

**NÁRODNÍ
ZEMĚDĚLSKÉ
MUZEUM**

Národní zemědělské muzeum, s. p. o. VÝROČNÍ ZPRÁVA za rok 2023

Zpracovali zaměstnanci NZM, redakce Lenka Dlabolová

Ověření správnosti textu: Dita Drozdová, Pavel Douša, Josef Praks

Předkládá: generální ředitel Zdeněk Novák

Vydalo Národní zemědělské muzeum, s. p. o., Kostelní 1300/44, Praha 7

Projednáni v Radě příspěvkové organizace dne 21. 6. 2024

číslo jednací NZM/2024/990

Vážení a milí přátelé Národního zemědělského muzea, naši vzácní hosté,

rok 2023 jsme spolu prožili další, podle mého názoru úspěšný rok v dějinách Národního zemědělského muzea. Jeho celková návštěvnost dosáhla počtu 401 790 návštěvníků, což je téměř o 60 tisíc více než v roce 2022. V roce 2023 nabízelo muzeum celkem 68 lektorských programů, kterých se zúčastnilo 17 408 žáků. Velká část těchto aktivit probíhá ve spolupráci s odborníky z organizací, výzkumných organizací či dalších organizací podporovaných Ministerstvem zemědělství.

V Praze proběhl během letních prázdnin příměstský tábor s tajuplným názvem Kam zmizelo Fabergého vejce? Letní příměstské tábory nabídly dětem také pobočky NZM na Kačíně a v Čáslavi.

Vážení hosté, navštívíte muzeum také pomocí dálkového přístupu. Webové stránky NZM v roce 2023 navštívilo 240 tisíc uživatelů (v průměru 300 až 1000 lidí denně), kteří tam uskutečnili 398 000 návštěv. V roce 2023 prošly webové stránky NZM rozsáhlou rekonstrukcí. Věřím, že díky tomu jsou všechny informace o aktivitách muzea dostupnější a že si díky tomu můžete jednodušeji rezervovat vstup do muzea, případně zakoupit vstupenky.

Jak víte, kromě těch oficiálních sbírek se Národní zemědělské muzeum může pochlubit i „sbírkou architektury“. Pobočky muzea působí v areálech skvostného barokního zámku Ohrada, jedinečného palladiánského zámku Kačina, ve starých průmyslových halách Vítkovických železáren dotvořených současnou dostavbou, ve funkcionalistické budově s klasicistními rysy, jedné ze dvou budov, které byly ve 20. století postaveny na území naší vlasti účelově pro muzeum (Praha), v technicistních halách někdejších vojenských dílen v Čáslavi, a nakonec ve Valticích. Tam působí pobočka muzea v domě, který je součástí památkových zón Valtice a Lednicko-valtický areál a jako takový je součástí světového dědictví UNESCO. A právě o něm jsme v roce 2023 získali zajímavou informaci: před více než 400 lety sloužil jako první dílna na zpracování hedvábí na sever od Alp. Hedvábnictví tam zavedl Karel I., kníže z Liechtensteinu, asi 150 let před tím, než císařovna a královna Marie Terezie vydala patent o zavedení a podpoře hedvábnictví v Čechách (1763).

V roce 2023 se také rozrostly sbírky muzea. Za celkovou částku 289 090 Kč byl sbírkový fond obohacen, a to například o traktor Renault 304E, traktor Energic 511, vůz na převoz dobytka, motorovou pilu Homelite XL2, model hrázďeného statku, výuční list lesníka, očkovací stroj na námel nebo o dvě máselnice zn. Alfa-separátor Praha a lebku jelena s parožím. Bezúplatně muzeum získalo pozůstalost zahradního architekta Drahošlava Šonského a zařadilo ji k pozůstalostem jiných vynikajících zahradních architektů. V roce 2023 pokračovalo stěhování sbírkových předmětů z depozitářů NZM Kačina. Tomu předcházelo očištění a balení sbírkových předmětů, přičemž 80 % stěhovaných předmětů bylo ošetřeno v termokomůře. Pracoviště termokomory při centrálním depozitáři NZM v Čáslavi hromadně ošetřilo od dřevokazného hmyzu 3 438 sbírkových předmětů. Nové pracoviště, které významně zefektivnilo péči o sbírkové předměty, vzniklo na pobočce Ohrada. Od března 2023 muzeum využívá služeb

Ing. Jiřího Stýbla, což je jeden z nejvýznamnějších a nejzkušenějších restaurátorů dřevěných předmětů v České republice. Od dubna 2023 bylo pod jeho vedením kompletně restaurováno 14 těžkých saní na odvoz dřeva, 2 vozy – bryčky, 2 vozíky, 12 modelů saní, 8 dřevěných předmětů (kolovraty, motovidla, lisy, paraván, 10 měřicích předmětů včetně dřevěných kazet a obalů a 2 xyloféky).

V rámci šetrné a neinvazivní digitalizace na velkoformátovém scanneru Widetek 36ART bylo za rok 2023 pořízeno 5 900 skenů. Muzeum tak má nakročeno ke sdílení kulturního dědictví, o němž pečuje, prostřednictvím moderních médií. Za téměř historický počín bych v této souvislosti označil zpřístupnění bohatství informací, o které pečuje knihovna muzea, na zcela nových stránkách <https://knihovna.nzm.cz/>.

V roce 2023 si muzeum připomínalo 150 let od narození svého zakladatele, pana Antonína Švehly. Připomnělo tuto osobnost mezinárodní vědeckou konferencí, jež probíhala pod záštitou nejvyšších ústavních činitelů, a výstavou.

Další Vámi hojně navštěvované výstavy probíhaly na všech pobočkách muzea. Informace o nich najdete níže v této výroční zprávě a přirozeně na stránkách muzea <https://www.nzm.cz/aktualne-v-muzeu/vystavy>. Mne osobně zaujaly výstavy „Mechanizace zahrádkářů“ na čáslavské pobočce, „Čižba – umění jemné a líbezné“ na zámku Kačina, „Návrat velkých šelem“ na zámku Ohrada, „Invazní škůdci a choroby rostlin kolem nás“ ve Valticích.

Všechny nás jistě trápí válka na Ukrajině, kterou trpí také zemědělci a zemědělská krajina. Kdo z Vás, vážení čtenáři, si dovedete představit používané ničivé moderní zbraně? Každý z Vás však zná zemědělské stroje, které potkáváte na silnicích a vidíte na polích. Na nich chtělo muzeum v roce 2023 ukázat válečné škody a utrpení lidí, jako jsme my. Proto se výstavou „Ukrajinská pole orná a válečná“ na pobočce v Ostravě-Vítkovicích připojilo k aktivitě Ministerstva vnitra „Putinův hlad“. Názvem výstavy jsme připomněli i fakt, že se národní umělec Vladislav Vančura narodil necelých 20 kilometrů od ostravské pobočky muzea.

Významnou aktivitou muzea jsou popularizační akce pro veřejnost, kterých NZM pořádá každoročně několik desítek. Stěžejní osu tvoří akce mapující významné události zemědělského roku, například zabijačky, masopust, dožínky. Každoročně jsou doplňovány a rozšiřovány například o tematické dny, jako je lesnický nebo bylinkový, a další akce s návštěvnickým potenciálem. Národní zemědělské muzeum se účastní celorepublikových akcí, jako je Festival muzejních nocí a Pražská muzejní noc, Brány památek dokořán, Noc vědců a podobně. S využitím aktuálních možností – redakčního programu webových stránek, YouTube kanálu, sociálních sítí, Indihu, tak ve spolupráci s kurátory a lektory muzea postupně vzniká skládačka prezentací, krátkých filmů, online kvízů, receptů, článků, fotogalerií či online prohlídek jednotlivých objektů, které přibližují sbírku muzea i zemědělskou tematiku 24 hodin 7 dní v týdnu. Věřím, že Vás, vážení čtenáři, navnadí k návštěvě muzea.

V roce 2023 slavila 100 let od svého založení Českomoravská myslivecká jednota, z. s., významný partner muzea. Muzeum toto významné výročí připomnělo hostováním výstavy a specifickými akcemi.

V roce 2023 se NZM stalo řešitelem čtyř výzkumných projektů v rámci programu Národní a kulturní identita (NAKI III.), financovaného Ministerstvem kultury, což je úspěch, jaký v minulosti muzeum ještě nezažilo. Odborníci muzea díky tomu rozšíří a Vám, milí čtenáři, v budoucnu přiblíží další informace v tématech:

- Stopy tradičního hospodaření v průmyslově, zemědělsky a rekreačně intenzivně využívaných regionech: jejich identifikace, dokumentace, záchrana a možnosti využití.
- Prezentační strategie pro muzea a sbírky. Metodika přípravy a realizace muzejních výstavních projektů.
- Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice, obdivovaný a odmítaný vzor pro krajinářskou tvorbu 20. století.
- Historie užívání a pěstování léčivých rostlin jako součást národní a kulturní identity.

V roce 2023 muzeum také pokračovalo ve své publikační činnosti. Bylo vydáno pět monografií a dvě čísla recenzovaného odborného časopisu *Prameny a studie*. O kvalitě výzkumu NZM svědčí realizovaný výstup typu *Q1*. V roce 2023 se konal pod záštitou ministra zemědělství již VIII. ročník soutěže studentských prací „Věda pro zemi“. Soutěž, jejímž partnerem byla Česká akademie zemědělských věd, byla v roce 2023 rozšířena o aktuální téma *Proso* a další běžné i netradiční obiloviny. Téma korespondovalo s Mezinárodním rokem prosa, který byl OSN (FAO) vyhlášen pro rok 2023.

Nemohu opomenout „Noc vědců“ v muzeu. Národní zemědělské muzeum je totiž jediné národní muzeum, které se do aktivity, jež je doménou univerzit, zapojuje. Stává se tak místem každoroční prezentace zemědělské vědy a výzkumu. V roce 2023 akce proběhla dne 6. října s podnázvem *Tajemství* a zapojila se do ní pražská i ostravská pobočka NZM. V Praze se akce zúčastnilo 17 institucí (včetně NZM) s 26 stanovišti a 10 přednáškami. Účast návštěvníků byla v Praze 814 lidí, z toho 512 dospělých a 302 dětí, do ostravské pobočky dorazilo 289 návštěvníků a z toho bylo 123 dětí.

Vážení a milí přátelé Národního zemědělského muzea, naši vzácní hosté, mnoho dalších a podrobnějších informací najdete níže ve výroční zprávě.

Děkuji týmu svých nadšených kolegyní a kolegů za to, že Národní zemědělské muzeum mohlo i v roce 2023 pokračovat v plnění své mise atraktivní a veřejností oceňovanou formou. Děkuji zřizovateli, Ministerstvu zemědělství, za stálou a štědrú podporu i v nelehké válečné době, která v roce 2023 pokračovala. Děkuji dalším podporovatelům muzea, Ministerstvu kultury, Ministerstvu pro místní rozvoj, Moravskoslezskému kraji, Jihočeskému kraji, Středočeskému kraji a obcím, na jejichž území muzeum působí.

Vám všem, stejně jako Vám, vážení čtenáři a návštěvníci, patří můj hluboký dík.

Zdeněk Novák
generální ředitel

Vedoucí zaměstnanci k 31. 12. 2023

Ing. Zdeněk Novák	generální ředitel (statutární orgán)
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.	náměstek pro řízení sekce muzeologie
Ing. Dita Drozdová	náměstkyně pro řízení sekce provozně-ekonomické
Ing. Josef Praks	náměstek pro řízení sekce prezentace a ředitel pobočky Praha (pověřen řízením)
Ing. Vladimír Michálek	ředitel pobočky Čáslav
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.	ředitel pobočky Kačina
Ing. Václav Kinský	ředitel pobočky Ohrada
Mgr. Ivan Berger	ředitel pobočky Ostrava
Ing. Vilém Křeček	ředitel pobočky Valtice

Obsah

1. Úvod	8
1.1 Poslání organizace	8
1.2 Poradní orgány NZM	9
1.2.1 Rada muzea	9
1.2.2 Vědecká rada muzea v roce 2023	9
1.2.3 Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost	10
1.2.4 Rada pro výstavní činnost	10
2. Věda a výzkum	10
2.1 Naplňování koncepce vědy a výzkumu	11
2.1.1 Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace na roky 2023–2027	11
2.1.2 Popularizace vědy	12
3. SBÍRKA NZM	16
3.1 Akvizice	17
3.2 Výpůjčky	17
3.3 Katalogizace sbírkových předmětů	18
3.4 Digitalizace	18
3.5 Inventarizace	18
3.6 Restaurování, konzervace, preparace	19
3.7 Uložení	19
3.8 Zhodnocení sbírkového, archivního a knihovního fondu	19
3.8.1 Podsbírka Archeologie zemědělství	19
3.8.2 Podsbírka Botanická	20
3.8.3 Podsbírka Etnografie	20
3.8.4 Podsbírka Fotoarchiv	20
3.8.5 Podsbírka Gastronomie	21
3.8.6 Podsbírka Knihy – staré tisky	21
3.8.7 Podsbírka Květinářství	22
3.8.8 Podsbírka Lesnictví	22
3.8.9 Podsbírka Modely zemědělských staveb	23
3.8.10 Podsbírka Myslivost	24
3.8.11 Podsbírka Obchod	24
3.8.12 Podsbírka Ovocnictví	24
3.8.13 Podsbírka Potravinářská výroba	25
3.8.14 Podsbírka Rostlinná výroba I.	26
3.8.15 Podsbírka Rostlinná výroba II.	26
3.8.16 Podsbírka Rybářství	26
3.8.17 Podsbírka Venkovská řemesla	27

3.8.18 Podsbírka Vinařství	27
3.8.19 Podsbírka Zelinářství	28
3.8.20 Podsbírka Zemědělství a umění.....	28
3.8.21 Podsbírka Zemědělská technika	28
3.8.22 Podsbírka Zoologie	29
3.8.23 Podsbírka Živočišná výroba.....	30
3.8.24 Podsbírka Životní prostředí	30
3.8.25 Archivní fond.....	31
3.8.26 Knihovní fond.....	31
4. Muzejní komunikace	32
4.1 Návštěvnost	32
4.2 Výstavní činnost	34
4.2.1 Expozice Národního zemědělského muzea	34
4.2.1.1 Expozice NZM Praha	34
4.2.1.2 Expozice NZM Čáslav	37
4.2.1.3 Expozice NZM Kačina	37
4.2.1.4 Expozice NZM Ohrada	39
4.2.1.5 Expozice NZM Ostrava.....	41
4.2.1.6 Expozice NZM Valtice.....	42
4.2.1.7 Znojmo – Expozice pivovarnictví	42
4.2.2 Výstavy v roce 2023	43
4.2.2.1 Výstavy v NZM Praha	43
4.2.2.2 Výstavy v NZM Čáslav	46
4.2.2.3 Výstavy v NZM Kačina.....	47
4.2.2.4 Výstavy v NZM Ohrada	49
4.2.2.5 Výstavy v NZM Ostrava	52
4.2.2.6 Výstavy v NZM Valtice.....	55
4.3 Publikační činnost	57
4.3.1 Odborné knihy	57
4.3.2 Odborný recenzovaný časopis Prameny a studie.....	57
4.4 Edukační a lektorská činnost pro školy i veřejnost.....	58
4.4.1 NZM Praha.....	58
4.4.2 NZM Čáslav.....	67
4.4.3 NZM Kačina	67
4.4.4 NZM Ohrada.....	70
4.4.5 NZM Ostrava	71
4.4.6 NZM Valtice	74
4.4.7 Speciální prohlídky s průvodci	76

4.4.8 Přednášky a semináře.....	76
4.4.9 Resortní dny.....	78
4.5 Akce v roce 2023.....	78
4.5.1 NZM Praha.....	78
4.5.2 NZM Čáslav.....	81
4.5.3 NZM Kačina	81
4.5.4 NZM Ohrada Kinský	86
4.5.5 NZM Ostrava	87
4.5.6 NZM Valtice.....	89
4.6 Muzeum online	90
4.7 Partnerství – příklady spolupráce v roce 2023	90
4.7.1 Síť zemědělských muzeí.....	93
4.7.2 Děti a mládež do NZM zdarma.....	93
4.7.3 Mimomuzejní prezentace	93
4.8 Mezinárodní spolupráce	94
4.9 Medializace a mediální spolupráce	94
5. Provozně-ekonomická agenda	95
5.1 Organizační struktura	95
5.2 Pracoviště.....	96
5.2.1 NZM Praha.....	96
5.2.2 NZM Čáslav.....	97
5.2.3 NZM Kačina	98
5.2.4 NZM Ohrada.....	99
5.2.5 NZM Ostrava	100
5.2.6 NZM Valtice (zahrnuje i referát Znojmo)	101
5.3 Ekonomická část	102
5.3.1 Příjmy ze vstupného	102
5.3.2 Evropské fondy a rekonstrukce na pobočkách	103
5.3.3 Přehled o čerpání investičních prostředků	104
5.3.3.1 Financování z fondu reprodukce majetku	104
5.3.3.2 Evidenční dotační systém – Správa majetku ve vlastnictví státu	105
5.3.4 Přehled o čerpání dotací.....	106
5.4 Hospodaření organizace.....	107
5.5 Personální údaje.....	108
7. Zpráva nezávislého auditora	
8. Výkaz zisků a ztrát	
9. Rozvaha	
10. Informace o kontrolách	
11. Seznam možných zkratk použitých ve výroční zprávě	

1. Úvod

1.1 Poslání organizace

Národní zemědělské muzeum (dále také NZM) v souladu se zřizovací listinou získává, shromažďuje, trvale uchovává, eviduje, odborně zpracovává a zpřístupňuje veřejnosti sbírku hmotných dokladů vývoje zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zoologie, zahradnictví (zahrnující ovocnářství, zelinářství a květinářství), vinařství, botaniky, životního prostředí, zpracování zemědělských produktů, potravinářství a gastronomie, dokladů vývoje a rozvoje venkova, tradic, vývoje životního prostředí a kulturní krajiny české i zahraniční, zejména však z území Čech, Moravy a Slezska. NZM pečuje o výstavní a správní budovu v Praze 7 na Letné a o další budovy poboček v Čáslavi, na Kačíně, na Ohradě, v Ostravě a ve Valticích, pod něž je začleněna i Expozice pivovarnictví ve Znojmě. Ve Sběrce NZM (k datu 29. 2. 2024) je 107 055 sbírkových předmětů zapsaných v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy (CES), 120 osobních fondů zapsaných v Národním archivním dědictví a 105 270 knihovních jednotek v knihovním fondu.

Organizace:	NZM, s. p. o.
Právní statut:	státní příspěvková organizace Ministerstva zemědělství
Sídlo organizace:	Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7
IČO:	75075741
DIČ:	CZ75075741
Telefon:	+420 720 959 834
E-mail:	sekretariat@nzm.cz
Webové stránky:	www.nzm.cz
Zřizovatel:	Ministerstvo zemědělství (MZE)
Rok zřízení:	1993 zřízeno rozhodnutím č. 40/92 MK k 1. 1. 1993 (rok založení: 1918)

Základní dokumenty

- Zřizovací listina ze dne 19. 4. 2006, č. j. 11560/2006 ve znění dodatků (změn)
- Opatření Ministerstva zemědělství – Změna zřizovací listiny státní příspěvkové organizace NZM, s. p. o., ze dne 30. 11. 2015, č. j. NZM-000/1020/2015
- Opatření Ministerstva zemědělství – Změna zřizovací listiny státní příspěvkové organizace NZM, s. p. o., ze dne 13. 12. 2017, č. j. 47907/2017–MZE–13221 (č. j. NZM/2017/2319)
- Opatření Ministerstva zemědělství – Změna zřizovací listiny státní příspěvkové organizace NZM, s. p. o., ze dne 12. 2. 2019, č. j. 5817/2019–MZE–11184 (č. j. NZM/2019/292)
- Jednací řád rady státní příspěvkové organizace NZM, s. p. o., ze dne 16. 10. 2017, č. j. 58636/2017–MZE–13222 (č. j. NZM/2017/1891)
- Statut rady státní příspěvkové organizace NZM, s. p. o., ze dne 16. 10. 2017, č. j. 58619/2017–MZE–13222 (č. j. NZM/2017/1891)
- Jednací řád Vědecké rady Národního zemědělského muzea, s. p. o., ze dne 11. 2. 2021, č. j. NZM – 2021/211
- Jednací řád Redakční rady časopisu Národního zemědělského muzea, s. p. o., Prameny a studie ze dne 6. 4. 2017, č. j. NZM/2017/656

Strategické dokumenty

- Koncepce rozvoje Národního zemědělského muzea, s. p. o., 2021–2024 s výhledem do roku 2030, schválena poradou vedení 27/2021 dne 13. 7. 2021 v Kolegiu ministra
- Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace na období let 2023–2027

1.2 Poradní orgány NZM

1.2.1 Rada muzea

Rada státní příspěvkové organizace NZM, s. p. o., (dále Rada muzea) je kontrolním a dohledovým orgánem. Členy jmenuje ministr zemědělství.

Složení Rady muzea v roce 2023:

Ing. Ondřej Štika (16. 8. 2022 – 8. 6. 2023)

Ing. Marie Kačorová (od 12. 8. 2020 – 12. 8. 2023)

PhDr. Naděžda Kubů, CSc. (od 5. 5. 2022)

Ing. Jiří Boháček (od 1. 6. 2023) – předseda rady

prof. Ing. Radim Vácha, Ph.D. (od 1. 6. 2023) – místopředseda rady

Ing. David Vlček (od 29. 6. 2023)

Ing. Miroslav Skřivánek, Ph.D. (od 13. 12. 2023)

1.2.2 Vědecká rada muzea v roce 2023

Vědecká rada je poradním orgánem generálního ředitele muzea.

Rada pracuje ve složení:

prof. PhDr. Miloslav Lapka, CSc. – Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (předseda vědecké rady)

Ing. Jiří Boháček – České vysoké učení technické v Praze

PhDr. Pavel Douša, Ph.D. – NZM, s. p. o.

Ing. Jiří Houdek – NZM, s. p. o.

Ing. Václav Hrubý, CSc. – Česká akademie zemědělských věd

Ing. Štěpán Kala, MBA, Ph.D. – Ústav zemědělské ekonomiky a informací

prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc. – Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK v Praze

Ing. Jiban Kumar, Ph.D. – Výzkumný ústav rostlinné výroby

prof. PhDr. Eduard Maur, CSc. – Ústav historických věd FF Univerzity Pardubice

Ing. Jan Navrátil, CSc. – Česká zemědělská univerzita v Praze

PhDr. Pavel Novák, CSc. – NZM, s. p. o.

Mgr. Branislav Panis – Slovenské národné múzeum

doc. Ing. Michal Plaček, Ph.D., MSc. – Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze

doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D. – AMBIS vysoká škola, a.s.

prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc. – Ústav českých dějin FF UK v Praze

Mgr. Jitka Sobotková, Ph.D. – NZM, s. p. o.

Mgr. Antonín Šimčík – Slezská univerzita Opava

doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc. – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ing. Hana Urbancová, Ph.D., DBA – Česká akademie zemědělských věd

prof. Ing. Jan Vašák, CSc. – Agrada, s.r.o.

1.2.3 Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost je poradním orgánem generálního ředitele muzea. Generální ředitel jmenuje a odvolává jeho členy. Poradní sbor vydává stanoviska k nabývání sbírkových předmětů, k návrhům na převedení, výměnu nebo vyřazení, k projednávání výsledků inventarizace atd. Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost se vyjadřuje ke strategii sbírkotvorné činnosti muzea a k jejím změnám.

Poradní sbor pro sbírkotvornou činnost k 31. 12. 2023

Interní členové:

Ing. Zdeněk Novák (předseda)
PhDr. Pavel Douša, Ph.D. (místopředseda)
Mgr. Lucie Kubásková (tajemnice)
Mgr. Ivan Berger
Alena Dubová
Ing. Václav Kinský
Ing. Vilém Křeček
Bc. Lenka Dlabolová
Ing. Vladimír Michálek
PhDr. Pavel Novák, CSc.

Externí členové:

prof. Dr. Ing. František Kumhála – Česká zemědělská univerzita
PhDr. Jan Novotný – Národní technické muzeum
Mgr. Jan Pohunek, Ph.D. – Národní muzeum
doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc. – Univerzita Karlova
Mgr. Lucie Střechová – Národní technické muzeum

1.2.4 Rada pro výstavní činnost

Rada pro výstavní činnost je interní pracovní tým vytvořený na základě příkazu generálního ředitele. Jeho členy jsou generální ředitel muzea, náměstci, ředitelé poboček, vedoucí oddělení muzeologie, vědy a výzkumu, marketingově-obchodního a oddělení ekonomiky, rozpočtu a účetnictví.

2. VĚDA A VÝZKUM

Odborná činnost Národního zemědělského muzea, s. p. o., byla v roce 2023 vykonávána v souladu s plánem na rok 2023, v souladu s Dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumné organizace na období let 2023–2027 a v souladu s Koncepcí rozvoje Národního zemědělského muzea na léta 2021–2024 s výhledem do roku 2030 a směřovala ke zvýšení vědeckého poznání v kontextu jednotlivých tří výzkumných záměrů a v rámci nich vyčleněných výzkumných aktivit.

Globálním cílem řešení výzkumu realizovaného NZM je zkoumání jevů v komplexních souvislostech (včetně vazby na klimatické změny a obdobné výzvy současnosti) se záměrem využít nových poznatků pro současnou a budoucí praxi. To vše v kontextu tradičních přístupů a udržitelného hospodaření.

Řešením těchto výzkumných cílů se NZM snaží nabídnout relevantní inspirace pro budoucnost a přispívat tímto k potřebné udržitelnosti. Dílčími navazujícími cíli byly:

- zpracovávání dějin zemědělství (lesnictví, rybářství, vývoje a rozvoje venkova atd.) v interdisciplinárním diskurzu a ve vazbě na posilování udržitelného hospodaření a zvyšování soběstačnosti;
- využití sbírkového fondu a dalších poznatků pro identifikaci tradičních, udržitelných způsobů zemědělské, lesnické, rybářské či potravinářské výroby a péče o krajinu;
- prezentace sbírkového fondu a výsledků výzkumu prostřednictvím expozic a výstav, příprava kritických katalogů ke sbírkám, katalogů k výstavám a expozicím, publikačních výstupů, přednášek a edukačních programů;
- vytvoření platformy pro setkávání odborníků v dané oblasti.

Odborné aktivity realizovalo NZM prostřednictvím sedmi platforem. Ty tvoří šest odborných poboček NZM, z nichž každá má své specifické odborné zaměření, v jehož rámci provozuje vědecké aktivity. Sedmou platformou je Síť zemědělských muzeí, v jejímž rámci NZM propojovalo na 80 zemědělských muzeí.

Výstupy a výsledky bádání široce pojatého tématu zemědělství předkládalo muzeum formou monografií, dílčích odborných článků, materiálových studií či zpráv. Výsledky vědecko-výzkumné činnosti muzea byly dále využity při přípravě expozic a výstav. Vědeckými aktivitami bylo též individuální členství zaměstnanců NZM v nejrůznějších národních i mezinárodních vědeckých institucích a sdruženích. Dílčí složkou prezentace výsledků vědy a výzkumu byla popularizace vědy široké veřejnosti prostřednictvím lektorských programů a akcí pro veřejnost.

2.1 Naplňování koncepce vědy a výzkumu

2.1.1 Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace na roky 2023–2027

Řešení Dlouhodobé koncepce výzkumné organizace (dále DKRVO) NZM 2023–2027 se v roce 2023 zaměřovalo na zvýšení vědeckého poznání v rámci tří výzkumných záměrů (viz Periodická zpráva DKRVO za rok 2023 projednaná Vědeckou radou NZM dne 29. 1. 2024).

V roce 2023 pokračovalo NZM v poskytování podpory zejména mladým badatelům, a to prostřednictvím Interního grantového systému. V roce 2023 byl vyhlášen osmý ročník soutěže Věda pro zemi. NZM se účastnilo evropského festivalu vědy Noc vědců a dále vykazovalo aplikované výstupy typu M a W.

V roce 2023 se NZM stalo řešitelem čtyř výzkumných projektů v rámci programu NAKI III. financovaného Ministerstvem kultury. U všech projektů je nastavena doba řešení 2023–2027:

- Projekt č. DH23P03OVV036 pod názvem Stopy tradičního hospodaření v průmyslově, zemědělsky a rekreačně intenzivně využívaných regionech: jejich identifikace, dokumentace, záchrana a možnosti využití. Hlavní řešitel: PhDr. Pavel Novák, CSc. Celková výše podpory: 21.999 tis. Kč, z toho pro NZM jako příjemce – koordinátora: 11.102 tis. Kč. Objem čerpaných prostředků v roce 2023 – 1 687 tis. Kč.
- Projekt č. DH23P03OVV059 pod názvem Prezentační strategie pro muzea a sbírky. Metodika přípravy a realizace muzejních výstavních projektů. Hlavní řešitel: PhDr. Pavel

Novák, CSc. Celková výše podpory: 18.206 tis. Kč, z toho pro NZM jako příjemce – koordinátora: 13.341 tis. Kč. Objem čerpaných prostředků v roce 2023 – 1 848 tis. Kč.

- Projekt č. DH23P03OVV026 pod názvem Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice, obdivovaný a odmítaný vzor pro krajinářskou tvorbu 20. století. Hlavní řešitel: Ing. Zdeněk Novák. Celková výše podpory: 21.800 tis. Kč, z toho pro NZM jako příjemce – koordinátora: 10.488 tis. Kč. Objem čerpaných prostředků v roce 2023 – 1 356 tis. Kč.
- Projekt č. DH23P03OVV044 pod názvem Historie užívání a pěstování léčivých rostlin jako součást národní a kulturní identity. Hlavní řešitel: Ing. Kateřina Smékalová, Ph.D. Celková výše podpory: 22.599 tis. Kč, z toho pro NZM jako příjemce: 10.444 tis. Kč. Objem čerpaných prostředků v roce 2023 – 1 259 tis. Kč.
- NZM vydalo pět monografií a dvě čísla recenzovaného odborného časopisu *Prameny a studie*. O kvalitě výzkumu NZM svědčí realizovaný výstup typu Jimp (Q1). Odborné aktivity se projeví také ve výstavní činnosti – napříč pobočkami NZM bylo realizováno 12 výstav – viz níže. Plán VaV výstupů na rok 2023 byl naplněn, celkem bylo realizováno 30 VaV výstupů + 1 excelentní výsledek Jimp v kategorii Q1/Q2.

2.1.2 Popularizace vědy

K popularizaci vědy a výzkumu s cílem rozšiřování obecného povědomí o vědě i technice, jejich metodikách, úspěších aj. se využívá muzejní infrastruktura plně odpovídající náročným požadavkům moderní prezentace a popularizace vědy široké veřejnosti. Vedle šíření informací o agrární vědě je záměrem popularizace také vzbudit u společnosti zájem o agrární obory a získat potenciální nové badatele. NZM se popularizace agrární vědy široké veřejnosti účastní hned v několika směrech. Vydává populárně-vědecké publikace, pořádá populárně-vědecké přednáškové cykly (ať už jako výstup vlastních vědeckých projektů, nebo ve spolupráci s výzkumnými ústavy), řadu popularizačních akcí s edukativním obsahem, pořádá vlastní soutěž Věda pro zemi na podporu mladých vědců s výrazným potenciálem motivovat je k aktivní výzkumné a publikační činnosti. V roce 2023 se konal pod záštitou ministra zemědělství již VIII. ročník soutěže studentských prací Věda pro zemi. Soutěž, jejímž partnerem byla Česká akademie zemědělských věd, byla v tomto roce rozšířena o aktuální téma Proso a další běžné i netradiční obiloviny. Téma koresponduje s Mezinárodním rokem prosa, který byl OSN vyhlášen pro rok 2023. Do soutěže se přihlásilo 35 studentských prací, a to v kategoriích bakalářská, diplomová a doktorská práce. Výsledky soutěže byly vyhlášeny u příležitosti Noci vědců 6. 10. 2023. Oceněným studentům byla nabídnuta podpora v případě zájmu o vydání odborného článku. Platformou pro tuto spolupráci byl nabídnut časopis *Prameny a studie*, příp. vědecké časopisy vydávané ČZV.

Výsledky soutěže vědeckých prací Věda pro zemi 2023, vítězné práce

Kategorie Bakalářská práce

1. místo

Bc. Josef Müller – Masarykova univerzita, Filozofická fakulta
Obora Valdštejnsko v 18. století. Repräsentace, hospodaření, lidé

2. místo

Bc. Jan Vavřina – Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta
Revitalizace zemědělských půd

3. místo

Bc. Karolína Sodomová – Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta
Hodnocení reakce odrůd pšenice seté k suchu metodami molekulární biologie

Kategorie Diplomová práce

1. místo

Ing. Ondřej Nikl – Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod
Vliv alternativních zdrojů bílkovin v rybím krmivu na růst ryb a rostlin ve dvousmyčkovém akvaponickém systému

2. místo

Ing. Jan Pastejřík – Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany vod
Je vysazování rychleného plůdku lipana podhorního vhodným postupem pro podporu tohoto druhu ve volných vodách?

2. místo

Ing. Simona Prachařová – Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
Inovace fermentovaného výrobku z kozího mléka

3. místo

Ing. Zora Konupková – Mendelova univerzita v Brně, Agronomická fakulta
Vliv změny techniky krmení jadrné krmné směsi ve stáji s robotickým dojením na užitkovost a BCS dojnic.

Kategorie Dizertační práce

1. místo

Tamara Meierová, PhD., MSc. – Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií
Motivace českých zemědělců k adaptaci na dopady klimatické změny pomocí krajinyotvorných opatření

2. místo

Tran Quang Hung, PhD., MSc. – Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Fakulta rybářství a ochrany
*Insect meal as feed source in nutrition of percids, Eurasian perch (*Perca fl uviatilis*) and pikeperch (*Sander lucioperca*) / Hmyzí moučka jako zdroj krmiv ve výživě okounovitých ryb, okouna říčního (*Perca fl uviatilis*) a candáta obecného (*Sander lucioperca*)*

1. místo

Ing. Matěj Malík, PhD. – Česká zemědělská univerzita v Praze, Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů
*Vliv výživy na tvorbu biomasy a obsah terapeuticky využitelných sekundárních metabolitů rostlin konopí (*Cannabis sativa* L.)*

Veškerou VaV činnost NZM za rok 2023 detailně popisuje Periodická zpráva o plnění Dlouhodobé koncepce rozvoje výzkumné organizace na období let 2013–2027 za rok 2023. Dokument této zprávy byl schválen Vědeckou radou NZM dne 29. 1. 2024.

Tab. 1: Publikační a nepublikační výsledky, které budou vkládány do Rejstříku informací o výsledcích (RIV) za rok 2023

Druh výsledku ¹	Název
I. kategorie – Publikační výsledky	
J_{imp} Původní/přehledový článek v recenzovaném odborném periodiku, který je obsažen v databázi Web of Science s příznakem „Article“, „Review“ nebo „Letter“	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plaček Michal, Jelínková Marie, Ochrana František, <i>The admission of Ukrainian refugees from the perspective of municipalities in Czechia</i>, Geografie, s. 271–299, e-ISSN: 1212-0014; Q4 2. Plaček Michal, Valentinov Vladislav, del Campo Cristina, Šumpíková Markéta, Ochrana František, <i>Green public procurement in the museum sector: a first look at evidence</i>, Museum Management and Curatorship, ISSN: 0964-7775, e-ISSN: 1872-9185; Q1
J_{sc} Původní/přehledový článek v recenzovaném odborném periodiku, který je obsažen v databázi SCOPUS	-----
J_{ost} Článek v recenzovaném odborném periodiku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skružná Jarmila, Smékalová Kateřina, Kaffková Katarína, <i>Kláštevní zahrady ve 21. století</i>, Zahradnictví, 2023, č. 11, s. 14–17, ISSN: 1213-7596 2. Novák Zdeněk, Kohlová Jana, Šantrůčková Markéta, Zámečník Roman, <i>Výzkumný projekt Průhonický park a škola malířsko-krajinářské kompozice, obdivovaný a odmítaný vzor pro krajinářskou tvorbu 20. století – úvodní studie</i>, Prameny a studie, 2023, č. 74, s. 85–103, ISSN: 0862-8483, e-ISSN: 2788-337X 3. Novák Pavel, <i>Přírodně krajinářský „park“ Kamajka se stejnojmenným gloriem na chotkovském panství Nové Dvory</i>, Prameny a studie, 2023, č. 74, s. 47–68, ISSN: 0862-8483, e-ISSN: 2788-337X

¹ Definice vycházejí ze Samostatné přílohy č. 4 Metodiky hodnocení výzkumných organizací a programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací schválené usnesením vlády dne 8. února 2017 č. 107 „Definice druhů výsledků“, která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 29. 11. 2017 č. 837

B Odborná kniha	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kubů Eduard, Slavíček Jan et al., <i>Ve znamení svépomoci a solidarity. Družstva, družstevní elity a politika ve střední Evropě druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století</i>, Praha: Národní zemědělské museum a Historický ústav AV ČR, 2023, ISBN: 978-80-88270-39-3 2. Kubů Eduard, Sobotková Jitka, Šouša Jiří (edd.), <i>Antonín Švehla: český sedlák, politik a státník</i>, ISBN: 978-80-88270-41-6 3. Kubásková Lucie, Jakubská Jana, Zeinerová Brachtlová Michaela, <i>Nekonečný příběh – Odkaz G. J. Mendela v zemědělství</i>, Praha: NZM, 2023, ISBN: 978-80-88270-38-6 4. Kubů Eduard, Šouša Jiří, Štolleová Barbora a kol., <i>Za německou hroudu a zrno: agrární hnutí Němců v českých zemích období habsburské monarchie</i>, Pelhřimov – Praha: Nová tiskárna Pelhřimov, 2023, ISBN: 978-80-7415-255-9 5. Hořejš Miloš, <i>Nacistická germanizační a osídlovací politika v Protektorátu Čechy a Morava</i>, Praha: Karolinum, 2023, ISBN: 978-80-246-5502-4
C Kapitola v odborné knize	<ol style="list-style-type: none"> 1. Svobodová Kamila, <i>Židlochovice v letech 1819–1847</i>, in: Durec Ivo – Kocman Pavel (eds.), <i>Židlochovice. Dějiny slunečného města</i>, Židlochovice: město Židlochovice 2023, s. 190–201, ISBN: 978-80-11-03833-5
D Stat' ve sborníku	-----
II. kategorie – Nепublikační výsledky	
E_{krit} Uspořádání výstavy s kritickým katalogem	-----
E Uspořádání výstavy	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Lesnická práce</i> (Praha) 2. <i>Výukové modely v zemědělství</i> (Čáslav) 3. <i>Mechanizace zahrádkářů</i> (Čáslav) 4. <i>Zimní příběh: jak se žilo na zámku bez ledniček</i> (Kačina) 5. <i>Betlémy ze zámku a podzámčí</i> (Kačina) 6. <i>Velikonoce</i> (Kačina) 7. <i>Proso, mana nebeská</i> (Praha) 8. <i>Starokladrubský kůň – národní poklad</i> (Praha) 9. <i>Krátké chladné a palné zbraně ze sbírek NZM Ohrada</i> (Ohrada) 10. <i>Republika zemědělcům</i> (Ostrava) 11. <i>Současná česká astronomická fotografie</i> (Kačina) 12. <i>Antonín Švehla</i> (Praha)

M Uspořádání konference	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Antonín Švehla: český sedlák, politik a státník</i>, Praha, 13.–14. 4. 2023 2. <i>Historické, kulturní a přírodní hodnoty zámeckých parků</i>, Kačina, 22. 6. 2023 3. <i>Proměny muzejního výstavnictví 1990–2020</i>, Kačina, 30. 11. 2023
W Uspořádání workshopu	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Restaurování parket</i>, mezinárodní workshop parketářů, Kačina, 1.–19. 5. 2023 2. <i>Způsoby mysliveckého hospodaření se zvěří v Rakousku a Německu. Možnosti inspirace pro českou myslivost?</i>, workshop / seminář, Ohrada, 4. 5. 2023
O Ostatní výsledky	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Nový pohled na dějiny zahradního umění, cyklus přednášek</i>, Praha, 10. 1. – 14. 3. 2023 2. <i>Noc vědců 2023 – Tajemství</i>, Praha, Ostrava, 6. 10. 2023 3. <i>Soutěž studentských prací Věda pro zemi 2023</i>

3. SBÍRKA NZM

Sbírka Národního zemědělského muzea je významnou součástí kulturního dědictví a vědeckého poznání, které slouží nejen potřebám současné společnosti, ale má být uchováno i pro generace budoucí. Sbírka NZM je odborně zpracovávána a prezentována ve stálých expozicích, na výstavách, prostřednictvím muzejních programů a muzejních publikací v rámci výchovné a vzdělávací činnosti muzea. Sbírkotvorná činnost patří k základním aktivitám NZM. Sbírku NZM tvoří sbírkový, archivní a knihovní fond.

Sbírkový fond

Sbírkový fond je tvořen v souladu se zaměřením a působností poboček NZM. Sbírkový fond je členěn na oborové části (podsbírky) a je sbírkou hmotných dokladů nebo jejich souborů vývoje zemědělství, lesnictví, myslivosti, rybářství, zahradnictví, zpracování zemědělských produktů, dokladů vývoje českého venkova a vývoje kulturní krajiny české i zahraniční provenience, zejména však z území Čech, Moravy a Slezska. Sbírkový fond je spravován podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ke sbírkovým předmětům jsou pořizovány evidenční záznamy, jejichž součástí je písemná dokumentace, obrazová dokumentace a podle potřeby zvuková.

Sbírkový fond je zapsán v Centrální evidenci sbírek muzejní povahy (CES) pod evidenčním číslem NZM/002-05-10/225002. Celkem je v CES evidováno 107 055 evidenčních záznamů (k 29. 2. 2024). Počet evidenčních záznamů v muzejní elektronické evidenci sbírkových předmětů (BACH) je 107 760 (53 335 s obrazovou přílohou).

Archivní fond

Archivní fond – archiválie je veden v základní evidenci Národního archivního dědictví prostřednictvím informačního systému PEVA II na národním portálu. Archivní fond je spravován podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů.

Počet zapsaných fondů v Národním archivním dědictví je 120 osobních fondů. Počet evidenčních záznamů v muzejní elektronické evidenci (BACH Pro-Archiv) je 9 122 (2 734 s obrazovou přílohou). Celkový počet uložených archiválií v NZM je: 500 bm písemných dokumentů, 8 500 map a plánů, 1 677 zahradních plánů, 80 diplomů, 1 000 plakátů.

Knihovní fond

Knihovní fond – knihovna patří mezi veřejné knihovny dle zákona č. 257/ 2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb, ve znění pozdějších předpisů – sigla KHE 801. Veřejné knihovní služby poskytuje v badatelském režimu formou prezenčních výpůjček. V rámci meziknihovních služeb (MVS) nabízí ostatním knihovnám v Česku výpůjčky knih do jejich studovny či badatelny.

Počet knihovních jednotek je 105 270 (z toho spravovaných v NZM Kačina 82 411, NZM Ohrada 11 020, NZM Valtice 11 839).

3.1 Akvizice

V roce 2023 bylo v rámci akviziční činnosti sbírkového fondu přiděleno 95 přírůstkových čísel a prostřednictvím darů, nákupů, vlastních sběrů NZM získalo 661 nových sbírkových předmětů. Bylo uzavřeno sedm kupních smluv a jedna smlouva o autorské dílo, jejichž prostřednictvím se podařilo získat výjimečné sbírkové předměty za celkovou částku 289 090 Kč. Sbírkový fond byl obohacen například o traktor Renault 304E, traktor Energic 511, vůz na převoz dobytka, motorovou pilu Homelite XL2, model hrázděného statku, výuční list lesníka, očkovací stroj na námel nebo o dvě máselnice značky Alfa-separátor Praha a lebku jelena s parožím. Darovacích smluv bylo uzavřeno celkem 34 a muzeum získalo sbírkové předměty téměř do všech svých podsbírek, například soubor žehliček, mixér Pragomix, soubor kuchyňského nádobí, pozůstalost zahradního architekta Drahoslava Šonského, motor Reform 2000, mapu polesí, meliorační čerpadlo, ruční postřikovač, vestu selské jízdy, mechanickou sekačku, secí stroj, kadáver hlavy jelena a rysa ostrovida, krouhačku na zelí, lesnickou brašnu, lovecký příbor, sekačku ŽTZ 153, cukrářské předměty apod.

V rámci akviziční činnosti archivního fondu bylo získáno 700 přírůstků. Byl například získán konvolut písemných dokumentů rolníků Brádkových z Velkých a Malých Hořešovic (699 evidenčních jednotek).

Do knihovního fondu NZM přibylo 1 508 nových přírůstků – odborné knihy a časopisy v celkové částce 45 603 Kč.

3.2 Výpůjčky

V roce 2023 NZM zapůjčilo jiným muzejním a kulturním institucím 403 sbírkových předmětů na základě 27 výpůjčních smluv. Sbírkové předměty byly zapůjčeny například na výstavy či do expozic Národního muzea, Muzea města Brna, Středočeského muzea v Roztokách, Městského muzea v Ústí nad Orlicí, Jihomoravského muzea ve Znojmě, Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě, Národního pedagogického muzea J. A. Komenského nebo do památkových objektů Národního památkového ústavu.

NZM si na druhou stranu vypůjčilo téměř 500 předmětů (36 výpůjčních smluv), jejichž prostřednictvím došlo k obnovení dlouhodobých smluv na předměty vystavené v expozicích NZM Kačina, Ohrada, Čáslav, a zároveň na výstavy připravované v NZM, např. Antonín Švehla, 100 let Českomoravské myslivecké jednoty, Návrat velkých šelem, ilustrátor Antonín Pospíšil, Plevel Fest apod.

NZM v roce 2023 uzavřelo celkem 16 smluv o poskytnutí reprodukčního práva na 253 položek, zejména na fotografie a archiválie ze Sbírký NZM. Materiály byly převážně určeny pro vědecké účely, z tohoto důvodu bylo právo ke zveřejnění poskytnuto bezúplatně nebo na základě recipročního vyrovnání. V jednom případě byl vybrán poplatek dle Ceníku služeb a reprodukčních poplatků NZM (<https://www.nzm.cz/sbirka/cenik-sluzeb-a-reprodukcni-poplatku>) v celkové částce 9 000 Kč.

Badatelských úkonů, které zahrnovaly badatelské návštěvy, různé dotazy, konzultace a rešerše, proběhlo kolem 498.

3.3 Katalogizace sbírkových předmětů

Za rok 2023 (k 29. 2. 2024) v rámci katalogizace bylo vytvořeno 1 004 evidenčních záznamů.

Archeologie zemědělství	0
Botanická	0
Etnografie	158
Fotoarchiv	254
Gastronomie	0
Knihy – staré tisky	0
Květinářství	1
Lesnictví	32
Modely zemědělských staveb	0
Myslivost	11
Obchod	0
Ovocnictví	3
Potravinářská výroba	372
Rostlinná výroba I.	1
Rostlinná výroba II.	10
Rybářství	3
Venkovská řemesla	0
Vinařství	21
Zelinářství	4
Zemědělská technika	16
Zemědělství a umění	23
Zoologie	28
Živočišná výroba	34
Životní prostředí	0
Archivní fond	33

3.4 Digitalizace

V rámci šetrné a neinvazivní digitalizace na velkoformátovém scanneru Widetek 36ART bylo za rok 2023 pořízeno 5 900 skenů.

Na veřejném portálu eSbírky NZM zpřístupnilo 939 záznamů (za rok 2023 to bylo 247 fotografií).

Průběžně byly pořizovány dokumentační fotografie sbírkových předmětů a jejich přiřazování do muzejního elektronického evidenčního systému Sbírký NZM.

3.5 Inventarizace

V průběhu roku 2023 proběhla periodická inventarizace podsbírek Fotoarchiv (8 084 inventarizačních záznamů), Venkovská řemesla (1 625 inventarizačních záznamů), Knihy – staré tisky (45 inventarizačních záznamů). Při inventarizaci podsbírek Fotoarchiv a Knihy – staré tisky nebyly zjištěny závažné nedostatky. Nedostatky menšího charakteru jsou průběžně napraveny (zápis do CES, návrhy na vyřazení, čištění a adjustace negativů). Inventarizace u

podsbírky Venkovská řemesla byla zároveň předávající inventarizací novému kurátorovi. Tato inventarizace bude ještě pokračovat v roce 2024.

U knihovního fondu proběhla revize u 38 864 položek a u archivního fondu byl doplněn rejstřík u 310 záznamů.

3.6 Restaurování, konzervace, preparace

Konzervátorská pracoviště NZM (Čáslav, Kačina, Ohrada, Valtice) v roce 2023 konzervovala celkem na 600 sbírkových předmětů (např. soubor lesnických saní, soubor modelů zemědělských zvířat). Pracoviště termokomory při centrálním depozitáři v NZM Čáslavi hromadně ošetřilo od dřevokazného hmyzu 3 438 sbírkových předmětů. Ošetřovací cyklus byl spuštěn 52×. Čtyři cykly byly využity komerčně pro ošetření etnografických sbírkových předmětů Národního muzea. Průměrná spotřeba elektrické energie pro jeden ošetřovací cyklus se pohybovala okolo 160 kWh.

Z rozpočtu FRM bylo financováno externí restaurování 24 sbírkových předmětů, a to z podsbírek Myslivost, Lesnictví, Modely staveb, Zemědělství a umění. Do podsbírky Živočišná výroba byl pořízen preparát kostry starokladrubského koně. Z dotačního programu ISO II D MK bylo financováno restaurování vinařského kládového lisu z roku 1841 (příspěvek dotace 500 000 Kč). Třetím rokem byla z dotačního příspěvku Nadace barokního divadla zámku Český Krumlov spolufinancována postupná památková obnova zámeckého divadla na Kačině (dotační příspěvek představoval 80 000 Kč).

3.7 Uložení

V roce 2023 pokračovalo stěhování sbírkových předmětů z depozitářů NZM Kačina. Tomu předcházelo očištění a balení sbírkových předmětů. A 80 % stěhovaných předmětů bylo ošetřeno v termokomoře. Část předmětů prošla konzervátorskými dílnami NZM Kačina. V roce 2024 proběhne závěrečná etapa stěhování a všechny předměty budou z depozitářů NZM Kačina přestěhovány do centrálního depozitáře NZM Čáslav.

V ostatních depozitářích probíhal během roku průběžný monitoring klimatu a stavu sbírkových předmětů. V NZM Ohrada proběhla pravidelná sanace proti dřevokaznému hmyzu.

3.8 Zhodnocení sbírkového, archivního a knihovního fondu

3.8.1 Podsbírka Archeologie zemědělství

BACH: 269

CES: 217

AKVIZICE: V roce 2023 bylo převedeno z podsbírky Ovocnictví do podsbírky Archeologie zemědělství 45 předmětů. Zároveň byly převezeny předměty z podsbírky z Etnografie do Ostravy, kde bude provedena jejich evidence a budou zařazeny do podsbírky Archeologie zemědělství.

PREZENTACE: Předměty připraveny pro výstavu Ukryto v muzeu připravovanou v NZM Praha.

KATALOGIZACE: –

DIGITALIZACE: Předměty jsou průběžně zpracovávány a digitalizovány.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: –

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Pravidelná kontrola předmětů a depozitáře.

ULOŽENÍ: Předměty jsou uloženy v NZM Ostrava. Část jich je deponována v NZM Kačina, NZM Ohrada a NZM Praha.

KURÁTOR: Mgr. Marta Krusberská

3.8.2 Podsbírka Botanická

BACH: 2392

CES: 2392

AKVIZICE: –

PRESENTACE: Předměty jsou dlouhodobě vystaveny na Ministerstvu zemědělství a v NZM Ostrava.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Do evidence BACH byly doplněny tři digitální fotografie sbírkových předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: –

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Je prováděn průběžný monitoring stavu předmětů a vybrané předměty jsou předávány ke konzervaci či restaurování. V roce 2023 byly konzervovány tři předměty.

ULOŽENÍ: Větší část sbírkových předmětů je od roku 2019 uložena ve zrekonstruovaných depozitářích NZM Valtice.

KURÁTOR: Mgr. Dominika Švédová

3.8.3 Podsbírka Etnografie

BACH: 3101

CES: 2992

AKVIZICE: V roce 2023 přibyla do podsbírky čtyři přírůstková čísla – soubor žehliček, mixér Pragomix, pánská vesta selské jízdy a ruční masážní stroj.

PRESENTACE: Předměty jsou prezentovány v expozicích a výstavách NZM Kačina a jsou zapůjčovány na výstavy jiným institucím.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: V roce 2023 bylo z katalogizováno celkem 158 předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Sbíрку využívají badatelé ke studiu a výzkumné činnosti, dále jsou některé předměty zapůjčovány na různé výstavy.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Probíhala průběžná konzervace předmětů před stěhováním. Proběhla plošná sanace proti dřevokaznému hmyzu a ošetření v termokomoře.

ULOŽENÍ: Bylo dokončeno stěhování předmětů do centrálního depozitáře. Probíhá rovnání předmětů, upřesňování lokací apod.

KURÁTOR: Mgr. Klára Linhartová

3.8.4 Podsbírka Fotoarchiv

BACH: 54299

CES: 54032

AKVIZICE: Byl získán soubor 200 kusů leteckých fotografií a pořízeny fotografie z Rodinné kozí farmy Na Jabloňce.

PRESENTACE: Připraveny materiály pro různé výstavy v NZM, např. O The Hoe, The Hoe, The Hoe – GAMU; Studenti fotografují zemědělství – NZM Ostrava; Tradiční zabijačky – J. Štreit, NZM Praha.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Zkatalogizováno 274 nových inventárních čísel (také digitalizováno). Pokračovalo přepisování záznamů z inventárních knih do elektronické evidence BACH. Pokračovala správa prezentace NZM na www.esbirky.cz, vloženo za fotoarchiv 11 fotografií.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Proběhly dvě badatelské návštěvy, vystaveny licenční smlouvy a provedeno 20 rešerší pro badatele, kurátory, autory publikací a další.
PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: V rámci inventarizace probíhalo přebalování do nekyselých obalů a čištění předmětů.
INVENTARIZACE: V roce 2023 pokračovala inventarizace (8 084 inventarizačních záznamů).
ULOŽENÍ: Stálé uložení v depozitáři NZM Praha.
KURÁTOR: Mgr. Michaela Zeinerová Brachtlová, Ph.D.

3.8.5 Podsbírka Gastronomie

BACH: 14

CES: 14

AKVIZICE: Prostřednictvím darovacích smluv byla provedena akvizice 17 předmětů (jednotlivin, sad či souborů). V roce 2023 dále docházelo k průběžnému doplňování fondu kuchařských knih – drobné tisky + rukopisné kuchařky. Neprocházelo darovacími smlouvami, pouze doplňování fondu na základě vlastního sběru kurátora.

PREZENTACE: Problematika gastronomie byla prezentována veřejnosti v rámci Noci vědců 2023 – program Historické zmrzliny a sorbety. Dílčí témata byla v průběhu roku popularizována v dílčích mediálních výstupech – např. Mléčné výrobky (ČT – Toulky Českem budoucnosti); Kulinární dědictví českých zemí (Host Radiožurnálu, 30. 4. 2023).

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: –

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Předměty z podsbírky a rozsáhlý fond tištěných a rukopisných kuchařek byly v roce 2023 využity jako zdroj při zpracovávání odborných výstupů: výstup B – KORBELÁŘOVÁ, Irena (ed.) a kol., Kulinární dědictví Čech, Moravy a Slezska. Tematická výběrová encyklopedie, Opava 2022 – kurátorka podsbírky spoluautorkou publikace; výstup M – SOBOTKOVÁ, Jitka, Co mohl mít Antonín Švehla na talíři? Selská vs. měšťanská kuchyně přelomu 19. a 20. století – příspěvek na konferenci Antonín Švehla: český sedlák, politik a státník, 13.–14. 4. 2023, Praha; kapitola v kolektivní monografii SOBOTKOVÁ, Jitka, Co mohl mít Antonín Švehla na talíři? Selská vs. měšťanská kuchyně přelomu 19. a 20. století, in: KUBŮ, Eduard – SOBOTKOVÁ, Jitka – ŠOUŠA, Jiří (edd.), Antonín Švehla: český sedlák, politik a státník, Praha: NZM 2023, s. 222–237.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Běžná údržba, konzervace neproběhla, k restaurování předány 2 ks historických kuchařek (již v roce 2020).

ULOŽENÍ: Uloženo v NZM Praha, částečně v centrálním depozitáři NZM Čáslav.

KURÁTOR: Mgr. Jitka Sobotková, Ph.D.

3.8.6 Podsbírka Knihy – staré tisky

BACH: 45

CES: 45

AKVIZICE: Do podsbírky zařazena tzv. Chotkovská knihovna.

PREZENTACE: Kniha Georgica Curiosa byla v roce 2023 prezentována při akci Kačina 200.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Všechny knihy podsbírky prošly již v roce 2020 retro katalogizací v systému Clavius, byly opatřeny čárovým kódem a prošly revizí. Zároveň byly pořízeny dokumentační fotografie jednotlivých titulů, které byly uloženy do systému BACH.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Staré tisky jsou v režimu prezenčních výpůjček, pro potřebu badatelů ke studiu a výzkumné činnosti.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Celý sbírkový fond byl očištěn od prachu.

ULOŽENÍ: Celý knihovní fond je uložen v centrálním depozitáři v NZM Čáslavi v prachotěských kompaktních regálech.

KURÁTOR: Pavla Neumanová

3.8.7 Podsbírka Květinářství

BACH: 363

CES: 363

AKVIZICE: Byl získán jeden nový předmět.

PREZENTACE: Do NZM Praha bylo na výstavu „Ukryto v muzeu“ půjčeno šest předmětů, v NZM Valtice byl na výstavě „G. J. Mendel“ prezentován jeden předmět.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Do evidence BACH byl doplněn jeden katalogizační záznam, nově katalogizován byl jeden předmět, zbytek sbírkových předmětů v podsbírce je již katalogizován. Všechny předměty v evidenci BACH mají digitalizovanou fotodokumentaci.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: –

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Je prováděn průběžný monitoring stavu předmětů a vybrané předměty jsou předávány ke konzervaci či restaurování. Byly konzervovány dva sbírkové předměty.

ULOŽENÍ: Větší část sbírkových předmětů je od roku 2019 uložena ve zrekonstruovaných depozitářích NZM Valtice.

KURÁTOR: Ing. Vilém Křeček

3.8.8 Podsbírka Lesnictví

BACH: 8770

CES: 8741

AKVIZICE: Darem a převodem byly získány: Hospodářská (porostní) mapa lesů osady Osečany u Sedlčan (1942); Porostní přehledová mapa polesí Výsluní (1960); Porostní mapa polesí Geschwendet a Langmoosberg u Volar (1901); Razítko – Výbor reprezentativního plesu lesnictva (1931); Razítko – Ústřední jednotka čs. lesnictva, kulaté (20.–30. léta 20. stol.); Razítko – Lesnické kulturní ústředí při Čs. akademii zemědělské (1948); Porostní mapa správy státních lesů a statků Německá Mokrá (1930); Lesnická digitální průměrka; Odznak Vzorný pracovník závodu; Odznak Zasloužilý pracovník podniku; Odznaky Jihočeské státní lesy České Budějovice nositel Řádu Práce; Schwarzenberská pila v Unzmarkt ve Štýrsku – bromostříbrné fotografie; Cedule Kabinet pěstování lesa (kolem roku 1915); Vlajčka Lesního závodu Zbraslav (1989); Plaketa X. letní jihomoravská lesiáda '85; Tabulky pro krychlení surového dříví (1986); Vzdůstové tabulky (1960); Vzdůstové tabulky (1956); Výnosové tabulky (1951); Tabulka údajů o lesním osivu (1948); Tabelární přehled našich nejdůležitějších lesních dřevin (po 1945); Lesnická průměrka; Výuční list bednáře Josefa Dvořáka (*14. 6. 1882); Tabulky objemu kulatiny bez kůry podle středové tloušťky měřené v kůře (1975); Grafické tabulky stanovištních bonit (1944); Malé výnosové tabulky (po 1943); Tabulky těžby předmýtní podle porostů a Přírůstové tabulky (po 1943); Krychlicí tabulky pro smrk, jedli, borovici, buk a dub (kolem 1930); Lesnická brašna (kolem 1970). A za úplatu: Jednomužná motorová pila Homelite XL2 automatic (1977); Lesnický výuční list Ignáce Ullericha (1804).

PREZENTACE: Sbírkové předměty byly v roce 2023 prezentovány v expozicích a na výstavách: expozice map a zeměměřictví – Moravské kartografické centrum Velké Opatovice; expozice lesnictví a dřevařství na Šumavě – Muzeum Schwarzenberského plavebního kanálu Chvalšiny; expozice Naši Němci – Muzeum města Ústí nad Labem; výstava LESEM – Muzeum města Brna;

výstava Lesnická práce – panelová výstava v NZM Praha; výstava Les pramenů na zámku Ohrada; výstava Lesníci ve fotografii – panelová výstava v NZM Praha; výstava Snímky lidí a věcí aneb pocta Karlu Klostermannovi a šumavským lesníkům; minivýstavy Předmět měsíce a Osobnost měsíce NZM Ohrada. Dále proběhla prezentace v rámci Vorařského dne a Lesnického dne NZM Ohrada, na akcích 30 let Lesů m. Písku, Zahájení turistické sezony města Hluboká nad Vltavou a Den obnovy lesa Lesů ČR, s. p. Mediální prezentace: tiskové zprávy k výstavám a odborným tematickým dnům; novinový článek (Právo) k Vorařskému dni; prezentace sbírek v odborném tisku (Myslivost, Zpravodaj SAPLŠP aj.); reportážní cyklus v pořadu Vltavín ČRo České Budějovice; vlastní klip o muzeu a jeho sbírkách; sociální síť NZM.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Zkatalogizováno bylo 32 sbírkových předmětů. Probíhalo průběžné doplňování fotodokumentace do programu BACH. Externě digitalizováno 25 sbírkových předmětů v rámci výročí ČMMJ.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Archivní a historické práce v rámci výročí 180 let od založení ohradského muzea včetně pokračující práce na knižní publikaci na uvedené téma; práce na databázi lesnických osobností; odborný mezinárodní seminář o hospodaření v Rakousku a Německu; recenze nové expozice Národního muzea v přírodě do časopisu Museum vivum. Sedm badatelských návštěv.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Průběžná kontrola a preventivní konzervace sbírkových předmětů dle aktuální potřeby a výběru. Restaurování v restaurátorské dílně NZM Ohrada (49 předmětů). Pravidelná desinsekce a desinfekce (duben–listopad 2023).

ULOŽENÍ: Uložení sbírkových předmětů v několika depozitářích přímo v objektu NZM Ohrada. (pokračuje 2023 fází uložení DMP).

KURÁTOR: Ing. Václav Kinský, Karel Skalický

3.8.9 Podsbírka Modely zemědělských staveb

BACH: 449

CES: 446

AKVIZICE: Na zakázku byl vytvořen model hrázděného statku v Milíkově, který typově v podsbírce chyběl.

PREZENTACE: Sbírkové předměty dlouhodobě prezentovány v expozici NZM Kačina. Trvá zápůjčka modelu mlýna v Kodě v Muzeu českého krasu v Berouně a modelu Riegrova mlýna v muzeu v Semilech.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Průběžná digitalizace při stěhování do centrálního depozitáře NZM Čáslav.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Během přípravy na stěhování byly postupně všechny přesouvané modely očištěny od prachu. Předměty před uložením prošly také procesem v termokomoře. Externě bylo zrestaurováno rozsáhlé dioráma chmelnice včetně doplnění chybějících dílů a namalování nezachovaného pozadí podle reálné krajiny zachycené dioramatem.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Pokračování vědecké katalogizace modelů z období socialismu.

ULOŽENÍ: Sbírkové předměty uloženy v centrálním depozitáři NZM Čáslav. V depozitáři byly upraveny regály a na rozměrné modely vybudovány nové regály.

KURÁTOR: PhDr. Pavel Novák, CSc.

3.8.10 Podsbírka Myslivost

BACH: 7404

CES: 7391

AKVIZICE: Celkem bylo pořízeno 11 sbírkových předmětů (fotografie z výstav, tetřeví tatrče, odlitek parůžků nejsilnějšího srnce, dermoplast jelena evropského, soubor reprodukcí St. Lolka, osobní myslivecké předměty).

PREZENTACE: Sbírkové předměty (trofeje, umělecké předměty, drobné lovecké předměty, sokolnictví) byly prezentovány v expozicích a na výstavách jiných subjektů (např. na zámcích Doksy, Tachov, Vimperk, Kratochvíle, Nebílovy nebo v muzeích Prachatice, PNP Praha aj.) a ve vlastních expozicích myslivosti a na výstavách (NZM Ohrada, NZM Praha, NZM Kačina).

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Průběžná fotodokumentace přírůstků a dalších sbírkových předmětů (ukládání v elektronické podobě), doplňování do systému BACH. Vyhledávání a doplňování nově zjištěných údajů ke stávajícím sbírkovým předmětům. Bylo zkatologizováno 11 sbírkových předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Studium dostupné literatury, materiálů a pramenů ke zpřesňování a doplňování popisů sbírkových předmětů. Historie a současnost ČMMJ – materiály ke 100. výročí založení, prezentace na výstavě v NZM Ohrada. Participace na historickém průzkumu aleje u zámku Ohrada.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Průběžná kontrola uložení a preventivní konzervace sbírkových předmětů dle aktuální potřeby a výběru. Restaurování části parohového nábytku.

ULOŽENÍ: Sbírkové předměty jsou uloženy v depozitářích přímo v objektu muzea NZM Ohrada.

KURÁTOR: Ing. Bc. Jana Melcrová

3.8.11 Podsbírka Obchod

BACH: 75

CES: 74

AKVIZICE: –

PREZENTACE: Předměty podsbírky jsou prezentovány v expozicích a výstavách NZM Kačina a jsou zapůjčovány jiným institucím.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: –

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Sbíрку využívají badatelé ke studiu a výzkumné činnosti, dále jsou některé předměty zapůjčovány na různé výstavy.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Probíhala průběžná konzervace předmětů.

ULOŽENÍ: Předměty jsou uloženy v centrálním depozitáři NZM Čáslav.

KURÁTOR: Mgr. Klára Linhartová

3.8.12 Podsbírka Ovocnictví

Ovocnictví

BACH: 1860

CES: 1888

AKVIZICE: V roce 2023 byly získány dva nové předměty. Do podsbírky Archeologie zemědělství bylo přesunuto 45 sbírkových předmětů. Šlo o kopie archeologických nálezů.

PREZENTACE: Sbírkové předměty dlouhodobě zapůjčeny: Ministerstvo zemědělství; Muzeum Roztoky u Prahy; obec Ostrov; NZM Praha; NZM Ostrava; NZM Kačina; NZM Valtice.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Do evidence BACH bylo doplněno sedm katalogizačních záznamů, nově byly katalogizovány tři předměty. Do evidence BACH bylo doplněno šest digitálních fotografií předmětů. Bylo externě pořízeno 60 digitálních fotografií sbírkových předmětů pro potřeby vznikajícího katalogu Zpracování ovoce a zeleniny.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Započaly práce na katalogu s pracovním názvem Zpracování ovoce a zeleniny. Předpokládaný termín odevzdání textu je konec roku 2024.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Je prováděn průběžný monitoring stavu předmětů a vybrané předměty jsou předávány ke konzervaci či restaurování. Bylo konzervováno 59 předmětů, restaurovány byly tři předměty.

ULOŽENÍ: Větší část sbírkových předmětů je od roku 2019 uložena ve zrekonstruovaných depozitářích NZM Valtice.

KURÁTOR: Mgr. Kamila Svobodová, Ph.D.

3.8.13 Podsbírka Potravinářská výroba

BACH: 3056

CES: 2888

AKVIZICE: Darem byly získány cukrářské pomůcky, mlýnek na mák, zavařovací hrnec, soubor kypřících prášků z období první republiky. Vlastním sběrem či nálezy při stěhování podsbírky byl získán soubor obalů od potravinářských výrobků různé provenience a datace nebo drobné náčiní z různých oborů potravinářského průmyslu (řeznictví, mlynářství, cukrářství apod.).

PREZENTACE: Sbírkové předměty byly v tomto roce zapůjčeny na výstavu o pivu do Muzea a galerie severního Plzeňska v Mariánské Týnici nebo na výstavu o chlebu do Městského muzea v Ústí nad Orlicí či na výstavu o cukru do Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě. Dále byly prezentovány na akci Letenské prase a na výstavách Ledaři a Zabijačka v NZM Kačina.

Mediální výstupy proběhly v pořadu Černé ovce (ČT) na téma čokoláda nebo v košickém rozhlasovém studiu RTVS na téma zemědělské muzeum.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Bylo z katalogizováno 372 inventarizačních záznamů. Rovněž došlo k porovnání záznamů v aplikaci BACH a CES. Bylo digitalizováno 798 předmětů (fotky byly zároveň přiřazeny k záznamům v aplikaci BACH). V e-sbírkách je uveřejněno 38 sbírkových předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Výzkumná činnost na projektu NAKI III. – Historie užívání a pěstování léčivých rostlin jako součást národní a kulturní identity. Proběhly především badatelské dotazy v rámci výpůjček (3×) a vyhledávání informací o olejné v Kašově mlýně v Divišově, mlýnských kamenech z Veselí nad Lužnicí a o melanžeru (3×).

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Předměty byly před uložením do centrálního depozitáře NZM Čáslav očištěny od prachu a nečistot. Dřevěné předměty před uložením do centrálního depozitáře prošly konzervačním procesem v termokomoře.

ULOŽENÍ: Bylo dokončeno stěhování sbírkových předmětů z depozitáře NZM Kačina do centrálního depozitáře NZM Čáslav. Do centrálního depozitáře bylo z depozitáře z Kačiny přestěhováno a uloženo 2 760 inventárních čísel. Současně došlo k vytvoření nového lokačního záznamu.

KURÁTOR: Mgr. Lucie Kubásková

3.8.14 Podsbírka Rostlinná výroba I.

BACH: 5213

CES: 5192

AKVIZICE: Darem byly získány: meliorační čerpadlo, ruční postřikovač, meliorační trubky, povřísla.

PREZENTACE: Prodlouženy dvě dřívější smlouvy, a to s organizacemi: Dobrovická muzea, o. p. s.; Ústav meliorace a ochrany půdy, v. v. i. Uzavřeny tři nové výpůjční smlouvy, a to s organizacemi: Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě; Městské muzeum v Ústí nad Orlicí; Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s. r. o.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Vzhledem k pokračujícímu přeuložení sbírkových předmětů v centrálním depozitáři neproběhla žádná katalogizace.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Realizace panelové výstavy s názvem „Proso, mana nebeská“.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Restaurován postřikovač, drtič na šrot a meliorační trubky. Konzervovány předměty, které se nově umístily do centrálního depozitáře NZM Čáslav.

ULOŽENÍ: Podsbírka přestěhována do centrálního depozitáře NZM Čáslav, kde následně probíhá její systematické třídění. Mokrý preparáty přemístěny do vlastního depozitáře.

KURÁTOR: Mgr. Jan Prchal

3.8.15 Podsbírka Rostlinná výroba II.

BACH: 1374

CES: 1377

AKVIZICE: Do podsbírky byly získány: ruční secí stroj, čistička na kukuřici a žací lišta ŽTZ 153. Další nabízené stroje (38 ks) byly odmítnuty z důvodu špatného technického stavu a také z důvodu multiplikace.

PREZENTACE: Dlouhodobá prezentace na pobočkách NZM a v MZE bylo (74 exponátů), v dalších organizacích celkem 19 exponátů. Stroje z podsbírky byly prezentovány na akci Pradědečkův traktor a Dožínky.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: V roce 2023 bylo z katalogizováno deset sbírkových předmětů včetně doprovodné fotodokumentace. Do databáze e-sbírky bylo zasláno pět předmětů.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Pro účel stěhování do centrálního depozitáře v NZM Čáslavi bylo očištěno a ošetřeno v termokomoře 52 modelů, oradel a mlátiček.

ULOŽENÍ: Předměty byly po vyčištění a ošetření v termokomoře přestěhovány do centrálního depozitáře. Ostatní předměty jsou uloženy v depozitářích za stejných podmínek jako v roce 2022.

KURÁTOR: Ing. Markéta Ballová

3.8.16 Podsbírka Rybářství

BACH: 1536

CES: 1530

AKVIZICE: –

PREZENTACE: Nově bylo zapůjčeno 14 sbírkových předmětů pro výstavu v Jihomoravském muzeu ve Znojmě, 3 ks v Muzeu Rožtoky u Prahy, 11 ks reverzačně poskytnuto pobočce NZM Praha, 18 ks v rámci Rybářského dne na Ohradě. Narůstá počet komentovaných kurátorských prohlídek.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Zdigitalizováno deset sbírkových předmětů. Úprava evidenčních záznamů v elektronické evidenci.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Postupně vypracovávají nové popisy akvarijní expozice, rozpracován je rybářský lektorský program a projektuje se první fáze modernizace staré rybářské expozice.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Průběžná kontrola a preventivní konzervace. Plynová desinfekce a desinsekce expozice a depozitářů. V sekci rozměrných a těžkých sbírkových předmětů instalován paletový regál obsluhovatelný vysokozdvíhým vozíkem.

ULOŽENÍ: Sbírkové předměty uloženy v depozitářích NZM Ohrada.

KURÁTOR: Ing. Aleš Škrabánek

3.8.17 Podsbírka Venkovská řemesla

BACH: 2190

CES: 2190

AKVIZICE: –

PREZENTACE: Předměty nadále prezentovány ve stálých expozicích v NZM Kačina.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: V roce 2023 bylo pořízeno 100 záznamů doprovodné fotodokumentace.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: V rámci připravovaného článku o vápenictví na miskovickém ložisku provedena revize sbírkových předmětů k vápenictví.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Proběhlo základní očištění od prachu před uložením do centrálního depozitáře NZM Čáslav.

INVENTARIZACE: Proběhla část předávací inventarizace od března 2023 do konce roku 2023 (1 625 inventarizačních záznamů).

ULOŽENÍ: Sbíрка je kompletně uložena v centrálním depozitáři NZM Čáslav, větší sbírkové předměty jsou uloženy ve starších depozitárních halách v NZM Čáslav.

KURÁTOR: Mgr. Edita Mikolášková

3.8.18 Podsbírka Vinařství

BACH: 613

CES: 595

AKVIZICE: Bylo získáno 20 nových předmětů. Jde především o obaly enzymů a kvasinek, potřebných při výrobě vína.

PREZENTACE: Předměty jsou dlouhodobě vystaveny na Ministerstvu zemědělství, v NZM Ostrava a NZM Valtice.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Do evidence BACH bylo doplněno 87 katalogizačních záznamů, nově bylo katalogizováno 21 předmětů. Zbytek předmětů v podsbírce je již katalogizován. Do evidence BACH bylo doplněno 158 digitálních fotografií předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Pokračovaly práce na katalogu Sklepní hospodářství. Jeho vydání se předpokládá v roce 2024.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Je prováděn průběžný monitoring stavu předmětů a vybrané předměty jsou předávány ke konzervaci či restaurování. Bylo konzervováno 15 předmětů.

ULOŽENÍ: Větší část sbírkových předmětů je uložena ve zrekonstruovaných depozitářích NZM Valtice.

KURÁTOR: Mgr. Kamila Svobodová, Ph.D.

3.8.19 Podsbírka Zelinářství

BACH: 946

CES: 946

AKVIZICE: Byly získány čtyři nové předměty.

PREZENTACE: Předměty jsou dlouhodobě vystaveny v NZM Ostrava, Kačina, Praha a Valtice.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Do evidence BACH byly doplněny čtyři katalogizační záznamy, nově byly katalogizovány čtyři předměty, zbytek předmětů v podsbírce je již katalogizován. Do evidence BACH bylo doplněno pět digitálních fotografií sbírkových předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Byly započaty práce na katalogu Zpracování ovoce a zeleniny. Odevzdání textu se předpokládá na konci roku 2024.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Je prováděn průběžný monitoring stavu předmětů. Vybrané předměty jsou předávány ke konzervaci či restaurování. Bylo konzervováno 15 předmětů, restaurován byl jeden předmět.

ULOŽENÍ: Větší část sbírkových předmětů je uložena ve zrekonstruovaných depozitářích NZM Valtice.

KURÁTOR: Ing. Vilém Křeček

3.8.20 Podsbírka Zemědělství a umění

BACH: 4772

CES: 4742

AKVIZICE: V roce 2023 se podsbírka rozrostla o 23 nových sbírkových předmětů prostřednictvím daru nebo převodu (např. obrazy a bankovky prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových).

PREZENTACE: Předměty jsou dlouhodobě vystaveny: NZM Ostrava, výzdoba historických interiérů NZM Kačina, ČZU Praha; MZE; OÚ Svatý Mikuláš; SZIF Praha. V roce 2023 uděleno reprodukční právo ke čtyřem sbírkovým předmětům.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Zkatalogizováno bylo celkem 23 sbírkových předmětů. V rámci digitalizace byly pořízeny snímky 184 předmětů (z toho 138 skenů perokreseb Josefa Gruse evidovaných). Na portálu eSbírký bylo nově prezentováno 33 předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Po celý rok 2023 pokračovaly práce na dvoudílném "Kritickém katalogu Šrobárovy obrazové sbírky", jehož 1. díl by měl být publikován na konci roku 2024. V roce 2023 se uskutečnila jedna badatelská návštěva.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Odborným restaurátorským zásahem prošly 4 předměty (1 sádrová soška a 3 obrazy). V souvislosti s převozem předmětů z NZM Kačina do Centrálního depozitáře v Čáslavi bylo očištěno nebo konzervováno 2 886 předmětů z podsbírky.

ULOŽENÍ: Přibližně polovina předmětů z podsbírky je nadále deponována v NZM Kačina. Vybavení této depozitární místnosti neprošlo v roce 2023 žádnou zásadní změnou. Během roku 2023 bylo z Kačiny do centrálního depozitáře v Čáslavi přestěhováno 2 886 předmětů.

KURÁTOR: Mgr. Martin Vlček

3.8.21 Podsbírka Zemědělská technika

BACH: 399

CES: 385

AKVIZICE: V roce 2023 se podařilo rozšířit sbírky Zemědělské techniky o pět exponátů z oblasti dopravy, tažných prostředků, ale i speciálních strojů. K nejvýznamnějším patří traktor Renault 304E ze čtyřicátých let a jednoúčelový očkovací stroj námele.

PRESENTACE: Předměty jsou dlouhodobě vystaveny na pobočkách NZM a v dalších muzejních institucích. Stroje byly prezentovány na čáslavských akcích Pradědečkův traktor, Dožínky, Muzejní noc a Advent v muzeu. Dále na akci Koně na Kačině a Dožínky na Letné.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Zkatalogizováno 16 sbírkových předmětů. Aktualizovány záznamy ve sbírkové evidenci BACH.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: –

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Příprava předmětů na stěhování do centrálního depozitáře v NZM Čáslavi, konzervace 49 sbírkových předmětů a restaurování traktoru.

ULOŽENÍ: Průběžné lokální opravy střech depozitářů, částečné stěhování sbírkového fondu do nového depozitáře.

KURÁTOR: Ing. Vladimír Michálek

3.8.22 Podsbírka Zoologie

BACH: 4180

CES: 4177

AKVIZICE: V roce 2023 se podsbírka rozrostla o 28 předmětů, například bezúplatně byl získán kadáver hlavy jelena lesního, ovce tlustorohé, paroží wapitiho kalifornského nebo kadáver rýsa ostrovida. Za úplatu byly získány lebky s parožím jelena bělohubého a sika vietnamského.

PRESENTACE: Předměty byly v průběhu roku 2023 prezentovány na několika původních výstavách NZM: Návrat velkých šelem, 100 let tradic Československé myslivosti, Příroda v ilustraci – Antonín Pospíšil, ilustrátor přírody. Presentace v rámci zápůjček: Regionální muzeum města Žďáru nad Sázavou: Černí rytíři našich lesů. Presentace v rámci akcí NZM Ohrada: Rybářský den 2023, Národní myslivecké slavnosti 2023. Presentace v rámci lektorských programů NZM Ohrada: program Ptáci. Presentace ve spolupráci s Jihočeskou univerzitou, Přírodovědecká fakulta: Kurs preparačních technik, Týden se současnou biologií.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Oprava chybných názvů (archaických atd.) a údajů u ornitologických taxonů v elektronické evidenci BACH (kolem 1 000 předmětů). Doplněna historická přírůstková čísla k předmětům, u kterých byla dohledatelná (pomocí skenů přírůstkových knih). Zkatalogizováno 28 sbírkových předmětů, fotografická dokumentace doplněna ke 123 záznamům v elektronické evidenci. Do e-sbírek bylo vloženo celkem 19 předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Spolupráce na připravované publikaci Miloše Anděry Savci jižních Čech, článek Zámecká alej muzea Ohrada, historie, současnost, biota. Proběhly čtyři badatelské návštěvy.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Výměna UV fólií v expozici Sallačovy sbírky, plynování depozitářů a vybraných expozic (jaro a podzim). Konzervace (očistění) předmětů ve stálých expozicích v přípravě na sezonu 2024, konzervace 38 předmětů z depozitářů (očistění, zásah proti plísním). Výměna zářivek v depozitáři (mammalogie, entomologie, ornitologie).

ULOŽENÍ: Trvalé uložení v depozitářích NZM Ohrada.

KURÁTOR: Mgr. Marie Voldřichová

3.8.23 Podsbírka Živočišná výroba

BACH: 3771

CES: 3769

AKVIZICE: V roce 2023 přibylo do podsbírky šest předmětů – bioobal na potraviny z včelího vosku, část malovaného česna slovinského úlu, odstředivka na mléko, krouhačka na okopaniny a dvě máselnice.

PREZENTACE: Kromě již existujících expozic či výstav v NZM (Příběh dřeva, Království včel, expozice zemědělství v Praze, hospodářské zázemí zámku, chladírna a konírna na zámku Kačina, nové expozice na pobočce v Ostravě) byly během roku 2023 zapůjčeny předměty na výstavu v NZM Praha Ukryto v muzeu a dále na výstavu Žít spolu. O včele a člověku – příběhy ze Slovinska, která vznikla ve spolupráci NZM a slovinského Včelařského muzea Radovljica. Dále byly sbírkové předměty zapůjčeny na výstavy v jiných vzdělávacích institucích, například v Akademii věd ČR, v Senátu Parlamentu České republiky, v regionálních muzeích v Čáslavi, Poličce a Ústí nad Labem, dále pak v Národním hřebčíně Kladruby nad Labem. Celkem bylo zapůjčeno 78 předmětů pro potřeby výstav.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: V roce 2023 bylo zkatologizováno 28 sbírkových předmětů, digitalizováno bylo přibližně 1 100 předmětů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: V roce 2023 byla navázána spolupráce s paní Petrou Bole, ředitelkou slovinského Včelařského muzea Radovljica. V rámci spolupráce pak byla připravena výstava Žít spolu. O včele a člověku – příběhy ze Slovinska. Dále byla připravena v NZM Kačina výstava Zimní příběh aneb Jak se žilo na zámku bez ledniček a v Senátu Parlamentu České republiky výstava Starokladrubský kůň – národní poklad. V NZM Kačina byla otevřena nová expozice Chladírna a částečně expozice Ledárna.

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Před zahájením výstavní sezony byly vyčištěny sbírkové předměty ve stávajících expozicích NZM Kačina. Konzervace předmětů probíhá dle výstavních potřeb a stavu předmětu. Byly restaurovány a konzervovány zejména sádrové modely hospodářských zvířat. Do nového centrálního depozitáře NZM Čáslav bylo přestěhováno z NZM Kačina za rok 2023 celkem 1 211 sbírkových předmětů. V roce 2023 proběhla dezinfekce zaplynováním depozitáře NZM Kačina.

ULOŽENÍ: Probíhá stěhování z depozitářů NZM Kačina do centrálního depozitáře NZM Čáslav (2 562 evidenčních jednotek).

KURÁTOR: Mgr. Jana Jírovcová

3.8.24 Podsbírka Životní prostředí

BACH: 669

CES: 669

AKVIZICE: –

PREZENTACE: Předměty jsou dlouhodobě vystaveny v NZM Ostrava, Praha a Valtice.

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Všechny předměty v podsbírce jsou již katalogizovány.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: –

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Je prováděn průběžný monitoring stavu předmětů a vybrané předměty jsou předávány ke konzervaci či restaurování. Bylo konzervováno šest předmětů.

ULOŽENÍ: Větší část sbírkových předmětů je uložena ve zrekonstruovaných depozitářích NZM Valtice.

KURÁTOR: Mgr. Dominika Švédová

3.8.25 Archivní fond

EVIDENCE

V Národním archivním dědictví: 120 osobních fondů

BACH Pro-Archiv: 9 122 záznamů, 2 734 obrázků

Uloženo: 500 bm písemných dokumentů, 8 500 map a plánů, 1 677 zahradních plánů, 80 diplomů, 1 000 plakátů.

AKVIZICE: Získána pozůstalost zahradního architekta Drahoslava Šonského. Dále fond obohacen o 33 evidenčních jednotek (více nález, vlastní sběr).

PREZENTACE: 541 badatelských dotazů, řešerše dílčích témat v rámci jednotlivých archivních souborů a osm udělení jednorázového reprodukčního práva. Prezentace archiválií na výstavách: České myslivosti zdar a škůdcům zmar!, Kulinární tradice moravských a slezských regionů. Poskytování dílčích podkladů pro marketing NZM. Zpřístupnění části korespondence Eduarda Reicha v online databázi Korespondence Aloise Musila (NAKI: HIKO – historické korespondenční síť – Alois Musil a počátky orientalistiky v Československu, Masarykův ústav a Archiv AV ČR).

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Zpracováno 33 přírůstků a pozůstalost zahradního architekta Drahoslava Šonského (21 osobních dokladů, projektová dokumentace (dále PD) – 249 evidenčních jednotek, sedm šanonů separátů článků + kopie, 2× CD). V evidencích PEvA II.: 120 osobních fondů; BACH Pro-Archiv: 9 122 záznamů, 2 734 obrázků. Zdigitalizováno 2 351 archiválií. V e-sbírkách uveřejněno 114 digitalizátů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: Příprava výstavy Josef Opletal a lesnictví 1. československé republiky v Lesnickém a dřevařském muzeu Zvolen; konference Antonín Švehla, český sedlák, politik a státník; studie JAKUBSKÁ, Jana, Lesní družstvo obcí se sídlem v Přibyslavi v kontextu utváření lesního družstevnictví v českých zemích, Praha: Historický ústav AV ČR a NZM 2023. Proběhlo šest badatelských návštěv, dále byly badatelské dotazy řešeny online formou (453 badatelských dotazů a řešerše).

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Archiválie jsou v rámci preventivní konzervace průběžně čištěny a opatřovány obaly splňujícími požadavky příslušných norem ISO (40 kartonů). Inventarizováno 310 přírůstků.

ULOŽENÍ: Depozitář stabilních klimatických podmínek se soustavným monitoringem teploty a relativní vlhkosti v suterénu budovy NZM Praha. Provoz depozitáře od konce roku 2022 do dubna 2023 omezen z důvodu instalace vzduchotechniky multifunkčního sálu.

KURÁTOR: Mgr. Jana Jakubská

3.8.26 Knihovní fond

EVIDENCE

Fond knihovny: 105 270 knihovních jednotek

Celkový počet čtenářů: 46

Počet výpůjček: 4 559 (z toho prodloužení 4 377)

AKVIZICE: Počet nakoupených knih a periodik včetně darů byl 1 508.

PREZENTACE: V rámci slavnostních příležitostí Otevření návštěvnické sezony; Noc literatury; Kačina200 jsme vystavili některé naše vzácné či nově restaurované svazky, například Georgica Curiosa (1682); Mattioliho herbář (1596).

KATALOGIZACE, DIGITALIZACE: Průběžně v knihovně probíhá retro katalogizace spojená s revizí fondu, očištěním a údržbou fondu. Zároveň jsou opatřeny čárovým kódem a načteny do modulu revize. Fond na pobočkách ve Valticích a na Ohradě je již tímto způsobem z větší části

zpracován. Na Kačíně procesem revize prošlo ke konci roku 2023 celkem 38 864 knih. V roce 2023 knihovna NZM díky projektu VISK3 přešla z knihovního systému Clavius na novější systém Tritius. Dne 27. 11. 2023 došlo k překlopení veškerých záznamů z původního, již zastaralého systému, do nového.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST: –

PÉČE O SBÍRKOVÉ PŘEDMĚTY: Knihy jsou pravidelně vysávány od prachu.

ULOŽENÍ: Fond knihovny Kačina je uložen v centrálním depozitáři v NZM Čáslav za stabilní teploty a stálé vlhkosti. Prostředí je průběžně monitorováno. Velmi malá část fondu zaměřená na myslivost, rybářství a zahradnictví je uložena v depozitářích v NZM Ohrada a NZM Valtice.

KURÁTOR: Pavla Neumanová, Pavel Beneš, Romana Janíková

4. MUZEJNÍ KOMUNIKACE

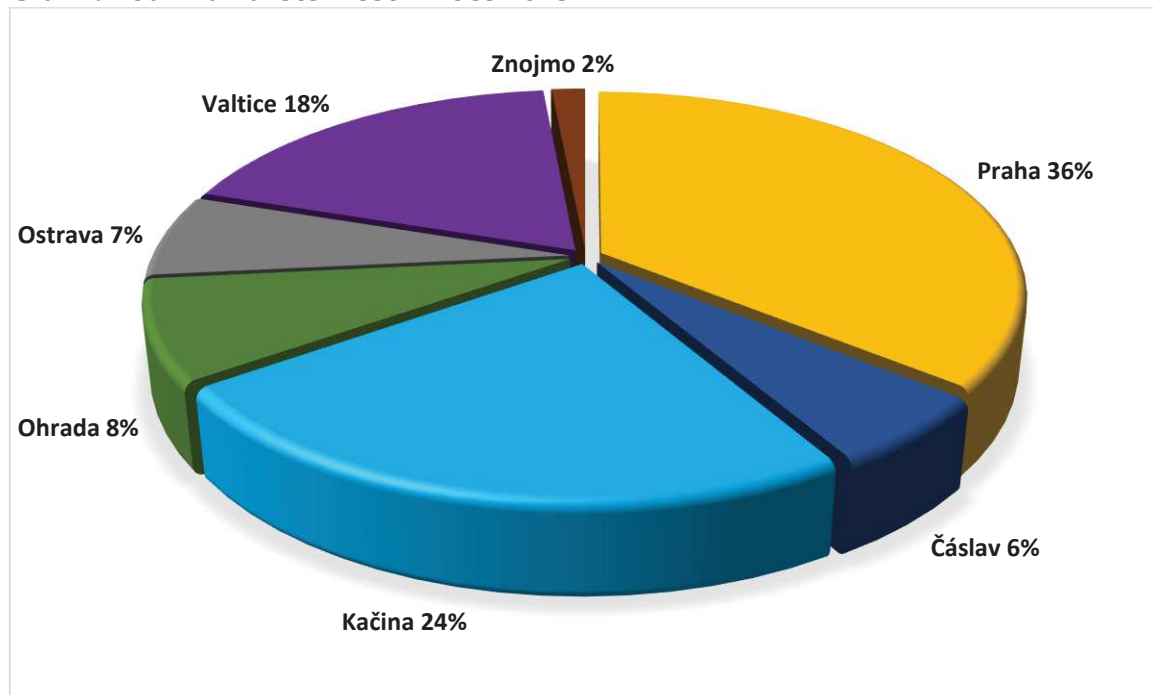
4.1 Návštěvnost

Kromě návštěvy expozic a výstav pořádá NZM řadu dalších aktivit, při nichž používá formáty jako popularizační akce pro veřejnost, konference, speciální prohlídky, workshopy, přednášky, lektorské programy či příměstské tábory. Celková návštěvnost muzea v roce 2023 dosáhla 401 790 návštěvníků.

Tab. 2: Návštěvnost na jednotlivých pobočkách v jednotlivých měsících

	NZM	Praha	Čáslav	Kačina	Ohrada	Ostrava	Valtice	Znojmo
leden	12 814	11 641	0	30	0	673	0	470
únor	20 014	18 430	0	54	0	1 395	0	135
březen	18 853	15 530	0	761	0	2 392	0	170
duben	36 377	15 686	4 050	10 651	749	4 164	611	466
květen	33 681	9 151	1 513	7 901	2 581	4 371	7 219	945
červen	56 482	7 275	5 492	15 446	16 446	3 040	8 485	298
červenec	50 348	8 484	2 772	20 149	3 332	558	14 538	515
srpen	59 004	16 630	3 137	14 408	4 644	1 390	17 873	922
září	36 781	6 397	1 963	13 279	2 129	2 432	9 771	810
říjen	38 092	13 640	782	7 376	2 625	1 266	12 046	357
listopad	24 349	13 344	3 148	103	0	4 175	3 220	359
prosinec	14 995	7 680	0	5 366	210	1 030	0	709
Celkem návštěvnost	401 790	143 888	22 857	95 524	32 716	26 886	73 763	6 156

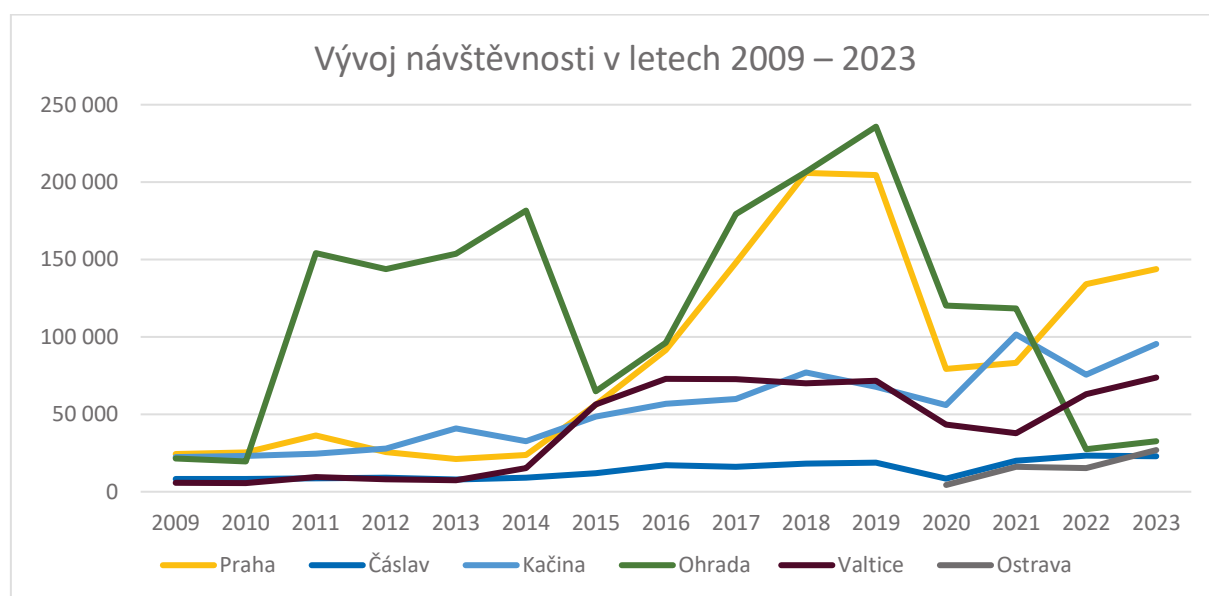
Graf 1. Podíl na návštěvnosti v roce 2023

Tab. 3: Vývoj návštěvnosti NZM v letech 2009–2023

Rok	Návštěvnost	Příjmy ze vstupného / Kč
2009	82 292	2 656 055
2010	81 858	2 635 692
2011	233 209	4 227 344
2012	214 300	4 216 796
2013	231 115	4 399 787
2014	262 464	5 158 886
2015	237 909	5 274 034
2016	334 488	6 259 908
2017	495 970	6 313 108
2018	592 555	8 837 767
2019	613 159	11 715 962
2020	318 784	6 720 638
2021	382 244	7 827 473
2022	342 654	16 754 701
2023	401 790	20 108 991

Graf 2. Vývoj návštěvnosti po pobočkách v letech 2009–2023

4.2 Výstavní činnost

4.2.1 Expozice Národního zemědělského muzea

NZM prezentuje zemědělství včetně lesnictví, myslivosti, rybářství, potravinářství, gastronomie, zahradnictví, pivovarnictví či vinařství jako obory nezbytné pro zajištění existence jednotlivce i celé společnosti. Tato klíčová témata jsou komunikována prostřednictvím expozic, výstav i v rámci lektorských programů či popularizačních akcí pro veřejnost.

4.2.1.1 Expozice NZM Praha

Hlavní výstavní budova Národního zemědělského muzea provází návštěvníka historií zemědělství v logicky ucelené struktuře. Expozice prvního patra prezentují lov a sběr jako klíčovou strategii člověka pro přežití v době, kdy se malé migrující skupiny obyvatel živily sběračstvím, rybařením, lovem nebo pastevectvím. V muzeu toto období představují expozice Rybářství, Myslivost a Laboratoř ticha.

Druhé patro představuje nejvýznamnější know-how lidstva, jímž je zemědělství. Jsou tam umístěny expozice Zemědělství, Voda v krajině, Objevovna a výstavní sál, který je určen pro hlavní výstavy sezony. V roce 2023 zde byla výstava Nekonečný příběh – odkaz G. J. Mendela v zemědělství.

Třetí patro muzea je věnováno jídlu. Je tam expozice Gastronomie, v současné době tvořená gastronomickým studiem a expozicí dětské gastronomie. V tomto patře je také nově zrekonstruovaný výstavní sál muzea, kde probíhají krátkodobé výstavy a v případě potřeby také konference, semináře či společenské akce.

Na střeše muzejní budovy je rozsáhlá střešní expozice, Živá zahrada výhledů. Doplnuje ji políčko zemědělských plodin, včelí úly a prostor pro panelové výstavy.

Zemědělství

NZM má poprvé od 30. let minulého století vlastní ucelenou expozici zemědělství. Návštěvník se tam seznamuje s historií zemědělství i cyklem hospodářského roku. Mottem expozice je

„Umírněnost“ neboli „Cesta selského rozumu“, kdy současná generace poučená minulostí má zodpovědnost vůči budoucí generaci. Expozice představuje návštěvníkům vzácné sbírkové předměty, například ruchadlo bratranců Veverkových či dermoplastiku plemenného býka Cézara, a také audiozáznamy s příběhy našich předků. Expozice je koncipována do tří hlavních částí. Tou první je časová osa neboli symbolická cesta dějinami zemědělství. Ta přibližuje a shrnuje vývoj zemědělství od pravěku až po současnost se všemi zvraty, propady i úspěchy. Na tuto část navazuje budoucnost zemědělství, jež přináší klíčové otázky na téma směřování zemědělství ve vztahu k půdě, chemii, genetice, a zvláště k člověku. Třetí a největší část je potom věnována názornému představení hospodářského roku, zemědělských prací, autentických nástrojů, nářadí, strojů a hospodářských zvířat se záměrem přiblížit hospodáře, který po celá staletí přistupoval k práci s láskou a respektem k přírodě, s citem pro rodnou půdu a s úctou k rodinné tradici.

Expozice je vystavěna na principech současných muzeologických trendů spočívajících v maximální ochraně sbírkových předmětů v klíma stabilních vitrínách, které ale zároveň přinášejí komfortní zážitek pro návštěvníky. Součástí je i dětská linka zaměřená na nejmladšího návštěvníka.

Voda v krajině

Expozice Voda v krajině nabízí nespočet úhlů pohledu na vodu – v krajině, v řekách, v lidských životech. Dominantou expozice je plastický model území Česka, na němž se promítají „příběhy“ vody, ožívují hlavní rybniční soustavy, povodí i rozvodí, vysvětlují skutečné příčiny a zákonitosti povodní v kontrastu s českými nejsuššími oblastmi. Ve skleněných válcích si návštěvníci mohou vyzkoušet rozličné vlastnosti a úlohy vody v krajině – sílu vody, vsakování, ale také to, jak s ní nakládáme, jak ji spotřebováváme. Interaktivní skleněné „knihy“ podávají informace o vodě, jejím koloběhu v přírodě a vodě léčivé – minerálních pramenech. Všechny tematické okruhy expozice staví prioritně na roli člověka, který svou činností může pozitivně i negativně hospodaření s vodou, vodními zdroji v krajině i využití její energie ovlivnit.

Rybářství

Moderní interaktivní expozice prezentuje tradici českého rybníkářství. Rybolov je jedním z nejstarších zdrojů obživy lidstva. Expozice prezentuje rybníkářství jako fenomén, který ve spojení s rybníkářstvím představuje významnou činnost člověka měnící a ovlivňující krajinu. Expozici ožívují velká akvária se sladkovodními rybami a také interaktivní model rybniční soustavy a dioráma výlovu rybníka.

Myslivost

Expozice vytváří obraz myslivosti jako životního stylu, postoje, poslání, profese i koníčka mnoha lidí. Představuje profesi, v níž je důležitá etika, morálka lidí; též jako obor hospodářsky přínosný, schopný produkce kvalitních potravin. Ukazuje historii myslivosti, povinnosti i privilegia mysliveckého stavu, průběh mysliveckého roku a další oborové informace. Příběh myslivosti vypráví klasickou formou pečlivě vybraných sbírkových předmětů i pomocí virtuálních efektů.

Jede traktor

V přízemí muzea je k vidění více než dvacet typů traktorů od tuzemských i zahraničních výrobců z let 1917 až 1953. Expozice nabízí to nejlepší, co bylo v daných letech vyrobeno. Vystavené stroje pocházejí z podsíbrky Zemědělské stroje, jedné z typově nejucelenějších kolekcí svého

druhu v Evropě, která je uložena a prezentována v muzeu zemědělské techniky v naší čáslavské pobočce.

Gastrostudio a dětská gastronomie

V dětské části expozice si mohou nejmenší návštěvníci muzea vyzkoušet nakupování, vaření a zacházení s potravinami. Dozvědí se také, proč je dobré nakupovat místní produkty. Naučí se vnímat potraviny nejen zrakem, ale i dalšími smysly. Expozici doplňují kuchyně našich babiček a prababiček, jež jsou vybaveny autentickými předměty z muzejní sbírky. Součástí expozice je i profesionálně vybavené gastrostudio, které je umístěno přímo v jedné z vitrín. Ta má znázornit ochranu kuchařského know-how. Gastrostudio slouží mimo jiné i jako tréninkové zázemí Asociace kuchařů a cukrářů ČR. Návštěvníci tak mohou ve vybrané dny pozorovat mistry ve svém oboru při práci. V prostoru mají také možnost účastnit se kurzů vaření, které v gastrostudiu NZM organizuje.

Objevovna

Tato část muzea je prostorem pro konání výukových a lektorských programů a přednášek pro školní a zájmové skupiny. Všem zvědavým návštěvníkům nabízí možnost „objevovat“ a získávat nové informace. Je to prostor pro učení, bádání, přemýšlení, experimentování, zábavu i hraní.

Expozice Živá zahrada výhledů

Zcela unikátní koncept nabízí střecha Národního zemědělského muzea. Součástí střešní expozice jsou trávník k posezení nebo na piknik, políčko se zemědělskými plodinami a včelí úly. Expozice nabízí pohled na Prahu shora a také poučení, že bez zemědělství by život nebyl možný. Součástí expozice je i výstavní prostor pro 21 výstavních panelů velikosti 70×100 cm.

Venkovní živé expozice – Malý selský dvorek

Na dvoře Národního zemědělského muzea, směrem do ulice Letohradská, je návštěvníkům k dispozici nejen posezení, ale také venkovní expozice muzea – Malý selský dvorek s domácími zvířaty. Děti se tam mohou podívat na králíky, holuby nebo kachny, přímo mezi návštěvníky se volně potulují slepice a kohouti. Pro městské děti je to často jediná možnost prohlédnout si hospodářská zvířata na vlastní oči.

Zahrada první republiky

V průběhu 20. a 30. let 20. století zaznamenala československá zahradní a krajinářská architektura dosud nevídaný rozvoj. Tehdejší zahradní architekti našli uplatnění ve všech oblastech výstavby, a to od soukromých realizací až po veřejné zakázky. S ohledem na širší tvůrčího záběru je jejich bohaté dílo dnes považováno za neodmyslitelnou součást vývoje zahradního umění a je studováno jako jeden z dokladů národní kulturní identity. NZM připravilo na nádvoří muzea v Praze na Letné výstavní expozici, a to formou stylizované prvorepublikové zahrady. Návštěvník se tam seznámí s typickými projevy tehdejší zahradní tvorby, která čerpala z bohatých forem květinových a růžových záhonů a z pestrého vzorníku zahradních staveb a doplňků, jako jsou altány, pergoly nebo zahradní lavice.

Laboratoř ticha, provoz ukončen k 30. 11. 2023

Laboratoř ticha umožňuje návštěvníkům díky moderním technologiím nahlédnout do buněčné úrovně lesního biotopu. Audiovizuální instalace byla do Národního zemědělského muzea přemístěna z českého pavilonu Světové výstavy EXPO 2015. Projekt představuje živý les vsazený

do futuristické laboratoře. Kromě živých rostlin jsou součástí instalace také interaktivní kamery, projekční plochy, mikrofony, automatizované systémy na zavlažování a klimatizaci. Provoz expozice byl k 30. 11. 2023 ukončen.

4.2.1.2 Expozice NZM Čáslav

Dřinu strojům? Dřinu strojům!

Expozice představuje vývoj zemědělské techniky v kontextu s významnými českými i světovými událostmi s ohledem na skutečnost, že rozvoj techniky a technologií vždy souvisí s rozvojem celé společnosti. Nejde jen o vývoj zemědělské techniky jako takové, ale především o vývoj a možnosti využívání energie v oblasti pohonu strojů. Právě potřeba usnadnění práce a zapojení strojů do činnosti člověka dala prostor pro vznik nových technologií a inovací. Kromě samotných dějin českého zemědělského strojínictví jsou tam prezentovány i dějiny podnikání ve strojínictví obecně, které v každém časovém období reprezentují česká jména a významné české firmy.

Přístupné deponiáře

Kromě hlavní expozice je v čáslavském areálu pro návštěvníky zpřístupněno zhruba 3 000 m² deponiářů, kde jsou uloženy traktory domácí i zahraniční provenience, mlátičky, sklízecí mlátičky, stabilní motory a další zemědělské stroje převážně z dvacátého století a také historické kočáry a saně.

4.2.1.3 Expozice NZM Kačina

Život pod schody – zázemí služebnictva

Expozice věnovaná hospodářskému zázemí zámku Kačina je umístěna v autentických prostorách suterénu zámecké budovy a respektuje původní využití jednotlivých místností. Jde o soubor místností, jež zajišťovaly chod zámku, který byl samozásobitelským hospodářským dvorem. Vedle expozice Zámecké truhlárny a expozice Mlýny na Novodvorském panství uvidí návštěvníci zámeckou prádelnu (včetně dochovaného kotle na vyváření prádla a nádrže na vodu), žehlírnu s mandlem a zámeckou kuchyni. Ta je zřejmě nejzajímavějším prostorem této expozice. Z jejího původního vybavení se dochovala jen kamenná výlevka, ale návštěvníci tam naleznou věrnou repliku původní zámecké chlebové pece kombinované se sporákem a udírnou, kuchyňský nábytek, nádobí a kuchařské náčiní. Vedle kuchyně je spížirna a sklad kuchyňského nádobí.

V původních zámeckých sklepech bylo nutné autentické vybavení rekonstruovat. V jednom ze sklepů se ukládalo v sudech a v lahvích víno, ve druhém byla uložena v bednách zelenina a v regálech ovoce. V zámecké lednici sice dnes led chybí, ale původní háky dokládají, že tam visela zvěřina či půlky prasat. Hospodářské zázemí zámku dokresluje místnost zařízená dobovým nábytkem, v níž bydlely kuchařky, a dřevník se zásobou dřeva a nářadím k přípravě palivového dříví.

O lnu, vlně, konopí...

Expozice byla návštěvníkům zpřístupněna v červenci roku 2021. Expozice se zabývá zpracováním kůže a vláken jak rostlinného, tak živočišného původu. Prostřednictvím sbírkových předmětů a modelů jsou ukázány jednotlivé výrobní postupy používané při zpracování lnu, vlny, hedvábí a kůže. Součástí expozice je i prostor pro relaxaci a pro děti je připravena liščí nora. Příležitostnou součástí expozice je i předvádění předení a tkaní.

Prezentace expozice je zaměřena na přírodní materiály od celých rostlin až po látky, nástroje a jednoduché stroje používané při jejím zpracování. Expozice se zabývá nejen lnářstvím, ale i výrobou sukna, koželužstvím a kožešnictvím. K vidění je tam i model sloupové valchy v měřítku 1:2. K prohlédnutí je také zařízení na výrobu modrotisku včetně řady historických modrotiskových raznic. Unikátní je rovněž kopie kolovratu na výrobu hedvábné příže.

Mlýny na Novodvorském panství

Mlynářská expozice seznamuje s historií a vývojem mlýnů v Čechách. Najdete zde modely mlýnů, mlýnských strojů a nářadí.

Zámecká chladírna

V prostorách vedle bývalé zámecké ledárny v suterénu zámku Kačina byla nově instalována expozice nazvaná Zámecká chladírna. V malém prostoru, který je průduchy propojen se Zámeckou ledárnou, si mohou návštěvníci prohlédnout místnost, která sloužila k ukládání potravin a nahrazovala vlastně dnešní lednici. Jsou v ní nainstalovány modely sýrů, masa, uzenin, vajec, másla, nádoby na uskladnění mléka, zoopreparáty a mnoho dalších zajímavostí.

Zámecká truhlárna

V prostorách tzv. staré truhlárny v suterénu zámku Kačina najdou návštěvníci expozici nazvanou Zámecká truhlárna. Mohou si tam prohlédnout, jak byly vybaveny truhlárny, resp. údržbářské dílny ve druhé polovině 19. století, kdy se pracovalo pouze s ručními nástroji.

Jak se stavěl zámek

Muzejní expozice „Jak se stavěl zámek Kačina“ seznamuje návštěvníky, na základě archivním studiem získaných informací, s průběhem stavby zámku Kačina v letech 1806 až 1823.

Zámecká konírna

Konírna na Kačině je unikátní svým architektonickým řešením. Je integrální součástí jedné z kolonád zámecké budovy, není umístěna stranou v parku v hospodářských budovách, jak bývalo dříve na zámčích zvykem. Ze dvou třetin je zapuštěna do terénu, takže koně vcházeli do konírny přímo ze zámeckého parku. Vchod ze zahrady a stáj spojuje 30 metrů dlouhý tunel. Konírna sloužila svému původnímu účelu do začátku 30. let 20. století. Dodnes jsou zachovány kamenné napáječky i původní cihlová podlaha. Expozice je doplněna animací a autentickými zvuky. V rámci prohlídky expozice mohou návštěvníci také navštívit sousední kočárovnu.

13 chotkovských komnat

Ve třinácti místnostech přízemí zámku Kačina je možné prohlédnout si salony i soukromé apartmány původních majitelů zámku. Střed piana nobile tvoří společenské prostory. Soukromé místnosti, apartmány pána a paní domu, jsou umístěny na obou jeho koncích. Místnosti jsou vybaveny dobovým nábytkem, z převážné části empírovým, z části ve stylu biedermeieru a druhého rokoka. Tři čtvrtiny nábytku a dalšího vybavení jsou původní. V části zámku je dochována rovněž původní výmalba místností. Expozice umožňuje nahlédnout do každodenního soukromého i veřejného života mužských i ženských členů rodu Chotků v 19. a v první polovině 20. století. Mezi nejvýznamnější exponáty patří nadživotní portrét zakladatele zámku Jana Rudolfa hraběte Chotka ve slavnostním rouchu rytířů Řádu zlatého rouna s plány Kačiny v ruce, jehož autorem je Josef Matyáš Trenkwald, a empírový soubor sedacího nábytku dovezený Chotky z Paříže.

Chotkovská knihovna, zámecké divadlo a kaple

Knihovna se nachází v jižním pavilonu zámku. Knihovnickému fondu položil základy hrabě Jan Rudolf Chotek. Knihovna obsahuje 21 289 publikací, což je celkem 36 450 svazků z 16. až 19. století, a to včetně starých tisků, map a exlibris. Knihovna sama, tedy soubor knih, je kulturní památkou. Vedle knihovny je k vidění také historická lékárna s výrobnou léků. V severním pavilonu zámku je umístěno zámecké divadlo. Klasicistní prostor byl otevřen 4. listopadu 1851, intenzivní provoz divadla trval téměř dvacet let. Hrály se tam i hry pravnuka stavitele zámku a hlavního hybatele tamějšího divadelního dění Rudolfa Karla hraběte Chotka. Podle dobových zpráv se další členové rodiny v divadle uplatnili nejen jako herci, ale také jako muzikanti a výtvarníci dekorací. Hlediště pro téměř 150 diváků má dvě galerie a hraběcí lóži.

Výstavní patro

Výstavní patro na Kačině provádí návštěvníky muzejními expozicemi a aktuálními výstavami. V sezoně 2023 nabídlo expozice: **Království včel, Zahrady a parky hraběcího rodu Chotků, Příběh dřeva, Kačina na dotek, Modely lidových staveb**. Tato část zámku je vhodná nejen pro milovníky historie, ale také pro rodiny s dětmi. Součástí expozic jsou interaktivní prvky, divadélko, stavebnice či herna.

Exteriérové expozice

V zámeckém parku je možné navštívit venkovní expozici **Ze života hmyzu**, projít si **naučnou stezku zámeckým parkem, skleník a zahradu léčivých rostlin**. V zámecké zahradě, vybudované ve stylu anglického krajinářského parku, je umístěn unikátní projekt **Otevřené knihovny**, který zpřístupňuje cenné svazky místní knihovny pomocí QR kódů. Zámecký park je zároveň entomologicky významným územím. Díky biotopům vzácných brouků páchníka hnědého a lesáka rumělkového patří mezi evropsky významné lokality v rámci soustavy NATURA 2000.

4.2.1.4 Expozice NZM Ohrada

Myslivost

Expozice mapuje českou myslivost a její tradice jako fenomén, který provází člověka v různých formách od nepaměti. Dějiny myslivosti jsou především dějinami lovu a chovu zvěře. Expozice je rozdělena na naši původní srstnatou zvěř, kde je možné vidět i tzv. poslední úlovky, vodní a polní původní pernatou zvěř a zvěř introdukovanou. K lovu patří i lovecké zbraně, které jsou v expozici zastoupeny především zbraněmi známých českých puškařů. Vše doplňuje přehled loveckých technik, chovatelských a odchyťových zařízení a uměleckých předmětů. V části věnované kynologii, která k myslivosti také neodmyslitelně patří, je možné vidět preparáty poslední smečky ze zámku Ohrada i zmenšené modely různých plemen loveckých psů zhotovených v přesném měřítku podle živých předloh akademickým sochařem Jiřím Proseckým. Součástí expozice je i Hodovní (hlavní) sál zámku vybavený stylovým parohovým nábytkem a „liščím“ kobercem z 19. století. Od roku 2018 zdobí stěny hlavního sálu kopie velkoformátových obrazů štvanic od barokního knížecího malíře Johanna Georga Hamiltona umístěné v původních rámech a na původních místech. Originální obrazy byly vytvořeny přímo pro lovecký zámek Ohrada a již při jeho stavbě počítal stavebník Adam František kníže ze Schwarzenbergu s jejich přesným umístěním. Kromě obrazů visí na stěnách sálu a přístupovém schodišti nejsilnější jelení trofeje z oblasti Šumavy, Hlubocka a Třeboňska.

V roce 2022 byly v tomto sále instalovány nové zbraňové vitríny (pro dlouhé palné zbraně) a v roce 2023 nové stylové vitríny na krátké palné a chladné zbraně.

Les pramenů – příběhy lesů

Zážitková expozice na Ohradě představuje návštěvníkům prostřednictvím průvodců, sbírkových předmětů a uměleckých instalací fenomén krajiny v okolí zámku Ohrada a les i lesnictví jako provázaný celek. Výstava vrací návštěvníky do historie a zároveň pro ně zachycuje současnou krajinu a její význam pro společnost se zdůrazněním současných problémů s dostatkem vláhy a vody. Návštěvníci se prostřednictvím expozice podívají také do dvou významných jihočeských obor – Staré a Poněšické obory. Les pramenů – příběhy lesů je další z řady zážitkových a edukačních lesnických expozic, které byly připraveny ve spolupráci s Lesy ČR, s. p.

Expozice mapuje především souvislosti lesů a vody, její cestu a využití v lesích i dále ven, do volné přírody. S využitím sbírkových předmětů muzea připomíná i zaniklý fenomén plavení dříví. Příběhy lesů jsou vyprávěny klasickou formou i s virtuálními efekty, exponáty a mechanickými prostředky, které dovolují člověku ovládat je. Lesnická zážitková expozice je unikátní především tím, že je nedílně spojena s postavou vypravěče, který se návštěvníkům po celou dobu věnuje, vede je, zapojuje do dějů a postupně odhaluje další a další zákoutí spletitých lidských příběhů a přírodních zákonů. Expozice vznikla v roce 2017 za finanční podpory státního podniku Lesy České republiky.

Sallačova sbírka

Světově významná sbírka paroží jelenovitých a sourozí turovitých pocházejících z celého světa vytvořená prof. dr. Vilémem Sallačem na počátku 20. století tvoří zoologickou expozici, kdy není důležitá každá jednotlivá trofej, ale množství ve sbírce zastoupených druhů a jejich typické znaky. K nejvýznamnějším exponátům této sbírky patří paroží jelena Schomburgkova, který žil v Thajsku a v první polovině 20. století byl vyhuben. Cenná jsou i paroží jihoamerických jelenů huemul, pudu, mazama, jelence bahenního a pampového. Celá sbírka obsahuje 400 kusů, z toho je 343 paroží jelenovitých a 57 sourozí turovitých (dutorohých). V expozici jsou vystaveny všechny druhy a poddruhy jelenovitých obsažené ve sbírce a jako ukázka šest druhů turovitých. Projekt byl v době svého vzniku podpořen Lesy ČR, s. p.

Sokolnictví

Malá expozice představuje sokolnictví jako unikátní způsob lovu starý přes čtyři tisíce let, při kterém se využívalo jedinečných schopností ptáka – dravce. Poskytuje informace o dravcích, jejich životě a způsobu lovu, o jejich výcviku a soužití s člověkem. Sokolnictví je zapsáno v Reprezentativním seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva, který vede organizace UNESCO.

Rybářství

Expozice zaměřená především na slavnou historii českého rybníkářství, ale představuje i naše rozšířené říční rybářství. K tomu je vystaveno tradiční náradí užívané k výlovům rybníků a unikátní soubor náradí lidového říčního rybářství. Mezi nejcennější exponáty patří sádrové odlitky lososů zhotovené Antonínem Fričem pro Jubilejní zemskou výstavu v Praze v roce 1891. Součástí rybářství je i menší expozice nazvaná Život na vodách. Jsou v ní představeni vodní ptáci včetně nahrávek jejich hlasů a další živočichové spjatí s vodou. Celou expozici doplňuje pět akvárií s našimi původními i introdukovanými druhy ryb.

Malá expozice: Zubří, Lovecký kočár, Akvária, Václav Špatný, Karel Schwarzenberg

4.2.1.5 Expozice NZM Ostrava

Zemědělská technika

V atraktivním prostoru původních průmyslových hal jsou vystaveny známé i méně známé zemědělské stroje, které představují průřez největší sbírkou zemědělské techniky v Česku. Rekonstruované průmyslové haly, které si zachovaly svůj původní ráz (Veronikárna i železniční koleje a mostový jeřáb), slouží jako kulisy pro minimalistickou prezentaci reprezentativního vzorku sbírky zemědělských strojů Národního zemědělského muzea. Vystaveno je přes čtyřicet strojů různé proveniencí i různého stáří. Jde o známé české značky i zahraniční stroje, od USA až po SSSR. Z pohledu roku výroby mohou návštěvníci obdivovat techniku z konce století páry nebo stroje, které sjely z výrobní linky před 50 lety. Zemědělská technika je rozdělena do tří základních tematických celků, a to jsou traktory, stroje na zpracování píce (obě skupiny v hale Veronikárna) a stroje na zpracování obilovin (ve skladové hale).

V roce 2023 se NZM podařilo získat darem z obce Dolní Lutyně tzv. Mechanické cepy od výrobce z regionu (lokalita Velká Štáhle na Bruntálsku) a koncem roku jsme koupili od zemědělského podniku v Opavě-Kylešovicích traktor Zetor 3011 unikátně upravený pro očkování námelu na obiloviny.

Depozitář potravin

Potravinový regál ze všech stran i ze všech úhlů pohledu, interaktivně a všemi smysly. Při vstupu do třetí haly, která se tyčí více než 13 metrů nad terénem, se nachází prostor s třicetimetrovým regálem a třiceti tématy z oblasti potravin. Co jeden metr, to jedno téma, které je zpracováno atraktivní grafickou formou. V expozici se návštěvníci dozvědí to nejdůležitější o potravinách, poznají základní typy potravin a mohou se zamyslet i nad aktuálními otázkami, které jsou s problematikou potravin spojeny. Celá instalace je doplněna o interaktivní exponáty, takže návštěvník může vnímat potraviny doslova všemi smysly. Modulární systém umožňuje expozici doplňovat, aktualizovat a měnit. Depozitář potravin svým názvem odkazuje na funkci muzea jako instituce, která shromažďuje předměty a v přeneseném slova smyslu i lidské vědění, konstrukčně zase expozice odkazuje na regály v obchodech s potravinami, kde každý metr představuje určitý sortiment.

Galerie českých potravin

V expozici Galerie českých potravin jsou velmi jednoduchým muzejním způsobem představeny výjimečné potraviny z Čech, Moravy i Slezska. Jak název expozice napovídá, návštěvník se tu může seznámit se současnými potravinami netradiční formou – čistou galerijní prezentací. Instalace je velmi prostá a efektní, 30 solitérních vitrín a v každé z nich na piedestalu stojí vybraný český produkt, který buď nese některou ze značek kvality či chráněné zeměpisné označení původu (Klasa, Český výrobek, Regionální potravina, Asociace regionálních značek aj.), nebo je jinak významný. Přibližně třetina vystavených potravin pochází z Moravskoslezského kraje, zbytek jsou potraviny vyrobené v dalších našich krajích. Z hlediska skladby výrobků jsou prezentováni jak velcí producenti, tak menší a rodinné podniky. Všechny 30 potravin je rozděleno do deseti základních kategorií. Jsou tu alkoholické nápoje, lahůdky, maso a masné výrobky, mléko a mléčné výrobky, mlýnské, pekárenské a cukrářské výrobky, mražené krémy, nealkoholické nápoje, ostatní výrobky, ovoce a zelenina a také rybí výrobky. Zastoupeny jsou produkty z průmyslové výroby i rodinných podniků a farem, které si zakládají na řemeslné

výrobě. Vždy je ale spojuje tradice a snaha představit to nejlepší. V dubnu 2023 jsme připravili v pořadí třetí sestavu potravin.

4.2.1.6 Expozice NZM Valtice

Národní expozice vinařství

Expozice provází návštěvníka vinařstvím od jeho počátků až po současnost. Expozice je rozdělena do čtyř částí, které jsou věnovány historii vinařství, vinohradnictví, sklepnímu hospodářství a degustaci vína. Návštěvník je tam vtažen do poznávání vinařství ve všech jeho aspektech, poznává typy vůní, charakteristické pro jednotlivé odrůdy vína, může si vyzkoušet a rozšířit své znalosti vinařské tematiky či zhlédnout několik vzdělávacích filmů o historii pěstování vinné révy, výroby vína či o sklepním hospodářství. Kromě moderní expozice s řadou interaktivních prvků jsou součástí také historické vinařské lisy, umístěné v cihlových, klenutých prostorách v přízemí muzea. Nově návštěvníci mohou přičichnout k baňkám s vadami vína nebo si prohlédnout vitrínu prezentující pestré využití révy vinné – produkty potravinářského, farmaceutického a kosmetického průmyslu doplňují nově vytvořený lektorský program „Réva vinná v kraji vína“.

Tajemný život v půdě

Půda je tam představena jako bohatství naší země, které musíme chránit a pečovat o něj. Návštěvníci se seznámí například s hojným životem v půdě či s půdními typy. Velký důraz je kladen na zobrazení negativních vlivů různých druhů eroze půdy, které nás v posledních letech stále více ohrožují. Návštěvníky čeká průchod tunelem, který ukazuje bohatý život v půdě, či modely vodní, větrné a sluneční eroze.

Krajina Lednicko-valtického areálu

Expozice nabízí pohled do okolí Valtic, součásti Lednicko-valtického areálu zapsaného v roce 1996 na Seznam světového dědictví UNESCO. Předmětem zájmu tu však nejsou místní architektonické památky, ale příroda, její jednotlivé biotopy, a především živočichové tam žijící. Návštěvníci se seznámí s běžnými i vzácnými druhy ryb žijících v Lednických rybnících i tůních lužního lesa a s ptáky, jejichž druhovou pestrostí je příroda Lednicko-valtického areálu vyhlášena. Expozici doplňují velkoobjemová akvária s našimi nejvýznamnějšími sladkovodními rybami a také interaktivní vitríny s parafínovými modely ovoce a zeleniny. Malé návštěvníky zaujme především kinestetická lávka, panely se zvuky zvířat či interaktivní liščí nora. Vzhledem k rozsáhlé sbírce parafínových modelů ovoce a zeleniny se návštěvníci mohou seznámit s jejich historií a procesem výroby nebo si prostřednictvím QR kódu prohlédnout katalog parafínových modelů jablek, vytvořený NZM Valtice.

4.2.1.7 Znojmo – Expozice pivovarnictví

Expozice se nachází v nejzajímavější budově areálu bývalého znojmského pivovaru – varně. Pivo se tam vařilo od roku 1278 do roku 2005, kdy poslední majitel pivovaru, společnost Heineken, ukončil provoz. Hlavním exponátem muzea je právě původní technologické zařízení varny z roku 1930, které bylo vyrobeno ve Škodových závodech v Plzni. V roce 2010 bylo prohlášeno za kulturní památku. Sestává se z vystírací kádě, rmutového kotle, mladinového kotle, scezovací kádě a scezovacího korýtka. Další část expozice je umístěna v prostoru pod varnou. Expozice mapuje historii a tradici pivovarnictví ve Znojmě a seznamuje návštěvníky s hlavními pivovarskými surovinami – vodou, sladem a chmelem – a se způsobem vaření piva od

nejstarších dob až po současnost. Provozovatelem expozice je město Znojmo, resp. příspěvková organizace města Znojma – Znojemská beseda. Organizačně je Expozice pivovarnictví začleněna pod NZM Valtice.

4.2.2 Výstavy v roce 2023

4.2.2.1 Výstavy v NZM Praha

Výstavy probíhající od roku 2022

Nekonečný příběh – odkaz G. J. Mendela v zemědělství	22. 7. 2022 – 31. 12. 2023
Stará garda – doprovodný program ke Kulináriím	6. 10. 2022 – 26. 2. 2023
Kulinární tradice českých regionů	6. 10. 2022 – 26. 2. 2023
Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních koní	20. 9. 2022 – 1. 2. 2023
Stavba Zemědělského muzea na Letné: vize – plány – realita	20. 5. 2021 – 2. 4. 2023

Výstavy zahájené v roce 2023

Voda pro všechny	7. 2. – 4. 6. 2023
Miloš Sedláček – fotografie ZE MĚ	9. 2. – 19. 4. 2023
Antonín Švehla	4. 4. 2023 – 28. 1. 2024
Kouzlo historické techniky	13. 4. – 11. 6. 2023
Modulové kolejště – Na vláčky	14. 4. – 24. 4. 2023
My jsme země	25. 4. – 17. 9. 2023
Agrikultura lásky	2. 5. – 2. 7. 2023
Proso, mana nebeská	23. 5. – 10. 9. 2023
Plevel	17. 10. – 31. 12. 2023
Regenerativní zemědělství	6. 6. – 27. 8. 2023
Žít spolu. O včele a člověku – příběhy ze Slovinska	16. 5. – 2. 7. 2023
Krajina na bankovkách	15. 9. – 31. 12. 2023
Výstava ke Světovému dni vody 2023	1. 7. – 4. 10. 2023
Co bys bylo, kdybys tady žilo	16. 11. 2023 – 7. 1. 2024
Ukázky z archivních fondů a sbírek	11/2023 – 12/2023
Významné lesnícké miesta	14. 12. 2023 – 14. 1. 2024

Voda pro všechny

Výstava studentských prací ateliéru Grafický design Fakulty multimediálních komunikací Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně na téma šetrného hospodaření s vodou. Nápadité plakáty, které prezentovaly upřímnou snahu studentů zodpovědně se postavit k závažnému společenskému tématu a pokusit se zapůsobit na široké společenské vědomí. Výběr dvou desítek plakátů pocházel ze stejnojmenného projektu z roku 2016, který vznikl pod záštitou a ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

Miloš Sedláček – fotografie ZE MĚ

Výstava výtvarného fotografa Miloše Sedláčka na téma zemědělské krajiny a techniky. Miloš Sedláček je výraznou osobností současné české fotografie s rozsáhlou volnou tvorbou a

bohatou výstavní činností. Vyučuje fotografii na Fakultě stavební ČVUT (obor architektura a stavitelství) v Praze, je spoluzakladatelem a kurátorem Galerie FSv a autorem řady publikací.

Antonín Švehla

Výstava s názvem „Antonín Švehla“ zachytila na dvou desítkách panelů význačného předního prvorepublikového politika v rozmanitých momentech života a činnosti prostřednictvím signifikantních fotografií. Mapovala nejen jeho politickou kariéru a stopu, kterou zanechal ve veřejném prostoru, ale také jeho zájmy, rodinné zázemí či osobnostní rysy.

Kouzlo historické techniky

Již 16. ročník výstavy studentských kreseb, kterou pořádalo NZM ve spolupráci s Katedrou architektury Stavební fakulty ČVUT v Praze. Společným znakem kreseb bylo originální autorské vyjádření řady vystavených exponátů, především traktorů i dalších zemědělských strojů a techniky.

Modulové kolejiště – Na vláčky

Výstava modulového kolejiště ve velikosti H0 prezentovala ukázky historických československých i českých vlakových souprav od tradičních lokálek až po těžké nákladní soupravy, jejichž pohyb byl zajišťován převážně modely parních a motorových lokomotiv a modely motorových vozů a jednotek. Součástí výstavy byly modely různých typů krajiny, včetně zemědělské. Autorem výstavy je Klub železničních modelářů z Prahy 7 – Bubny.

My jsme země

Výstava „My jsme Země“ zvala k bližšímu pohledu na globální ekologické problémy naší planety. Projekt, který vznikl ze spolupráce dvou kreativních umělců Radoslavy Boor a Miloše Nešice, apeloval na nedostatečnou informovanost a netečnost lidí a svými výraznými vizuály přibližoval témata, která se dotýkají každého ve společnosti. Výstava vznikla ve spolupráci s Bulharským kulturním institutem.

Agrikultura lásky

Výstava „Agrikultura lásky: Příroda a zemědělství z perspektivy současného vizuálního umění“ měla charakter intervencí do stálých expozic a netradiční formou upozornila na problematiku ekologické udržitelnosti. Výstava obohatila muzeem prezentovaná témata o poetický element uměleckého vyjádření a poznání založeného na jiných než exaktních a měřitelných hodnotách. Autoři děl, které oslovily kurátorky Veronika Čechová a Tereza Jindrová (Galerie Entrance, Praha), jsou představiteli nastupující generace výtvarníků. V expozicích prezentují široké spektrum uměleckých médií a přístupů – od malby přes objektové instalace až po videa a performance. Výstava vznikla ve spolupráci s neziskovou organizací Na myslí.

Proso, mana nebeská

Výstava byla věnována právě této obilnině. Proso je prastará kulturní plodina, která pro vyšší nároky na pleť a nižší výnosy neobstála v souboji s rýží, pšenicí a kukuřicí. Pozapomenuto však bylo neprávem. Pro jeho starobylý původ, unikátní nutriční vlastnosti a zejména schopnost odolávat suchu vyhlásilo Valné shromáždění OSN rok 2023 Mezinárodním rokem prosa s mottem „Bohaté dědictví a vysoký potenciál“.

Plevel

Výstava „Plevel“ představila makro reprodukce kreseb malíře, kreslíře a ilustrátora Otakara Zejbrlíka (1890–1968). Zejbrlíkova vědecká přesnost a detailní zobrazení přinesly návštěvníkům jedinečnou příležitost objevit skrytou krásu a různorodost semen plevelů. Vystavené perokresby byly publikovány v třídílném kapesním atlase Rostliny polí a zahrad, Rostliny luk, pastvin, vod a bažin a Rostliny strání, skal, křovin a lesů. Výstavu doplnil soubor skleněných objektů od sklářky Josefíny Váchové (Technická univerzita v Liberci). Ta se inspirovala tvarovou různorodostí fytoolitů (mikroskopické útvary nacházející se v rostlinných tkáních) a stejně jako Otakar Zejbrlík propojila vědecký výzkum s uměním, aby veřejnosti představila skrytou krásu rostlin.

Výstava vznikla ve spolupráci s Centrem precizního zemědělství při České zemědělské univerzitě a s Technickou univerzitou v Liberci.

Regenerativní zemědělství

Výstava provedla návštěvníka od počátků konceptu regenerativního zemědělství z 80. let na Rodal institutu v USA přes praktické zkušenosti Gabe Browna až po ukázkou současných farem praktikujících regenerativní přístupy v Česku i zahraničí.

Výstava vznikla ve spolupráci s projektem Carboneg.

Žít spolu. O včele a člověku – příběhy ze Slovinska

Výstava u příležitosti Světového dne včel prezentovala Slovinsko jako zemi s bohatou včelařskou tradicí, která se aktivně zasazuje o podporu včelařství coby významného kulturního dědictví lidstva. Výstava vznikla ve spolupráci s Velvyslanectvím Slovinské republiky a Muzeem včelařství v Radovljici.

Krajina na bankovkách

Výstava „Krajina na bankovkách“ prezentovala proměny designu platidel od doby vzniku Československa až po 90. léta 20. století. Skrze dobovou symboliku často představovanou agrárními, folklorními či florálními výjevy odkazují bankovky nejen na politické a kulturní události, které formovaly naši zemi, ale i na význam a roli zemědělství v tehdejší době. Na tvorbě bankovek se podíleli významní umělci, jako byli Alfons Mucha, Max Švabinský, Karel Svoboda, Albín Brunovský či Oldřich Kulhánek. Výstavu pro NZM připravila Státní tiskárna cenin.

Výstava ke Světovému dni vody 2023

Výstava dětských kreseb účastníků tradiční výtvarné soutěže, kterou vyhláší každoročně MZE u příležitosti Světového dne vody. Soutěž je určena žákům základních škol a nižších tříd víceletých gymnázií a škol se speciálně vzdělávacími potřebami. Pro rok 2023 bylo téma soutěže „Ctíme vodu – Zapoj se a ukaž, co umíš“, která volně vychází z oficiálního tématu „Accelerating Change“. Výstava vznikla ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství.

Co bys bylo, kdybys tady žilo

Výtvarný objekt „Co bys bylo, kdybys tady žilo“ je výsledkem mezigeneračního happeningu vizuální výtvarnice Evy Jiříčky. Výtvarný projekt tematizoval vznik nových forem života a transformace tvorů a rostlin v prostředí města a pokoušel se skrze tvary, slova a životní zkušenosti aktérů definovat městský prostor a jeho sociální jedinečnost. Na jeho tvorbě se

podíleli klienti společnosti Elpida a děti společně se svými lektory ze spolku Máš umělecké střevo?

Významné lesnicke miesta

Významná lesnická místa pro slovenské lesnictví a jeho dějiny. Výstava přiblížila historii vzniku sítě těchto významných míst, která ve Slovenské republice začala vznikat již v roce 2007. Prezentovala myšlenky projektu, osobnosti i lidi, kteří u zrodu projektu stáli, i samotná místa.

Ukázky z archivních fondů a sbírek.

4.2.2.2 Výstavy v NZM Čáslav

Výukové modely v zemědělství	1. 4. – 31. 10. 2023
Mechanizace zahrádkářů	1. 4. – 31. 10. 2023
Starokladrubský kůň – historie dvorního hřebčína Kladr. n. L	1. 4. – 31. 10. 2023
Ekologické zemědělství. Zodpovědná volba	27. 5. – 31. 10. 2023
Výstava historických kočárů	1. 6. – 31. 10. 2023

Výukové modely v zemědělství

Výstava představila výukové modely strojů a mechanismů používaných v zemědělství. Ze dvou čáslavských podsbírek (Rostlinná výroba 2 a Zemědělská mechanizace) byly prezentovány předměty získané ze středních a vysokých škol používané k výuce.

Celé výstavě dominovaly funkční modely ve skutečné velikosti. Vystaveny byly řezy převodovou skříňi pásového traktoru se spojkami, planetová převodovka Praga Wilson, převodová skříň s redukcí a přední náprava Praga V3S. Dokreslujícím prvkem byly technické detaily strojů na výukových tabulích.

Mechanizace zahrádkářů

Depozitáře čáslavské pobočky Národního zemědělského muzea v sobě ukrývají mnoho unikátních a zajímavých exponátů. Výstava „Mechanizace zahrádkářů“ prezentovala doposud skryté poklady z oblasti historických polních fréz, motorových sekaček, malotraktorů a jejich rozmanitého příslušenství. Ulehčení práce bylo od nepaměti motorem pro vynálezce, zlepšovatele a průkopníky různých oborů. To platilo i v zemědělství, především v oblasti zpracování půdy. Díky zdokonalení spalovacích motorů, a především snížením jejich hmotností v první polovině 20. století bylo možné konstruovat i menší stroje pro maloročníky. Právě tyto stroje, určené také pro nejrůznější práce v zahradnictví, zelinářství, školkách, sadech, parcích a dalších odvětvích, můžeme zařadit do mechanizace zahrádkářů. Vystavené exponáty pocházejí převážně ze druhé poloviny 20. století. Kromě strojů známých velkých firem byly zastoupeny i výrobky méně známé, popřípadě zajímavé konstrukce vyrobené po domácku kutily.

Starokladrubský kůň – historie dvorního hřebčína Kladruby nad Labem

Panelová výstava, kterou připravil Národní hřebčín Kladruby nad Labem. Výstava představila prostřednictvím dvou desítek panelů jedinečnost Národního hřebčína Kladruby nad Labem. Věnovala se nejen samotnému plemenu starokladrubského koně, ale také historii hřebčína a tamní komponované krajině, kterou utvářely potřeby chovu ušlechtilých kočárových koní. Povýšení hřebčína na dvorní hřebčín císařem Rudolfem II., které proběhlo právě před 440 lety –

roku 1579, znamenalo zásadní impulz pro chov starokladrubskeho koně, plemene určeného pro ceremoniální účely.

Ekologické zemědělství – zodpovědná volba

Představení ekologického zemědělství jako certifikovaného systému hospodaření podloženého evropskou legislativou se státem garantovaným kontrolním systémem a benefity, které představuje pro rozvoj environmentálně šetrných zemědělských systémů. Výstava naplnila koncept partnerských panelových výstav, jejichž cílem je seznamovat návštěvníky muzea s aktuálními trendy a výsledky v oblasti zemědělství a blízkých oborů.

Výstava historických kočárů

Soubor kočárů a saní ukazující rozmanitost typů používaných na našem území. Kromě povozů a saní určených pro zásobování nechyběly ani kočáry pro dopravu, kočáry určené pro lékaře či pohřební vozy.

4.2.2.3 Výstavy v NZM Kačina

Velikonoční zvyky a tradice	1. 4. – 30. 4. 2023
Současná česká astronomická fotografie	19. 4. – 31. 12. 2023
Proso, mana nebeská (Praha)	23. 5. – 10. 9. 2023
Voda je život	15. 5. – 31. 12. 2023
Užitkové orchideje z celého světa	10. 6. – 24. 6. 2023
Řemesla našich předků	29. 7. – 31. 10. 2023
Zapomenutá řemesla	29. 7. – 31. 8. 2023
Jedinečný Santini	19. 10. – 31. 12. 2023
Strašidla a duchové Kačiny	23. 10. – 28. 12. 2024
Starokladrubske kůň – národní poklad (v Senátu PČR)	26. 10. – 7. 1. 2024
Zabíjačka	10. 12. 2023
Zimní příběh Aneb jak se žilo na zámku bez ledniček	1. 12. – 31. 12. 2023
Betlémy ze zámku a podzámčí	1. 12. – 31. 12. 2023
Zázračné divadlo barokního světa	16. 8. 2021 – 5. 5. 2025
Epifyty – rostliny vzdušných zahrad	11. 5. 2020 – 18. 5. 2024
Čižba – umění jemné a líbezné	25. 3. 2022 – 1. 1. 2024

Velikonoce – velikonoční zvyky a tradice

Velikonoce nejsou jen pondělí, kdy je pomlázka. Věřící se soustředí na svatý týden, který pondělku předchází. Je posledním časem Ježíšova pozemského života. Výstava návštěvníky seznámila s jednotlivými dny pašijového týdne, prezentovala velikonoční poklady z našich sbírek a v neposlední řadě návštěvníkům připomněla některé velikonoční tradice, zvyky a historii Velikonoc.

Současná česká astronomická fotografie

Výstava představila soubor amatérských astronomických fotografií autorů prof. RNDr. Svatopluka Civiše, CSc., DrSc., a Mgr. Pavla Váni. Věda a umění jsou na první pohled dvě zcela rozdílné kategorie. Tento fakt je však pouhým zdáním, při hlubším zamyslení nalezneme spoustu příkladů, kdy se věda s uměním prolíná, navzájem mísí a doplňuje.

Voda je život

Výstava mapovala plíživé ubývání vody v krajině vlivem změn klimatu, těžby nebo intenzivního hospodaření a některé jevy související s extrémními teplotami. Také se věnovala alternativám způsobu využívání krajiny v zemědělství a návrhům řešení zadržování vody v krajině. Jednotlivá témata se po dobu trvání výstavy měnila.

Užitkové orchideje z celého světa

Pozoruhodný svět orchidejí je mnohem pestřejší, než si většina z nás dokáže představit. Orchideje nevypadají jen jako ty z výlohy květinářství a nerostou jen v tropických lesích. Takové bylo téma výstavy „Užitkové orchideje z celého světa“.

Řemesla našich předků

Putovní výstava „Řemesla našich předků / SIKHLÁRDĚ BUTÍ – somnakuňi butí“ nese název podle starého romského přísloví, které říká, že naučená práce je zlatá práce. Prezentována byla tradiční romská řemesla a zaměstnání včetně jejich současných modifikací. Fotografie řemeslných postupů či momentky z pracovního života nositelů těchto řemesel poskytly konkrétní představu o jejich práci.

Zapomenutá řemesla

Výstava návštěvníkům přiblížila řemesla, která se z našich pamětí pomalu vytrácejí nebo jsou již zcela zapomenuta.

Jedinečný Santini

Na Kačině zakončila svoji pout' výstava „Jedinečný Santini“, která vzdává hold nesmrtelnému architektu Janu Blažejí Santinimu a jeho dílu. Výstava byla součástí celoročního projektu „Santini Imortalis – Nesmrtelný Santini“ připraveného římskokatolickou farností v Sedlci. Projekt připomínal život a dílo architekta Jana Blažejí Santiniho.

Strašidla a duchové Kačiny

Strašidelná výstava pro děti. Její anotace zněla: Řád věcí se malinko vymkl kontrole a na zámku Kačina byla zřízena polotajná alchymistická laboratoř. V přítmí nedostavěné zámecké kaple šilený mnich Rudolf a jeho pomocník Jan magickými postupy zkoumali tajemství života a smrti. Jako vedlejší produkt se jim pod rukama nekontrolovatelně líhla strašidla a víly. Některé tam můžete přímo spatřit, jiné při troše štěstí potkat v zámeckém parku.

Zabíjačka

Pod vedením zkušeného řezníka bylo návštěvníkům představeno toto zajímavé řemeslo. Součástí výstavy bylo mnoho chutí, vůní a interakce.

Zimní příběh Aneb jak se žilo na zámku bez ledniček

Jak to bylo se zámeckou ledárnou, ledařské řemeslo, chlazení potravin v minulosti – to vše popisovala výstava „Zimní příběh Aneb jak se žilo na zámku bez ledniček“.

Betlémy ze zámku a podzámčí

Výstava „Betlémy na zámku a podzámčí – příběhy rodinných betlémů“ prezentovala další příběhy vybraných rodinných betlémů z určitých oblastí Čech a Moravy. Výstava navazovala v

rámci cyklu na předchozí ročníky a je již tradičně nedílnou součástí prosincového programu Advent na zámku.

Zázračné divadlo barokního světa

V expozici Kačina na dotek si návštěvníci mohli prohlédnout „Zázračné divadlo barokního světa“. Rekonstrukce barokního marionetového divadla vznikla roku 1993 pro inscenaci Gluckovy opery, která se s mezinárodním ohlasem hrála do roku 2005. Projekt Daniela Dvořáka a Jana Marka patří k vrcholným projevům stylotvorných tendencí postmodernismu, jenž s oblibou spojuje klasické prvky a tvárné postupy s moderními. Návštěvníci mohli obdivovat takřka přesnou napodobeninu barokní divadelní mašinerie.

Epifyty – rostliny vzdušných zahrad

Epifyty jsou významnou skupinou rostlin, která velmi ovlivnila zahradnictví posledních století. Botanici z celého světa podnikali výpravy za těmito květinami. Ty se i dnes těší velkému zájmu z řad profesionálních i amatérských pěstitelů. Příkladem je orchidej Phalaenopsis, která se stala jednou z nejpěstovanějších pokojových květin. Výstava návštěvníkům přiblížila život epifytů v jejich původním prostředí vysoko v korunách stromů.

Čižba – umění jemné a líbezné

Jak a proč lidé lovili drobné ptactvo a jaké jsou historické techniky chytání ptáků. Výstava se zabývala i odrazem čižby ve výtvarném umění, beletrii, dramatické tvorbě a hudbě.

4.2.2.4 Výstavy v NZM Ohrada

Výstava Voda? Voda!	1. 4. – 22. 6. 2023
Návrat velkých šelem	1. 4. – 28. 7. 2023
100 let tradic československé myslivosti	1. 4. – 31. 10. 2023
Krátké chladné a palné zbraně ze sbírek NZM Ohrada	1. 8. – 30. 10. 2023
Příroda v ilustraci: Antonín Pospíšil – ilustrátor přírody	1. 8. – 31. 10. 2023
Myslivci ve fotografii. 100 let ČMMJ	24. 6. – 24. 8. 2023
České myslivosti zdar a škůdcům zmar!	
Vhledy do české myslivecké historie a současnosti	7. 8. – 31. 10. 2023
Snímky lidí a věcí aneb pocta Karlu Klostermannovi a šumavským lesníkům	25. 8. – 31. 10. 2023
Rybník, krajina a my v soukolí času	31. 1. – 31. 12. 2023
Cesty sbírek	31. 1. – 31. 12. 2023

Výstava Voda? Voda!

NZM Ohrada v rámci cyklu Malá galerie Ohrada připravilo unikátní fotografickou sérii historických snímků z archivu historika a sběratele české fotografie 19. a počátků 20. století Pavla Scheuflera, zobrazující téma vody a života kolem vody v různých podobách. Fotografie Josefa Seidela, Františka Krátkého, Rudolfa Brunnera-Dvořáka a dalších tvůrců dokumentují dobovou Šumavu, ale i další zajímavá místa naší vlasti, která jsou spjata s vodou.

Návrat velkých šelem

Výstava návrat velkých šelem v NZM Ohrada se stala přirozeným završením volného cyklu výstav z let 2018–2020 na téma reintrodukce velkých savců do České republiky. V minulých letech se návštěvníci mohli seznámit s problematikou návratu velkých býložravců – zebra a losa, loni přišla na řadu čtveřice predátorů – kočka divoká, medvěd, rys a vlk.

Výstava mapovala vývoj vztahu šelem a lidí v průběhu staletí od středověku až po současnost, přiblížila široké veřejnosti téma vztahu lidí a šelem a také biologii a chování predátorů. Součástí výstavy byly exponáty vlka, rysa, medvěda, kočky divoké, ale i šakala obecného, u nás málo známé šelmy, který k nám expanduje z původní oblasti výskytu na Balkánu.

100 let tradic československé myslivosti

Výstava představila důležité momenty vývoje, kterými si prošla jednotná celostátní československá, a později česká, myslivecká organizace. Česká myslivost je zapsána na seznam nehmotného kulturního dědictví České republiky a plánovitě trvale udržitelné obhospodařování zvěře a jejího prostředí včetně dávných tradic a jejich udržování jako přirozená součást života na venkově je uskutečňováno právě díky síle jednotné myslivecké organizace. V roce 1923 zahájila činnost jednotná organizace myslivců tehdejší Československé republiky a také bylo poprvé vydáno významné myslivecké periodikum – časopis Myslivost.

Cílem výstavy bylo přispět k pochopení fenoménu české myslivosti, role myslivců i Českomoravské myslivecké jednoty.

Krátké chladné a palné zbraně ze sbírek NZM Ohrada

Ucelený vývoj zbraní od 17. do 19. století, jejich umělecké zpracování v jednotlivých etapách i různé zajímavosti z historie puškařství byly k vidění na výstavě „Krátké chladné a palné zbraně“, která byla součástí expozice v Hodovním sále. Vystavené zbraně doplnily stálou expozici dlouhých palných zbraní. Zajímavým exponátem byl lovecký tesák Františka Ferdinanda d'Este (1863–1914), vyrobený firmou Stanislaus Striberny ve Vídni kolem roku 1890. Tento tesák byl pravděpodobně věnován Schwarzenbergům, případně někomu z jejich personálu.

Výstavní cyklus „Příroda v ilustraci: Antonín Pospíšil – ilustrátor přírody“ je v NZM Ohrada připravován již od roku 2004 a formou autorských výstav představuje české ilustrátory přírody. Do cyklu patří umělci zabývající se striktní vědeckou ilustrací a ilustrátoři populárně naučných knih i beletrie. K vidění je tak široká škála témat, od detailních studií hmyzu až po exotické krajiny deštných pralesů, i uměleckých technik, a to od tradiční perokresby až po digitální malbu.

Akademický malíř, grafik, ilustrátor knih pro děti a naučné literatury spolupracoval zejména s nakladatelstvím Albatros a Mladé letá, s dětskými časopisy Mateřídouška a Ohníček. Jeho ilustrace najdeme zhruba ve stovce knih. Vrcholem jeho ilustrátorské tvorby je sedmidílná rozsáhlá encyklopedie Světem zvířat, za níž obdržel Cenu nakladatelství Albatros.

Malá galerie Ohrada: Myslivci ve fotografii. 100 let ČMMJ

Součástí série výstav připomínajících význam tradic české myslivosti i současnou pestrou činnost myslivců v ochraně zvěře a krajiny byla v rámci cyklu Malá galerie Ohrada drobná výstava představující návštěvníkům dokumentární i umělecké snímky z dob minulých i současných z činnosti myslivců, loveckých akcí, z vysazování remízky i zvěře do krajiny, edukační práce s mládeží i roli myslivců v komunitě a další zajímavé snímky amatérských i profesionálních fotografů z archivu NZM, časopisu Myslivost i soukromých sbírek.

České myslivosti zdar a škůdcům zmar! Vhledy do české myslivecké historie a současnosti

Víte, že myslivečtí sokolníci se svými vycvičenými dravci chrání kromě letišť i velké skládky odpadu? Nebo že myslivci každoročně odpracují tisíce hodin na výsadbě remízků, alejí či stavbě oplocenek? Mezi myslivci je i mnoho akademických malířů. O mysliveckých tradicích a mluvě jste určitě také slyšeli. Ale rozumíte jí? Víte třeba, jak se myslivci zdraví?

Nejen na tyto všetečné otázky odpovídala velká výstava, která byla vzhledem do pestré a důležité činnosti myslivců v našich zemích v různých etapách historie. K výstavnímu tématu byla připravena myslivecká muzejní detektivka pro malé a velké v podobě zábavného návštěvnického kvízu o zajímavé ceny.

Malá galerie Ohrada: Snímky lidí a věcí aneb pocta Karlu Klostermannovi a šumavským lesníkům

V roce 2023 jsme připomínali touto výstavkou dvě klostermannovská výročí – 175. výročí narození Karla Klostermanna a také 100 let od skonu tohoto mistra slova a milovníka Šumavy. Výstava v rámci cyklu Malá galerie Ohrada přinesla vhlad do šumavských časů Karla Klostermanna prostřednictvím dobových fotografií Šumavy a jejích obyvatel včetně doprovodných citátů z díla Karla Klostermanna.

Rybník, krajina a my v soukolí času

Výstava „Rybník, krajina a my v soukolí času“ je spolu s již realizovanou výstavou „Česká rybí kuchyně aneb kapr nejen o Vánocích“ v NZM Praha součástí projektu „Kulturní tradice českého rybářství ve světle jejího využití v cestovním ruchu a krajinotvorbě“ (RYBA) NAKI II.

Cílem výstavy bylo zachytit, jak výstavba rybníků v českých zemích ovlivnila v průběhu zhruba jednoho tisíciletí tvářnost naší krajiny i život lidí. Návštěvníci se dozvěděli například o rozporuplném vnímání hromadné výstavby rybníků v době renesance, o úloze rybníků ve válečnictví, kde rybníky měly nejen funkci fortifikační, ale byly využívány i jako útočné zbraně. Pozornost byla věnována rovněž významu rybníků v krajinné ekologii. Rybníky inspirovaly i mnohé umělce a některá jejich díla byla na výstavě představena. Především tvorba našich malířů – krajinářů, kterým svět rybníků učaroval, ale i o další umělecké obory, jako je literatura – poezie i próza, hudba či film. Byly také představeny profese spojené se stavbou rybníků a chovem ryb od středověku až po současnost a také práce rybníkářů v průběhu roku. Výstava se nevyhýbala ani kontroverzním tématům rybníkářství v minulosti i současnosti.

Venkovní galerie Ohrada – Cesty sbírek – muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství na zámku Ohrada

Fotografický příběh vyprávěl o Lesnickém a loveckém muzeu na Ohradě, o jeho vzniku a událostech, které ho formovaly, a to až do doby, kdy zámek i sbírky převzalo tehdejší Zemědělské muzeum, předchůdce Národního zemědělského muzea. První sbírky Lesnického a loveckého muzea začal na Ohradě svou vynikající preparátorskou prací vytvářet lesnický adjunkt Václav Špatný. Již v roce 1842 majitel zámku Jan Adolf II. Schwarzenberg rozhodl zpřístupnit tuto sbírku veřejnosti, navíc doplněnou o sbírku trofejí v tzv. „Tierkabinetu“. Postupem času se klenotem sbírky staly ornitologické preparáty a takzvané poslední úlovky významných druhů zvěře na Šumavě. Ačkoliv zámek Ohrada prošel v průběhu staletí několika pohnutými dějinnými událostmi, schwarzenberská sbírka zůstala zachována.

Druhý příběh pak skrze plány a fotografie ze zámku Ohrada vyprávěl složitou cestu Zemědělského muzea od pouhého záměru takové muzeum vůbec vytvořit, přes obtíže spojené

s jeho budováním, sítí regionálních poboček, ať už cíleně založených nebo „nechtěných“, až po své konečné místo na loveckém zámku Ohrada.

4.2.2.5 Výstavy v NZM Ostrava

Zemědělství 4.0	5. 4. 2022 – 28. 2. 2024
Světy české animace v Ostravě	2. 11. 2022 – 10. 4. 2023
Výstava Agrolesnictví – příležitost pro krajinu a zemědělství	11. 11. 2022 – 28. 2. 2023
Sociální zemědělství	1. 3. – 30. 6. 2023
Stroje na prodej a na poli	1. 7. – 26. 9. 2023
Zničená obilnice světa	26. 9. – 22. 1. 2024
Výstava Na pole – na motokole	15. 4. – 15. 4. 2024
Studenti fotografují zemědělství	17. 1. – 30. 4. 2023
Republika zemědělcům	30. 4. 2023 – 30. 9. 2024
Výstava Plužiny. Historické polní systémy České republiky	12. 10. 2023 – 31. 1. 2024
Ukrajinská pole orná a válečná	26. 9. 2023 – 31. 7. 2024
Kulinární tradice moravských a slezských regionů	7. 7. 2023 – 31. 3. 2024
Folklor je LAJF	8. 11. – 8. 12. 2023

Zemědělství 4.0

Hlavním cílem výstavy bylo srozumitelně přiblížit návštěvníkům podstatu probíhajících změn v zemědělství, prezentovat vybrané technologie a představit novou generaci zemědělských strojů a systémů. Výstava představuje zemědělství jako důležitý a také atraktivní obor, v němž má cenu a význam pracovat.

V souladu s jednotlivými revolucemi v průmyslu docházelo k významným technologickým změnám také v zemědělství. Zemědělství postavené na živé síle až do 19. století zaměstnávalo velkou část populace. Průmyslová revoluce umožnila výrobu a vývoj zemědělských strojů a významně snížila počet osob nutných pro zajišťování obživy společnosti. Ve 20. století došlo k rozsáhlé mechanizaci i chemizaci zemědělství a do sektoru pronikla také výpočetní technika. V posledních dvou dekádách 21. století jsou vyvíjeny a zaváděny senzorové technologie, autonomní stroje a digitální platformy, které dále umožňují snížit podíl rutinní a namáhavé práce, ušetřit čas, zvýšit výnos a současně snížit ekologickou stopu zemědělství v krajině. Tyto platformy jsou někdy označovány jako zemědělství 4.0, popř. precizní zemědělství. Hlavním výstavním projektem zůstala výstava „Zemědělství 4.0“ i v roce 2023, ale i ta doznala podstatných změn. Tou hlavní bylo doplnění o exkluzivní exponát, interaktivní model fotobioreaktoru Alga Oasis ve vlastnictví Mikrobiologického ústavu AV ČR, který se stal součástí prezentace českého pavilonu na EXPO v Dubaji. Dále byla výstava doplněna například o robotickou plečku firmy Ullmanna nebo sklízecí robot na jahody využívající umělou inteligenci s názvem Fravebot.

Výstava Světy české animace v Ostravě

Padesát let ostravské animace je neodmyslitelně spojeno se Studiem Prométheus a také s Ateliérem animované tvorby na Katedře intermédií Fakulty umění Ostravské univerzity, který právě v roce 2023 oslavil 30 let od svého vzniku.

Výstava byla poctou pestrým světům českých animátorů a animátorek a speciálně těch ostravských, kteří byli k vidění v koncipovaném pásmu projekcí i díky jedinečným, speciálně pro výstavu připravovaným exponátům.

Kurátory výstavy byli Denisa Jánská, která stojí za publikací Animace z Ostravy, je vedoucí Ateliéru animované tvorby na Ostravské univerzitě a ředitelkou Mezinárodního festivalu dětské a studentské multimediální tvorby TrikFilm, a režisér Jan Bubeníček, autor celovečerního animovaného filmu Myši patří do nebe, který byl nominován na evropského Oskara. Spolu s nimi výstavu připravili filmový dramaturg a pedagog FAMU Jiří Kubíček, scenárista Edgar Dutka a producentka Zuzana Bukovinská.

Výstava Agrolesnictví – příležitost pro krajinu a zemědělství

Výstava „Agrolesnictví – příležitost pro krajinu a zemědělství“ představila agrolesnický systém v různých formách a z různých pohledů. Seznámila s historií, produkčními a neprodukčními přínosy agrolesnictví včetně adaptace ke klimatickým změnám, pro biodiverzitu, ale i pro zlepšení vodního režimu v krajině. Součástí prezentace byly praktické ukázky ze světa i Evropy, ale i například výsledky sociologického šetření, co si o agrolesnictví myslí sami zemědělci bez ohledu na způsob hospodaření, velikost či formu zemědělského podnikání.

Výstavu připravila Asociace soukromého zemědělství ČR ve spolupráci s Českým spolkem pro agrolesnictví, Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Mendelovou univerzitou v Brně, Výzkumným ústavem Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Výzkumným ústavem živočišné výroby a Botanickým a Etnologickým ústavem Akademie věd ČR.

Výstava Sociální zemědělství: Příležitost pro zemědělce

Koncept sociálního zemědělství klade velký důraz na vztahy mezi lidmi; rozvíjí vztahy v rámci farmy, rodiny, komunity a pomáhá k začleňování znevýhodněných osob do běžného života. Tento nový směr se rozvíjí také v České republice.

Výstava na 21 panelech prezentovala vybrané subjekty, které se podílely na zpracování analýzy a které v České republice naplňují koncept sociálního zemědělství nebo přispívají k zavádění jeho principů do praxe.

Výstavu připravila Celostátní síť pro venkov – Státní zemědělský intervenční fond ve spolupráci s organizacemi: Ministerstvo zemědělství; Mendelova univerzita v Brně; Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích; Česká zemědělská univerzita v Praze; TESSEA; Kraj Vysočina; Chaloupky; Školní statek, Humpolec, Dusilov; Asociace sociálního zemědělství; Zemědělský svaz ČR, územní organizace Hradec Králové; Zemědělská akciová společnost Mžany; Zemědělské družstvo Libčany; POMOC Týn nad Vltavou; Lavandia; Květná Zahrada.

Výstava Stroje na prodej a na poli

V 19. století začala vznikat loga jednotlivých výrobců zemědělské mechanizace, kteří jimi označovali své produkty a používali je k propagaci své firmy. Výběr plakátů a letáků z Fondu Archiválie přiblížil dobovou reklamu, která zdůrazňovala především užité vlastnosti strojů a jejich výhody. Doprovod tvořily fotografie z podsbírky Fotoarchiv.

Zničená obilnice světa

Nejdůležitější součástí výstavy „Ukrajinská pole orná a válečná“ jsou originální vraky tří zničených zemědělských strojů. Vyřízení jejich transportu, který hradilo Ministerstvo vnitra a zprostředkovalo ČD Cargo, zabralo několik měsíců. Zároveň bylo domluveno, že nakládka a transport vraků budou fotograficky dokumentovány. Při této příležitosti vytvořil na konci jara

2023 fotograf Vladimír Hostinský cyklus snímků, které zachytily život v oblastech, odkud stroje pocházejí, i místa, kudy transport probíhal.

Ukrajinská pole orná a válečná

Ukrajina byla nazývána „obilnicí Sovětského svazu“ či „obilnicí světa“ a zajišťovala velmi významný podíl na evropských i světových dodávkách různých zemědělských komodit.

Okupace části východních území, časté ostřelování civilních infrastruktur v celé zemi, námořní blokáda černomořských přístavů i otevření evropských trhů pro ukrajinské plodiny způsobily rozsáhlé změny v odběratelsko-dodavatelských vztazích a měly vliv na navýšení cen komodit v různých částech světa.

Výstava prostřednictvím exponátů, fotografií i virtuální reality zavedla návštěvníka přímo na Ukrajinu, a to do míst, kde zuří válka.

Vystaveny byly autentické vraky tří kusů zemědělské techniky z Černihivského regionu, zničený kombajn, traktor a secí stroj symbolizují dopady násilného válečného konfliktu, který se nevyhýbá ani zemědělství a lidem v něm pracujících. Osobní příběhy spojené se zničenými stroji vypovídají o situaci na Ukrajině na jaře roku 2022. Výstavu umocnila možnost nahlédnout přímo na místo, a to prostřednictvím virtuální reality Ondřeje Moravce a Volodymyra Kolbasy. Projekce návštěvníky přenesla přímo do poškozených zemědělských podniků. Náklady spojené s realizací výstavy ve výši 200 000 Kč byly hrazeny z rozpočtu Moravskoslezského kraje na základě smlouvy o poskytnutí dotace určené k úhradě ustatelných nákladů projektu výstava „Ukrajinská pole orná a válečná“. Výstava „Ukrajinská pole orná a válečná“ byla součástí projektu Ministerstva vnitra „Putinův hlad“.

Zvolený název celého projektu „Putinův hlad“ odkazuje na cílenou formu hybridní války vedenou současným Ruskem, války, které jsme i my přímými účastníky. V některých částech světa může tento stav způsobit nové vlny hladomoru a následné migrace. Výstava se konala pod záštitou prezidenta České republiky Petra Pavla, ministra zemědělství Marka Výborného, ministra vnitra Víta Rakušana, ministra kultury Martina Baxy, hejtmana Moravskoslezského kraje Jana Krkošky a primátora města Ostravy Jana Dohnala. Titul výstavy je inspirován dílem Vladislava Vančury, rodáka z Háje ve Slezsku, vzdáleného necelých 20 kilometrů od NZM Ostrava.

Výstava Na pole – na motokole

Na výstavě mohli návštěvníci zavzpomínat na maloobjemové motocykly a mopedy československé výroby z let 1950–1989, tehdy oblíbené dopravní prostředky zaměstnanců JZD a státních statků, na nichž jezdili do práce. Připomenout si mohli i dvě desítky jednotných zemědělských družstev (JZD), která v minulosti vznikla na území ostravské aglomerace. Výstava bylo koncipována jako příspěvek k životnímu stylu zemědělců ve druhé polovině 20. století, kdy převládal nedostatek dvoustopých osobních dopravních prostředků.

Studenti fotografují zemědělství

Výstava představila ukázky z tvorby studentů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně pod pedagogickým vedením Jana Jindry a jeho kolegů a studentů Vysoké školy kreativní komunikace v Praze pod vedením Mariana Beneše. Všichni studenti svoje fotografické soubory doprovodili také autorskými texty.

Výstava Republika zemědělcům

Propaganda poúnorového režimu v Československu vyprodukovala značné množství vizuálně působivých plakátů. Jejich cílem bylo vázat pozornost veřejnosti a tematizovat politické nebo hospodářské cíle KSČ. Navzdory hrůznému průběhu násilné kolektivizace přinášela plakátová tvorba, která tento proces doprovázela, veskrze pozitivně laděné motivy vzájemnosti, přátelství, spolupráce a budoucí hojnosti. K častým tématům propagačního plakátu patřilo úsilí získat pro zemědělství novou pracovní sílu, upomínat na nutnost péče o techniku, zdůrazňovat bezpečnost při práci a v neposlední řadě vzdělávat zemědělce. Jako výrazné téma plakátové tvorby pronikla do zemědělského plakátu kampaň proti mandelince bramborové označované jako „americký brouk“.

Výstava Plužiny. Historické polní systémy České republiky

Výstava vznikla na Fakultě životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze v rámci programu na podporu aplikovaného výzkumu v oblasti národní a kulturní identity na období 2016–2022 „NAKI II.“ Ministerstva kultury. Výstava prezentovala výstupy výzkumného projektu DG18P02OVV060 Identifikace a ochrana dochovaných pozůstatků historických plužin řešeného v letech 2016–2022.

Kulinární tradice moravských a slezských regionů

Výstava „Kulinární tradice moravských a slezských regionů“ prezentovala na vybraných sbírkových předmětech šíři a rozmanitost tradiční gastronomie Moravy a Slezska. Zemědělství, hospodářský rok, svátky a obyčeje, sociální postavení v rámci společnosti, to vše hrálo nezanedbatelnou roli při vývoji skladby lidové kuchyně a společně ji determinovalo. Dostupné produkty z vlastního hospodářství v součinnosti s výrobní oblastí daného regionu vytvářely jídelníček, který se vyznačoval spíše rychlejšími, jednoduššími, bezmasými jídly ve všední den a snahou po větší rozmanitosti a bohatosti chodů během svátků, rodinných oslav, hodů apod. V první řadě bylo cílem především zasytit, zpracovat sezonní suroviny a neplytvat jídlem. Teprve s postupnou industrializací ve 20. století spojenou s pronikáním městské stravy, rozšířením tištěných kuchařek a se změnou životního stylu obyvatel, pro které již zemědělství nebylo primárním zdrojem obživy, se regionální strava začala měnit a vytrácet.

Výstava je vědeckým výstupem projektu NAKI II. – Kulinární dědictví českých zemí: paměť, prezentace a edukace (DG18P02OVV067).

Výstava Folklor je LAJF

Cílem výstavy bylo poukázat na tradici, která je dodnes stále zachována a je součástí moderní doby. Výstava uvedla umělce, kteří ve své tvorbě prvky lidové kultury využívají. Zosobňují je svým vlastním způsobem a propojují je tak s obdobím modernity. Tradice propisující se do umění? Kurátorka výstavy Karolína Slováková připravila celou řadu děl, ve kterých se objevují tradiční výšivky, květinový design, ale i modrotisk. Na výstavě nechyběly ani textilní interpretace a variace krojů a jejich materiálů. Výstava ukázala, že tradice je stále moderní, integruje se do mnoha podob, zpracovává různé náměty a využívá rozdílné prostředky. Na jednom výstavním prostoru se sešlo několik českých umělců a dva zahraniční. Koncept tradičních slovanských témat ozvláštnila díla čínské umělkyně Ming Lu, která působí v Berlíně.

4.2.2.6 Výstavy v NZM Valtice

G. J. Mendel – zakladatel genetiky, šlechtitel, ovocnář
Invazní škůdci a choroby rostlin kolem nás

1. 4. 2022 – 31. 8. 2023
1. 4. – 30. 11. 2023

Víno a tradice	1. 4. – 30. 11. 2023
Barevná inspirace	1. 6. – 30. 9. 2023
Květiny bílé po cestě	1. 4. – 30. 11. 2023
Dýně, cukety, patisony a cibuloviny	16. 9. – 30. 9. 2023
Rajčata a papriky	15. 7. – 30. 9. 2023

G. J. Mendel – zakladatel genetiky, šlechtitel, ovocnář

Výstava vznikla v rámci oslav 200. výročí narození zakladatele genetiky a přiblížila návštěvníkům nejen Mendelovo průkopnické dílo a objev zákonů dědičnosti, které položily základ modernímu šlechtitelství, ale také je seznámila se zajímavou životní cestou a všemi oblastmi zájmu této jedinečné a mnohostranně nadané osobnosti.

Invazní škůdci a choroby rostlin kolem nás

Zdánlivě nenápadní škůdci a choroby, kteří často ovlivňují zemědělskou prosperitu či dokonce krajový ráz celých regionů. Panelovou výstavu připravili pracovníci Ústředního a kontrolního zkušebního ústavu zemědělského společně se zaměstnanci valtické pobočky NZM. Návštěvníci se dozvěděli spoustu zajímavých informací, například jakým způsobem a s jakou nečekanou rychlostí se dokážou tyto invazivní organismy šířit evropským kontinentem.

Víno a tradice

Přehlídka velkoformátových fotografií na muzejní pavlači nabídla návštěvníkům pohled na krajinu typickou pro jihomoravskou vinařskou oblast v proměnách roku, a to i z ptáčích perspektiv. Hvězdná obloha nad vinicemi, západ slunce na Pálavě, vinohrady v mrazu a mnohé další zachytil sedlecký fotograf Lukáš Pánek.

Barevná inspirace

Balkonové květiny a letničky každoročně zdobí nádvoří muzea a seznamují návštěvníky se širokou paletou odrůd těchto rostlin, s jejich nároky na pěstování i s ochranou proti škůdcům. Také v roce 2023 výstava nabídla inspiraci, jak lze zkrášlit vlastní terasu, balkon či zahradu. Součástí byla naučná hra pro děti – hledání modelů hmyzu mezi květinami. Výstava byla tvořena ve spolupráci se Zahradním centrem Malinkovič – Důbrava s.r.o.

Květiny bílé po cestě

Muzeum představilo kresby květin Lenky Baroňové, která pro svoji tvorbu vybrala bílé kvetoucí zástupce. Soubor osmnácti obrazů doplnily stylizované středověké motivy květů pozorované shora tak, jak je vidí ptáci a včely. Názvy květin s latinskými druhovými označeními byly vytvořeny tzv. nepravou kaligrafií, kresleným písmem inspirovaným historickou předlohou barokní tradice. Výstava se stala součástí expozice Krajina Lednicko-valtického areálu.

Dýně, cukety, patisony a cibuloviny

Každoroční přehlídka podzimní úrody nejrůznějších odrůd tykví. Návštěvníci si mohli opět prohlédnout dýně, cukety i patisony nejrůznějších barev, tvarů i velikostí. Výstava byla doplněna o další oblíbené plodiny – cibuloviny. Zájemci se mohli seznámit s netradičními kulinářskými recepty a pro nejmenší návštěvníky bylo připraveno zábavné vyrábění. Výstava byla tvořena ve spolupráci s firmou MoravoSeed CZ a.s.

Rajčata a papriky

Ukázka rajčat a paprik pěstovaných v nádobách a umístěných na nádvoří muzea. Jejich plody zaujaly barevnou pestrostí i nevědními tvary a velikostmi. Návštěvníci se mohli dozvědět spoustu zajímavých informací, jak rajčata a papriky pěstovat i následně využít pro kulinářské účely. Rostliny rajčat i paprik muzeu zapůjčila firma MoravoSeed CZ a.s., která se zaměřuje na šlechtění, výrobu a prodej zeleninových a květinových osiv.

4.3 Publikační činnost

Výsledky bádání široce pojatého tématu zemědělství v historických kontextech muzeum předkládá v odborném tisku cestou dílčích odborných článků, materiálových studií, zpráv, prostřednictvím tematicky orientovaných monografií. Názory jsou tříbeny a prezentovány na odborných konferencích, seminářích a workshopech. Výsledky vědecko-výzkumné činnosti muzea se využívají při přípravě expozic a výstav, včetně zpracování souvisejících kritických katalogů.

4.3.1 Odborné knihy

V roce 2023 vydalo NZM pět odborných publikací se zaměřením napříč agrární problematikou:

- Kubů Eduard, Slavíček Jan et al., *Ve znamení svépomoci a solidarity. Družstva, družstevní elity a politika ve střední Evropě druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století*, Praha: Národní zemědělské muzeum a Historický ústav AV ČR, 2023, ISBN: 978-80-88270-39-3
- Kubů Eduard, Sobotková Jitka, Šouša Jiří (edd.), *Antonín Švehla: český sedlák, politik a státník*, ISBN: 978-80-88270-41-6
- Kubásková Lucie, Jakubská Jana, Zeinerová Brachtlová Michaela, *Nekonečný příběh – Odkaz G. J. Mendela v zemědělství*, Praha: NZM, 2023, ISBN: 978-80-88270-38-6
- Kubů Eduard, Šouša Jiří, Štolleová Barbora a kol., *Za německou hroudu a zrno: agrární hnutí Němců v českých zemích období habsburské monarchie*, Pelhřimov – Praha: Nová tiskárna Pelhřimov, 2023, ISBN: 978-80-7415-255-9
- Hořejš Miloš, *Nacistická germanizační a osídlovací politika v Protektorátu Čechy a Morava*, Praha: Karolinum, 2023, ISBN: 978-80-246-5502-4

4.3.2 Odborný recenzovaný časopis *Prameny a studie*

Muzeum je vydavatelem jednoho recenzovaného časopisu – *Prameny a studie*, který vychází dvakrát ročně (*Prameny a studie*, ISSN 0862–8483 print, ISSN 2788-337X online, ev. č.: MK ČR E 18799). Odborné články a materiálové studie publikované na jeho stránkách procházejí standardním anonymním recenzním řízením za účasti minimálně dvou nezávislých posuzovatelů. Teprve úspěšné zakončení recenzního řízení je předpokladem publikování redakci nabídnutých rukopisných textů. Časopis *Prameny a studie* se zaměřuje na široké spektrum témat souvisejících se zemědělskou problematikou.

Redakční rada časopisu pracuje ve složení: prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.; prof. PhDr. Jana Burešová, CSc.; PhDr. Pavel Douša, Ph.D.; PhDr. Lúdvít Hallon, SrSc.; PhDr. Miloš Hořejš; prof. PhDr. Irena Korbelářová; Mgr. Lucie Kubásková; prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc.; doc. Ing. Michal

Plaček, Ph.D., M.Sc.; doc. Ing. Milan Jan Půček, MBA, Ph.D.; PhDr. Miloslav Sabol, Ph.D.; Ing. Helena Smolová, Ph.D.; doc. PhDr. Jiří Šouša, CSc.; Ing. Hana Urbancová, Ph.D., DBA; doc. PhDr. Miroslav Válka, Ph.D., Ing. Pavla Vrabcová, Ph.D.; PhDr. Jiří Woitsch, Ph.D.

V roce 2023 vyšla dvě čísla časopisu Prameny a studie s články ve společenskovední i přírodovědné sekci. Obsah vydaných čísel je zpřístupněn na webových stránkách NZM.

4.4 Edukační a lektorská činnost pro školy i veřejnost

Edukační činnost v NZM sestává z programů pro školní skupiny a veřejnost. Zahrnuje aktivity jako lektorské programy, tematická dopoledne pro školy, dílny, komentované prohlídky, přednášky, kurzy nebo online aktivity. V roce 2023 nabízelo NZM celkem 68 lektorských programů, kterých se zúčastnilo 17 408 žáků. V Praze, na Kačině a v Čáslavi proběhl během letních prázdnin také příměstský tábor. Velká část těchto aktivit probíhá ve spolupráci s odbornými garanty z řad oborových organizací, výzkumných organizací či dalších resortních organizací. Mezi úspěšné formáty pro veřejnost patřily také muzejní kvízové hry, nově realizované Recyklační čtvrtky (NZM Praha, ve spolupráci se společností EKO-KOM) či cyklus lektorských programů Včely všemi smysly, který vznikl ve spolupráci s projektem Včely na střeších a neziskovou organizací SONS, a byl koncipován pro osoby se zrakovým postižením (NZM Praha).

4.4.1 NZM Praha

NZM Praha v roce 2023 nabízelo 33 lektorských programů pro školní skupiny. Bylo realizováno 436 lektorských programů pro školy, kterých se účastnilo 8 147 žáků mateřských, základních a středních škol. Mezi nejnavštěvovanější lektorské programy patřily Příběh obalu pro mladší žáky, Cesta řeky, Pole pod lupou, Včely a Voda v jednom kole. V rámci vzdělávacích programů pro veřejnost bylo nabízeno 8 programů, realizováno 161, kterých se účastnilo 1 183 účastníků.

Vzdělávací programy pro školní skupiny

DVOŘEČEK

Obsah: Během programu se děti setkají s drobnými hospodářskými zvířaty chovanými na dvorku Národního zemědělského muzea. Děti si vyzkoušejí psaní holubím brkem, zjistí, jak vypadá vajíčko uvnitř, určí stopy zvířat a rozfoukají peříčka. Na závěr je čeká příběh o holubovi Emilovi, který se chce dostat na holubí olympiádu.

Lektorský program k expozici Zemědělství.

Cílová skupina: MŠ, 1. a 2. třída ZŠ

Počet realizovaných akcí: 20

Počet účastníků: 354

ZRNKA ČASU: PRAVĚK

Obsah: Lektorský program zaměřený na dějiny zemědělství. Žáci se dozvídají o každodenním životě na pravěkém sídlišti a získají informace o počátcích a postupném vývoji zemědělství. Seznamují se s tím, jak člověk využíval krajinu a jaké nástroje a předměty používal.

Lektorský program k expozici Zemědělství.

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Počet realizovaných akcí: 16

Počet účastníků: 367

VČELY

Obsah: Program dětem přiblíží fascinující svět včel, jejich způsob života a komunikaci. Děti se seznámí s prací včelaře a včelími produkty, ochutnají muzejní med. Dozví se, kde včely bydlí a jak to v úlu všechno funguje. Na závěr si zahrají pohybovou hru na královnu a dělnice nebo si vyrobí svíčku z včelího vosku.

Lektorský program k expozici Zemědělství

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 36

Počet účastníků: 670

KUCHAŘI VAŘÍ V MUZEU

Obsah: Víte, že Česká republika má svůj Národní tým kuchařů a cukrářů? A tušili jste, že existuje dokonce kuchařská olympiáda? Jak tým vznikl, kdo jsou jeho členové, proč trénují právě v zemědělském muzeu nebo jak vymýšlejí soutěžní menu? To všechno se během programu dozvíte.

Lektorský program k expozici Gastronomie

Cílová skupina: SŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 30

LEKTORSKÝ PROGRAM: LESNICTVÍ A MATEMATIKA

Obsah: Lesnictví je polytechnický obor, který v sobě ukrývá mnoho dalších vědeckých disciplín. Jednou z nich je královská věda – matematika, bez které by se lesníci v lese ani v kanceláři neobešli. V rámci programu se děti zábavnou formou seznámí se základními lesnickými úkony – měření ploch a měření dřeva. Dozví se, v čem a jak lesníci počítají dřevní hmotu. Vyzkouší si lesnickou průměrku a kubírovací tabulky i několik výpočtů.

Lektorský program k expozici Lesy pro budoucnost

Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ, SŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 25

VODA V JEDNOM KOLE

Obsah: Program zavede mladé účastníky do víru vodního koloběhu a představí jim vodu v jejích neustálých proměnách. Děti si za pomoci experimentů ujasní hlavní vlastnosti vody a procvičí si rozpoznávání jejího skupenství. Dozvědí se také, že se voda nikam neztrácí, ale neustále cirkuluje, a samy si projdou celou její cestu. Zapojí své tělo, hlas, rozum, fantazii i ruce. Na konci programu je čeká dešťový koncert.

Lektorský program k expozici Voda v krajině.

Cílová skupina: MŠ, 1. a 2. třída ZŠ

Počet realizovaných akcí: 33

Počet účastníků: 547

CESTA ŘEKY

Obsah: Program seznamuje účastníky s pojmem vodní tok a představuje řeku jako krajinnotvorný prvek, životní prostředí, cestu i přírodní živel, jehož síly lze využít při výrobě elektrické energie.

Cílová skupina: 2.–5. ročník ZŠ

Počet realizovaných akcí: 36

Počet účastníků: 755

BUDE CO PÍT?

Obsah: Účastníci se pomocí nejrůznějších aktivit a úkolů, podpořených obrázkovou prezentací, seznámí s významem vody a úlohou, jakou hraje v lidském životě. Pozornost je věnována způsobům, jakým lidé vodu využívají, spotřebě a dnes aktuálnímu tématu nedostatku vody.

Lektorský program k expozici Voda v krajině

Cílová skupina: 6.–9. ročník ZŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 44

PŘÍBĚH OBALU PRO MŠ A MLADŠÍ ŽÁKY

Obsah: Příběh obalu seznamuje děti prostřednictvím zábavných aktivit se základy třídění odpadů a s funkcí obalů. Během programu se účastníci dozvědí, k čemu nám obaly slouží a jak s nimi nakládat po jejich použití. Vyzkoušejí si správné třídění odpadu, zjistí, co se s odpady děje poté, co je odveze popelářský vůz, a jak se mnohdy dají znovu účelně využít.

Pochopí, proč je důležité odpady třídít. Program ve spolupráci s EKO-KOM.

Cílová skupina: MŠ, 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 51

Počet účastníků: 884

PŘÍBĚH OBALU PRO STARŠÍ ŽÁKY

Obsah: Během programu se děti seznámí s tím, k čemu nám slouží obaly a jak s obaly a odpady nakládat. Prostřednictvím aktivit a práce ve skupinách získají účastníci povědomí o jednotlivých druzích obalů a koloběhu tříděných materiálů (papír, plast, kovy, nápojový karton a sklo) i jejich historii. Vyzkoušejí si, jak dobře se orientují v tom, kam a v jakém stavu odpady z jednotlivých obalů vytřídit.

Program ve spolupráci s EKO-KOM.

Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 10

Počet účastníků: 199

PŘÍBĚH OBALU, program v anglickém jazyce

Obsah: Během programu se děti seznámí s tím, k čemu nám slouží obaly a jak s obaly a odpady nakládat. Prostřednictvím aktivit a práce ve skupinách získají povědomí o jednotlivých druzích obalů a koloběhu jednotlivých tříděných materiálů (papír, plast, kovy, nápojový karton a sklo) i jejich historii. Vyzkoušejí si, jak dobře se orientují v tom, kam a v jakém stavu odpady z jednotlivých obalů vytřídit.

Program ve spolupráci s EKO-KOM.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ a SŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 41

JÁ JSEM MALÝ MYSLIVEČEK

Účastníci se dozvědí, kdo může být myslivcem, rozeznají základní druhy lesní zvěře a jejich životní prostor v krajině, poznají označení pro jejich samce, samici a mládě. Dokážou pojmenovat rozdíly mezi účelem lovu v pravěku a dnes.

Lektorský program k expozici Myslivost.

Cílová skupina: MŠ a 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 10

Počet účastníků: 177

LESY PRO BUDOUCNOST

Obsah: Představení činností, které vykonávají lesníci v hospodářských lesích. Děti se dozvědí základní informace o růstu a pěstování lesa, o využití dřeva a zachování tradic českého lesnictví, o práci lesníka i aktuálních lesnických tématech – o kůrovcové kalamitě, o obnově zasažených porostů, rozšiřování ptáků v lesích, o starosti o semínka lesních dřevin či přirozené obnově pestré dřevinné a věkové skladby porostů.

Lektorský program k expozici Lesy pro budoucnost.

Cílová skupina: ZŠ

Počet realizovaných akcí: 10

Počet účastníků: 192

V RUKOU ŠLECHTITELŮ

Obsah: Lektorský program pro základní a střední školy na téma genetiky, šlechtění a odkazu G. J. Mendela.

Pro 1. stupeň: Seznámení s osobností Gregora Johanna Mendela, jeho výzkumem dědičnosti a přínosem pro rozvoj genetiky. Žáci zjistí, proč a jak šlechtíme rostliny a zvířata, co je to dědičnost, jak ovlivnily Mendelovy objevy současné zemědělství a jaké jsou přínosy a rizika šlechtění.

Pro 2. stupeň ZŠ a SŠ: Vývoj genetiky jako oboru, šlechtitelství jako nástroj k řešení globálních problémů například v souvislosti s rychlým růstem populace, zamýšlení se nad jeho úskalími.

Lektorský program k výstavě „Nekonečný příběh – odkaz Mendela v zemědělství“.

Cílová skupina: ZŠ, SŠ

Počet realizovaných akcí: 22

Počet účastníků: 411

POLE POD LUPOU

Obsah: Lektorský program, ve kterém se žáci podívají na počátek šlechtění plodin a proměnu krajiny, seznámí se základními plodinami a jejich využitím. Zjistí, co znamená domestikace a šlechtění a jak se rostliny od pravěku proměnily. Pod mikroskopem si prohlédnou rostliny i jejich semena.

Lektorský program k výstavě „Nekonečný příběh – odkaz Mendela v zemědělství“.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 37

Počet účastníků: 722

CO ROSTE NA POLI

Obsah: V programu se děti seznámí se základními plodinami, jejich zpracováním a využitím. Také se dozvědí, jak se od sebe liší různé obilniny a k čemu je v praxi šlechtitelství. Také se podíváme do historie, a to na proměnu zemědělské krajiny a šíření rostlin.

Lektorský program k výstavě „Nekonečný příběh – odkaz Mendela v zemědělství“.

Cílová skupina: MŠ, 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 7

Počet účastníků: 131

PLEVEL

Obsah: Program účastníky zavede do světa rostlin, a to konkrétně mezi zemědělci a zahradníky často nenáviděné plevely. Žákům je stručně představena aktuální stejnojmenná

výstava a zamyslí se nad významem plevelů v krajině.

Krátký doprovodný program k výstavě Plevel.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 1

Počet účastníků: 30

ADVENTNÍ ČAS

Obsah: Sezonní lektorský program spojený s adventní dílnou. V oživeném vyprávění se společně vypravíme do Betléma, abychom si připomněli starý příběh, zazpívali si koledy a seznámili se s vánočními tradicemi. V dílně si děti vyzkoušejí výrobu vánočně laděné výzdoby.

Cílová skupina: ZŠ

Počet realizovaných akcí: 17

Počet účastníků: 310

DĚTI VAŘÍ ZDRAVĚ

Obsah: Zdravé vaření s nutriční terapeutkou v rámci akce „Za tajemstvím potravin“.

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 30

S PLEVELEM V KUCHYNI

Obsah: Vaření z plevelů v rámci akce Plevel Fest. Gastrostudio.

Cílová skupina: SŠ

Počet realizovaných akcí: 3

Počet účastníků: 45

GASTRO WORKSHOPY ERASMUS

Obsah: Kuchařské workshopy připravované ve spolupráci s pedagogy středních škol (projekt ERASMUS – smíšené skupiny českých a zahraničních studentů)

Cílová skupina: SŠ

Počet realizovaných akcí: 8

Počet účastníků: 109

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: DEN RECYKLACE 21. 3.

Obsah: Speciální lektorský program, který se váže ke Dni recyklace. Účastníci projdou třemi aktivitami, při kterých si vyzkoušejí kromě svých vědomostí v oblasti třídění odpadů a znalostí prvotních i druhotných surovin i schopnost týmové spolupráce. Program vznikl ve spolupráci se společností EKO-KOM.

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 5

Počet účastníků: 79

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: VELIKONOČNÍ DÍLNY 30.–31. 3.

Obsah: Speciální lektorský program, který se váže k Velikonocům. Účastníci projdou čtyřmi aktivitami, které souvisejí s velikonočními svátky. Dvě z nich jsou řemeslné dílničky, ze kterých si odnesou velikonoční výzdobu, v další se dozvědí něco o zvycích a při poslední si zahrají tematickou hru.

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 17

Počet účastníků: 340

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: DEN PRO FAIR TRADE 9. 5.

Obsah: Speciální lektorský program, který se váže ke Dni pro Fair trade. Účastníci se zúčastní přednášky a následně nově nabyté znalosti upevní při hrách na dané téma. Program byl připraven ve spolupráci s organizací Namysli.

Cílová skupina: ZŠ

Počet realizovaných akcí: 8

Počet účastníků: 144

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: PLEVEL FEST 10.–11. 5.

Obsah: Plevel – význam a role v zemědělské krajině, vlastnosti, životní strategie i proměny, kterými díky nim zemědělství prošlo. Program ve formě stanovišť, přednášek a gastronomických workshopů. Součástí programu byly praktické ukázky, povídání s výzkumníky i vysokoškolskými pedagogy i vědomostní kvíz.

Program vznikl ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze, Českou herbologickou společností, Výzkumným ústavem rostlinné výroby, v. v. i., Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským, Ústavem zemědělské ekonomiky a informací a European Weed Research Society.

Cílová skupina: SŠ

Počet realizovaných akcí: 16

Počet účastníků: 272

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: ZEMEDĚLSKÝ DEN 1. 6.

Obsah: Program provádí účastníky jednotlivými zemědělskými obory a představí zemědělství v dobách minulých i současných.

Program je připraven ve spolupráci se Zemědělským svazem.

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 12

Počet účastníků: 256

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: JEDU V MEDU 8.–9. 6.

Obsah: Program věnovaný včelám a divokým opylovačům přibližuje dětem fascinující svět včel. Žáci se dozvídají zajímavé informace o včelách a společně se včelařem si vyzkoušejí, co všechno musí včelař umět a znát.

Program byl připraven ve spolupráci s Včelařským spolkem pro Prahu 6 a 7, Čmeláci Plus a projektem Včely na střechách.

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 14

Počet účastníků: 308

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: MALÁ SLAVNOST LESA A DŘEVA 24. 6.

Obsah: Speciální program pro školy o lese, o krásách dřeva a o náročné práci lesníků. Poznání i zábava s lesní a muzejní pedagogikou. Program vznikl ve spolupráci s Lesy ČR.

Cílová skupina: MŠ a 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 6

Počet účastníků: 109

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: ZVÍŘÁTKA JAKO V BAVLNCE 3. 10.

Obsah: Vzdělávací aktivity, které dětem přiblíží život hospodářských zvířat. Program konaný u příležitosti Světového dne hospodářských zvířat a Mezinárodního dne nenásilí. Program vznikl ve spolupráci s Výzkumným ústavem živočišné výroby.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ
Počet realizovaných akcí: 8
Počet účastníků: 152

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: ZA TAJEMSTVÍM POTRAVIN ANEB VÍŠ, CO JÍŠ? 6. 10.
Obsah: Zábavná soutěžní hra zaměřená na zdravou výživu a správné zacházení s potravinami. Akci pro školy i pro rodiny s dětmi připravuje MZE ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ
Počet realizovaných akcí: 10
Počet účastníků: 178

TEMATICKÉ DOPOLEDNE: MYSLIVECKÝ DEN 19.–20. 10.
Obsah: Zábavná přednáška o myslivosti s aktivačními prvky, kde se děti dozvědí množství zajímavostí ze života myslivců a lesní zvěře, vyzkoušejí si vábení, naučí se, jak se chovat ke psům, nebo se seznámí s dravými ptáky.

Program je připraven ve spolupráci s časopisem Myslivost.

Cílová skupina: 1. stupeň ZŠ
Počet realizovaných akcí: 13
Počet účastníků: 236

Vzdělávací programy pro veřejnost

VZDĚLÁVACÍ PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR – KAM ZMIZELO FABERGÉHO VEJCE?

Pětidenní program s detektivní zápletkou na motivy ztraceného Fabergého vejce. Účastníci se dozvěděli zajímavosti z oblasti umění, zemědělství a přírody, které se týkají zázraku zrození, stavby hnízda a pocitu bezpečí. V průběhu týdne poznávali formou hravých aktivit nejen expozice v budově, ale podívali se i do přírody a dalších kulturních vzdělávacích institucí.

Cílová skupina: 7–12 let
Počet realizovaných akcí: 2
Počet účastníků: 30

LEKTORSKÉ PROGRAMY PRO PŘÍMĚSTSKÉ TÁBORY

Obsah: Lektorské programy realizované v červenci a srpnu pro dětské skupiny z příměstských táborů.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ
Počet realizovaných akcí: 12
Počet účastníků: 216

VČELY VŠEMI SMYSLY

Obsah: Program zaměřený na prezentaci života včel, při kterém mají účastníci možnost nahlédnout dovnitř včelího úlu a získat informace o způsobu jejich komunikace, různých rolích i možnostech, jak vyhodnocovat jejich akustické signály. Program vedený včelařem. Program vznikl ve spolupráci s projektem Včely na střeších, SONS, Nadační fond Propolis33.

Cílová skupina: veřejnost, koncipováno pro osoby se zrakovým postižením
Počet realizovaných akcí: 4
Počet účastníků: 47

WORKSHOP HYDROPONICKÉ PĚSTOVÁNÍ

Obsah: Pod vedením lektorů Greentech se děti seznámí s principem hydroponického pěstování a samy si ho i vyzkoušejí. Hydroponicky vypěstovanou rostlinu si také odnesou

domů.

Cílová skupina: veřejnost (děti od 5 let)

Počet realizovaných akcí: 3

Počet účastníků: 58

RECYKLAČNÍ ČTVRTKY

Obsah: V programu se účastníci dozvědí zajímavosti o historii různých materiálů a recyklaci odpadu. Vyzkoušejí si třídění a zahrají si hru o nejrychlejšího recyklátora. Vítěz získá jako odměnu šedou popelničku.

Cílová skupina: veřejnost (děti od 3 do 15 let)

Počet realizovaných akcí: 28

Počet účastníků: 158

KVÍZOVÁ HRA PO MUZEU – OBJEV ZAPOMENUTÉHO GÉNIA

Obsah: Hráči mají po dobu hry k dispozici kufřík obsahující různé pomůcky a sadu čtvercových kartiček, pomocí kterých jsou naváděni po budově muzea. Karty jsou z druhé strany opatřeny QR kódem. Po jeho načtení do telefonu jsou hráčům zadávány jednoduché kvízové otázky, za jejichž správné zodpovězení postupně získávají jednotlivé informace o zapomenutém géniovi a kusy klíče k vyluštění šifry.

Cílová skupina: veřejnost (děti od 3 do 15 let)

Počet realizovaných akcí: 80

Počet účastníků: 387

KVÍZOVÁ HRA PO MUZEU – DRUHÝ ŽIVOT OBALŮ

Obsah: Na pokladně dostane účastník hrací kartu s křížovkou a letáček o hře, ve kterém se nachází startovací QR kód. Po jeho načtení vyplní první řádek tajenky a vyrazí k dalšímu stanovišti. Po nalezení všech šesti QR kódů a vyluštění křížovky, je třeba splnit úkol, který tajenka odkryje. Výměnou za vyplněnou hrací kartu dostane každý hráč na pokladně malou odměnu.

Cílová skupina: veřejnost (děti od 3 do 15 let)

Počet realizovaných akcí: 28

Počet účastníků: 278

OUTDOOROVÁ HRA – SKRYTÉ POKLADY LETENSKÝCH SADŮ

Obsah: Zajímavostí, které se týkají Letenských sadů, je nepočítaně. Pojdte s námi alespoň některé z nich objevit v „zámkové hře“ v pražské zeleni.

Cílová skupina: veřejnost (děti od 3 do 15 let) Počet realizovaných akcí: 4

Počet účastníků: 9

KURZY VAŘENÍ V NZM PRAHA

Kurzy vaření, pečení a workshopy pro dospělé i děti vedou především zkušení odborníci z řad Asociace kuchařů a cukrářů České republiky (AKC ČR), se kterou NZM spolupracuje. Smyslem je uchovávat a předávat tradičních českých receptů a návrat ke kuchařskému umění našich babiček a prababiček. Nebráníme se však ani modernímu pojetí české kuchyně a inspiracím ze zahraničí. Nabídku rozšiřujeme o kurzy ve spolupráci s dalšími subjekty, například se Sládkovou akademií pořádáme Domácí vaření piva a s Chutnej PLANT-BASED ONLY/ Úvod do veganského vaření. V letošním roce byly programy rozšířeny například o workshopy Kvasíme pořádané ve spolupráci s Výzkumným ústavem potravinářským Praha, v. v. i., kurzy historického vaření Ochutnejte historii ve spolupráci s Asociací kuchařů a cukrářů či speciální workshopy pro středoškolské studentské skupiny ERASMUS. Ve světě jedinečná živá expozice

gastrostudia nabízí návštěvníkům muzea možnost sledovat dění v profesionálně vybavené kuchyni, a to jak v době kurzů vaření, tak v době tréninků seniorského či juniorského týmu AKC ČR, které se tam připravují na reprezentování České republiky na tuzemských i mezinárodních gastronomických kláních. V součinnosti s těmito tréninky byl zaveden program Kuchaři vaří v muzeu, ve kterém je kombinována komentovaná prohlídka vedená kurátorem NZM s krátkým představením činnosti soutěžních kuchařských týmů AKC ČR. Program je určen pro střední školy se zaměřením na gastronomii a vznikl ve spolupráci s Asociací kuchařů a cukrářů České republiky.

Kurzy a workshopy v roce 2023

21. 1. Zapomenuté zabijačkové recepty (workshopy Letenské prase, AKC ČR)
26. 2. Chlebový speciál bez lepku
6. 3. Základní omáčky
16. 3. Meringue
18. 3. Sladké velikonoční pečení bez lepku
21. 3. Základy indické kuchyně
3. 4. Velikonoční menu
22. 4. Workshopy Bylinkový den
25. 4. Workshopy ERASMUS
29. 4. Bezlepkově po Asii
10. 5. S plevelem v kuchyni (workshopy Plevel Fest, AKC ČR)
20. 5. Hříšné sladkosti bez lepku
5. 6. Letní vaření s Radkem Davidem
7. 6. Jak na makronky
10. 6. Workshopy Jedu v medu (AKC ČR)
10. 6. Vaříme z prosa (workshopy Muzejní noc)
17. 6. Chlebový speciál bez lepku
7. 9. Workshopy ERASMUS
20. 9. Steaky, přílohy, omáčky
24. 9. Omládkové pečení bez lepku
6. 10. Děti vaří zdravě (workshopy Za tajemstvím potravin)
7. 10. Děti vaří zdravě (workshopy Za tajemstvím potravin)
12. 10. Moderní česká cukrařina
14. 10. Španělské delikatesy bez lepku
18. 10. Základy indické kuchyně
1. 11. Kvasíme zeleninu (VÚPP)
8. 11. Kachna
14. 11. Jak na makronky
15. 11. Japonská kuchyně
26. 11. Adventní pečení bez lepku
29. 11. Kvasíme zeleninu (VÚPP)
30. 11. Kvasíme zeleninu (VÚPP)
4. 12. Snídaně a brunch
7. 12. Netradiční vánoční cukroví
13. 12. Ochutnejte historii – cukroví (AKC ČR)
16. 12. Workshopy Advent v muzeu
19. 12. Workshopy ERASMUS

4.4.2 NZM Čáslav

NZM Čáslav v roce 2023 nabízelo tři lektorské programy pro školní skupiny. Kromě toho zde proběhl Den bezpečnosti, kdy bylo realizováno celkem 81 programů, jimiž prošlo 1874 dětí. Celkem tak v NZM Čáslav bylo v roce 2023 uskutečněno 90 lektorských programů pro školy, kterých se účastnilo 2 153 žáků mateřských, základních a středních škol.

Vzdělávací programy pro školy

DĚTI NA CESTÁCH

Obsah: Naučný program vysvětlí dětem hlavní zásady správného chování cyklisty a chodce v každodenním provozu i při jízdě na stezkách či lesních cestách. Děti se naučí správně nasadit přilbu, upevnit odrazová skla, zkontrolovat brzdy. Dozvědí se o povinné i nepovinné výbavě cyklisty a od jakého věku se mohou pohybovat samy na vozovce. Získané informace si děti vyzkoušejí na dopravním hřišti. Na kolech, koloběžkách, odrážedlech nebo kárách budou dodržovat pravidla silničního provozu a budou se řídit dopravními značkami. Za úspěšně složenou „zkoušku“ děti získají upomínkový diplom cyklisty.

Cílová skupina: Mateřské školy, 1.–2. ročník ZŠ

Počet realizovaných akcí: 1

Počet účastníků: 16

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY PRO DĚTI S TVOŘIVOU DÍLNOU

Obsah: Děti se humornou formou dozvědí o historii zemědělství a zemědělských strojů, které jsou v muzeu k vidění. Komentovaná prohlídka je zakončena tvořivou dílnou, kde si děti vyrobí předmět, který si pak budou moci odnést domů.

Cílová skupina: Mateřské školy, 1.–2. ročník ZŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 67

ODBORNÁ EXKURZE PRO STUDENTY SE ZEMĚDĚLSKÝM / TECHNICKÝM ZAMĚŘENÍM

Obsah: Exkurze je určena studentům 4. ročníků středních škol a studentům vysokých škol. V úvodu se studenti seznámí s muzeem a jeho konceptem. Kurátor sbírek je poté provede otevřenými depozitáři a expozicí Dřinu strojům? Dřinu strojům! Kromě odborného výkladu a povídání o historii a funkci vystavených strojů bude prostor i na zodpovězení otázek studentů.

Cílová skupina: 4. ročníky středních škol a studenti vysokých škol.

Počet realizovaných akcí: 6

Počet účastníků: 196

Vzdělávací programy pro veřejnost

SENIORSKÉ STŘEDY

Obsah: Společná komentovaná prohlídka muzea.

4.4.3 NZM Kačina

NZM Kačina v roce 2023 připravilo a realizovalo 171 lektorských výukových programů a workshopů pro školy, kterých se účastnilo 4 054 žáků mateřských, základních a středních škol. Hlavní osu tvořily programy Příběh dřeva, Poznej zámek trochu jinak a velikonoční a vánoční lektorské programy.

Vzdělávací programy pro školní skupiny

PŘÍBĚH DŘEVA

Obsah: Lektorský program je veden interaktivní, hravou formou a navazuje na ojedinělou expozici Příběh dřeva. Tato expozice představuje dětem dřevo srozumitelnou a přívětivou formou, v jeho různých podobách a v návaznosti na zemědělství. V expozici najdeme dřevo ze 42 druhů stromů, které si malí návštěvníci mohou nejen prohlédnout, ale také osahat či potěžkat.

Cílová skupina: MŠ, 1. stupeň ZŠ

Počet realizovaných akcí: 19

Počet účastníků: 349

VELIKONOCE NA KAČINĚ

Obsah: Velikonoce – nejstarší křesťanské svátky. Jaká je jejich historie? Jak tyto svátky slavila šlechtická rodina? V zámeckém prostředí si s dětmi připomínáme některé velikonoční tradice a zvyky a seznamujeme se s historií Velikonoc. Děti si prohlédnou vybrané zámecké komnaty s velikonoční výzdobou a symbolikou a nechybí ani návštěva vyzdobené zámecké kuchyně. Součástí programu je rovněž tematická velikonoční dílnička.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 17

Počet účastníků: 280

VÁNOCE NA KAČINĚ

Obsah: V zámeckém prostředí si s dětmi připomeneme vybrané vánoční tradice a zvyky a seznámíme se s historií Vánoc. Jde o křesťanské svátky připomínající narození Ježíše Krista. Jaká je jejich historie? Jak tyto svátky slavila šlechtická rodina? Děti si prohlédnou vybrané zámecké komnaty s vánoční výzdobou a symbolikou včetně výstavy betlémů. Součástí programu je rovněž tematická vánoční dílnička.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 26

Počet účastníků: 465

POZNEJ ZÁMEK TROCHU JINAK

Obsah: Během lektorského programu se s žáky mateřských a základních škol podíváme do běžně nepřístupných prostor „Života pod schody“, jako jsou například hraběcí lázně, čeledník či kuchyně sloužících. Starat se o zámek, který má téměř 200 místností, nebyla lehká služba. Dále děti seznámíme se členy hraběcí rodiny Chotků a s jejich životními osudy. Ukážeme si, jak žili a čím se bavili. Jednou z velkých zálib hraběcí rodiny bylo i zámecké divadlo. Součástí programu je také prezentace různých divadelních kostýmů, divadelních loutek a kulís. Závěrem je pro děti připraveno divadelní představení.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 71

Počet účastníků: 2 333

LES V ZIMĚ

Obsah: Les ani lesník v zimě nespí. Víte, co se děje v zimě v lese? Které zvíře má nejlepší čich a kdo je v lese nejmlsnější? To vše se dozvíte během jednoho dopoledne v Učebně v lese.

Cílová skupina: ZŠ

Počet realizovaných akcí: 4

Počet účastníků: 42

LISTUJEME HERBÁŘEM, BYLINKY

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Obsah: Vůně bylinek zavede děti do expozice zámku a do jeho bylinkové zahrádky. Uprostřed zámecké zahrady objeví pestrost rostlinného světa. Společně se učí určit základní druhy léčivých rostlin, které rostou v našem nejbližším okolí. Seznámí se nejen s bylinkami samotnými, ale také s jejich významem, zpracováním i použitím. Program je veden hravou formou, kdy děti zapojují své smysly. V prodloužené verzi programu se děti naučí, jak založit vlastní herbář.

Počet realizovaných akcí: 7

Počet účastníků: 89

JAK SE ŽILO CHOTKŮM

Obsah: Víte, že nedaleko Kutné Hory se nachází nejkrásnější empírový zámek u nás? Proč se jmenuje Kačina a kdy byl postaven? Odpověď na tyto otázky i další historické pojmy se děti dozvědí v tomto programu. Seznámíme je se členy hraběcí rodiny Chotků i s jejich životními osudy. Ukážeme si, kde a jak žili, čím se bavili, když neměli televize, počítače ani mobily. Zajímali se o hony, koňské dostihy, četli knihy, pořádali zámecká divadelní představení, domácí „muzicírování“ i zábavy s přáteli v tanečním sále.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 10

Počet účastníků: 153

NA NÁVŠTĚVĚ V ÚLU

Obsah: Děti hravou formou získávají znalosti o životě včel. Poznávají, kdo je součástí včelí rodiny, jak se z vajíčka stane dospělá včela a jaké jsou jejich úlohy a role. Zjišťují, co všechno umí včely vyrobit a proč jsou pro přírodu nepostradatelné. Vyzkoušejí si, jak je těžká jejich práce. Vydají se do zámeckého parku objevit úly, dozvědí se, kdo se o včely na zámku staral i jak se med využíval v zámecké kuchyni.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ

Počet realizovaných akcí: 4

Počet účastníků: 46

ŘETĚZOVÉ PROVÁZENÍ – ZE ŽIVOTA SLUŽEBNICTVA

Obsah: Projekt řetězové provádění probíhá na Kačině od roku 2006. Spočívá ve výměně rolí (návštěvník-průvodce) a spojuje v sobě prvky objektového i komunitního učení a také zážitkové historie. Řetězové provádění je způsob oslovení návštěvníků-teenagerů a současně živé, kontinuální a dlouhodobé propojení Kačiny a místní školy i regionu.

Cílová skupina: ZŠ

Počet realizovaných akcí: 13

Počet účastníků: 297

Vzdělávací programy pro veřejnost

VELIKONOČNÍ PŘÍBĚH – exteriérová vzdělávací hra

Obsah: Hledání obřích vajíček + Kačinská velikonoční stezka – do hry se mohou zapojit všechny věkové kategorie. V hlavním vchodě zámku si návštěvníci mohou vyzvednout mapku s plánkem umístění vajec v parku. Do mapky si zaznamenají jména nebo obrázky vajec a odpovědí na položené otázky. Během procházky zámeckým parkem se návštěvníci rovněž dozvědí mnoho zajímavostí spojených se svátky jara.

Počet realizovaných akcí: 1

Počet účastníků: 4 622

ZA TAJEMSTVÍM ZÁMECKÉHO PARKU – exteriérová vzdělávací hra pro veřejnost

Obsah: Kdo straší na Kačině? Jaké zajímavosti ukrývá zámecký park?

Návštěvníkům stačí ke hře pouze vlastní tužka a podklady ke hře, které jsou připraveny na zámeckém parkovišti. V dřevěném boxu návštěvníci najdou Hrací kartu s tajenkou a plánem hry se stanovišti na druhé straně. Karta i plán jsou ke stažení na webových stránkách muzea.

STÍNY KAČINY – exteriérová vzdělávací hra pro veřejnost

Obsah: I poté, co Kačinu opustili její šlechtičtí vlastníci, měl zámek zajímavý osud, který se vyplatí poznat. Návštěvníci se mohou díky této exteriérové hře vydat po stopách několika zajímavých příběhů. Ke hře stačí pouze chytrý telefon. Během procházky parkem se návštěvníci pomocí QR kódů dozvídají zajímavé příběhy, které se na Kačině skutečně odehrály. Například věděli jste, že na Kačině byla cela?

STRAŠIDELNÁ STEZKA – exteriérová vzdělávací hra pro veřejnost

Obsah: Řád věcí se malinko vymkl kontrole a na zámku Kačina, budovaném Janem Rudolfem Chotkem, pragmatickým státním úředníkem a nadšeným stoupencem exaktních věd, byla zřízena polotajná alchymistická laboratoř. V přítmí nedostavěné zámecké kaple šílený mnich Rudolf a jeho pomocník Jan magickými postupy zkoumají tajemství života a smrti. Jako vedlejší produkt se jim pod rukama nekontrolovatelně líhnou strašidla a víly. Některé tam můžete přímo spatřit, jiné při troše štěstí potkat v zámeckém parku. Vydejte se po stopách kačinských strašidel.

4.4.4 NZM Ohrada

V roce 2023 nabízelo NZM Ohrada celkem 11 lektorských programů, přičemž jsou v průběhu roku vyvíjeny další čtyři programy, které budou uvedeny v nové sezoně 2024. Celkem bylo odlektorováno 73 programů, kterých se zúčastnilo 2075 dětí. Další provozované programy: Rybářství, Les pramenů, Cesta dřeva, Voroplavba, Letokruhy, Lýkožrout smrkový, Listy našich dřevin, Ptáci našich lesů a Dubová alej aneb pojdte s námi ven.

LES PRAMENŮ

Obsah: Program navázaný na stejnojmennou zážitkovou expozici je koncipován jako variabilní cesta tématy lesnického vzdělání, voroplavby a krajiny kolem řeky Vltavy za účasti vypravěče a lektora.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a návštěvnická veřejnost

Počet realizovaných akcí: 30

Počet účastníků: 855

RYBÁŘSTVÍ

Obsah: Program navázaný na stejnojmennou expozici je zaměřen na základní seznámení s rybníkářskou tradicí a chovem hospodářských druhů ryb, zejména kapra.

Probíhá za účasti kurátora podsbírky Rybářství.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a návštěvnická veřejnost

Počet realizovaných akcí: 19

Počet účastníků: 463

LESNICTVÍ A MATEMATIKA

Obsah: Lesnictví je polytechnický obor, který v sobě ukrývá mnoho dalších vědeckých disciplín. Jednou z nich je královská věda – matematika, bez které by se lesníci v lese ani v kanceláři neobešli. V rámci programu se děti zábavnou formou seznámí se základními lesnickými úkony – měření ploch a měření dřeva. Dozvědí se, v čem lesníci počítají dřevní hmotu a jak. Vyzkoušejí si lesnickou průměrku a kubírovací tabulky i několik výpočtů.

Cílová skupina: 2. stupeň ZŠ, SŠ

Počet realizovaných akcí: 2

Počet účastníků: 44

CESTA DŘEVA

Obsah: V rámci programu se děti zábavnou formou seznámí s využitím dřeva i celého procesu, který předchází, tedy hospodářskou činnost lesníků od semínka až po skácený strom.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ a návštěvnická veřejnost

Počet realizovaných akcí: 16

Počet účastníků: 438

PTÁCI V LESE

Obsah: Program, který přibližuje naše zejména lesní ptactvo, včetně pravidel jejich příkrmování a stavění ptačích budek.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Počet realizovaných akcí: 3

Počet účastníků: 154

LISTY NAŠICH STROMŮ

Obsah: Kromě funkcí listů a jehlic se věnuje program popisu zázraku fotosyntézy, koloběhu vody a dalším důležitým funkcím listnatých a jehličnatých stromů našich lesů.

Cílová skupina: MŠ, ZŠ, SŠ

Počet realizovaných akcí: 3

Počet účastníků: 121

Kromě vlastních lektorských programů se kurátoři zúčastnili prohlídek expozic s kurátorem v rámci tematických dnů (Lesnický den, Rybářský den a Národní myslivecké slavnosti). Lektorka opět připravila tradiční Návštěvnický kvíz aneb malou muzejní detektivku NZM Ohrada, tentokrát na téma myslivecké. Aktivně se podílela na tvorbě expozice Pohádkových muzejních sklepů výrobou jednotlivých stěžejních exponátů. Kromě návštěv skupin v muzeu pokračuje NZM Ohrada v lektorském cyklu „Muzeum do škol“, účastní se s muzejním lektorským programem na zahájení letní turistické sezony na Karlově Hrádku (410 osob), Dne obnovy lesa LESY ČR (512 osob) a Dne pro veřejnost v rámci výročí městských lesů píseckých (380 osob) a dalších akcí. Akce nejsou zahrnuty ve výčtu realizovaných akcí a počtu účastníků. Pro tyto akce byl převezen, přizpůsoben a úspěšně prezentován závěsný vozík za služební vůz, tzv. „pojízdné muzeum“.

4.4.5 NZM Ostrava

V roce 2023 bylo v nabídce 11 lektorských programů jak pro mateřské a základní školy, tak i pro střední školy. Pro organizované skupiny z řad veřejnosti byly nabízeny dva programy, a to Interaktivní prohlídka s lektorem a Řízená degustace marmelád. Pro střediska volného času a

volnočasová centra jsme lektorské programy dle individuálních požadavků přizpůsobili a prodloužili tak, aby u nás žáci mohli strávit celý dopolední či odpolední program. Lektorských programů pro školky a školy se tak dohromady odvedlo 34, kterých se účastnilo celkem 465 žáků. Uskutečnilo se 8 komentovaných prohlídek, kterých se zúčastnilo 173 osob. Proběhla 1 degustace marmelád, které se zúčastnilo 10 osob. Připravili jsme 25 workshopů, kterých se účastnilo 1 865 osob. Proběhlo také Divadlo dětí, na které přijelo 243 žáků, a jedna přednáška pro veřejnost, které se účastnilo 50 návštěvníků.

Vzdělávací programy pro školní skupiny

VŮŇ BYLINEK

Obsah: Pro děti školního věku je připraven vědomostní i kreativní program zaměřený na poznání bylin, jejich účinků a možné využívání. Dětem se v rámci vědomostní části představí čerstvé bylinky (čichem, zrakem, hmatem), doplní svůj cestovní herbář o informace k jednotlivým bylinkám a ve druhé části programu vytvoří z ukázek bylin a olejíčků své ojedinelé voňavé mýdlo. Na závěr si ke svému mýdlu vyrobí jeho dárkové balení. Mýdlo mohou věnovat svým blízkým jako originální dárek.

Cílová skupina: ZŠ

Počet realizovaných akcí: 3

Počet účastníků: 34

PRO DOBROU MYSL A ZDRAVÉ TĚLO

Obsah: Program hravou formou představí dětem pojem zdravá strava, potraviny jako nezbytná součást života všech živých tvorů a působení potravin na lidský organismus.

Cílová skupina: MŠ, 1. a 2. ročník ZŠ

Počet realizovaných akcí: 3

Počet účastníků: 29

BEZ PŮDY TO NEPŮJDE

Obsah: Bez půdy to nepůjde, který navazuje na stejnojmennou výstavu Biologického centra Akademie věd České republiky. V první části žákům představíme půdu jako takovou, povíme si o ní různé zajímavosti, popovídáme si o hospodaření s půdou a nastíníme možná řešení. Posléze se formou hry a týmové spolupráce žáci převtělí do zemědělců, pomyslně vypěstují svou hlavní plodinu, a nakonec se ji pokusí prodat na trhu.

Cílová skupina: 7.–9. ročník ZŠ

Počet realizovaných programů: 0

Počet účastníků: 0

ZEMĚĎĚLSTVÍ NA PODZIM

Obsah: Zima klepe na dveře. Na podzim se vše uklidní a začne doba odpočinku. Opak je však pravdou. Pro zemědělce tvrdá práce na poli i mimo něj pokračuje a období sklizně a příprav na další rok začíná. Co vše se na podzim musí stihnout a na co se nesmí zapomenout?

Všechny činnosti, které zemědělec na podzim udělá pečlivě, se projeví na následující jarní úrodě. Děti se promění v zemědělce a sklizení úrody, přípravu pole, setbu ozimu i opravu strojů a plánů na příští rok si děti vyzkoušejí v rámci jednotlivých úkolů tak, aby pochopily náročné podzimní období.

Cílová skupina: MŠ

Počet realizovaných programů: 4

Počet účastníků: 54

INTERAKTIVNÍ PROHLÍDKA S LEKTOREM

Obsah: Děti se za doprovodu lektora seznámí s prostory muzea a jeho historií, expozicemi zemědělské techniky a potravinářstvím prostřednictvím úkolů a otázek. V průběhu hlavní části programu se děti zapojí do krátkých dynamických aktivit (pohybové hry v kroužku, ledolamky). Jednotlivé aktivity jsou přizpůsobené dle potřeb žáků a případně individuálním požadavkům pedagoga.

Cílová skupina: 5.–6. ročník, 7.–9. ročník ZŠ

Počet realizovaných programů: 6

Počet účastníků: 90

ZACHRAŇME OVOCNÉ STROMY I NAŠI KRAJINU

Obsah: Proč některé odrůdy ovoce zmizely a dnes je musíme zachraňovat? Jak mohou ovocné stromy pomoci naší krajině? Co po pěstitelích vyžaduje dnešní zákazník? Co to znamená extenzivní způsob pěstování? V přednášce se dozvíte, co je to vlastně stará a krajová odrůda, jaké jsou jejich výhody, ale také důvody, proč se postupně vytratily, a to vše v souvislostech s vývojem našeho zemědělství i celé společnosti po 2. světové válce. Výsadba v rámci programu probíhá pouze v měsících březnu, dubnu, říjnu a listopadu.

Cílová skupina: 7.–9. ročník ZŠ, SŠ

Počet realizovaných programů: 0

Počet účastníků: 0

ZELENÁ MĚSTA, OVZDUŠÍ A KLIMATICKÁ ZMĚNA

Obsah: Proč je zeleň nedílnou součástí moderních měst? Jak ovlivňuje lidské zdraví a psychiku? Co je trendy v zelené infrastruktuře u nás a v zahraničí? Jak inovativní může být sázení stromů, když se do něj zapojí tři univerzity? A co můžeme my všichni udělat pro zlepšování ovzduší a životního prostředí? NZM ve spolupráci s ústavem SOBIC nabízí školám semináře, které se kromě těchto otázek zabývají například také vlivy městské zeleně na čistotu ovzduší a odolnost vůči změnám klimatu nebo zelenými projekty na území Moravskoslezského kraje.

Cílová skupina: 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, SŠ

Počet realizovaných programů: 0

Počet účastníků: 0

ZEMĚDĚLSTVÍ 4.0

Obsah: Program navazuje na stejnojmennou výstavu, která prezentuje inovativní technologie v zemědělství a zemědělské stroje nové generace. Které hlavní důvody ovlivňují požadavky na chytré a efektivnější zemědělství? Jaké představy o zemědělství měli lidé v minulém století a jaké z nich se naplnily? Program se opírá o uvedená témata a jejich spojitosti. Aktivně zapojuje žáky do diskuze a hledání možných řešení, odpovědí na nejrůznější otázky. Hlavním cílem je vysvětlit žákům stávající změny (nejen v zemědělství), které se dotýkají především potravinové bezpečnosti, a navést je k přemýšlení, jak na situaci nahlížet a jak situaci řešit.

Cílová skupina: 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ

Počet realizovaných programů: 1

Počet účastníků: 14

SVĚT VČEL

Obsah: V lektorském programu nastíníme dětem život včel, vysvětlíme si jednotlivé role včel v úlu i jeho samotné fungování, a také si povíme o zemědělské profesi včelaře. Program je postaven na kreativním řešení jednotlivých úkolů, které žáci plní společně i jednotlivě a

vzájemně se inspirují. Žáci si tak hravou formou osvojí získané vědomosti.

Cílová skupina: Mateřské školy, 1.–2. ročník ZŠ, 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ

Počet realizovaných programů: 8

Počet účastníků: 119

SVĚTY ČESKÉ ANIMACE

Obsah: Lektorský program navazuje na stejnojmennou výstavu, která se věnuje počátkům a vývoji české animace.

Cílová skupina: 1.–2. ročník ZŠ, 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, střední školy

Počet realizovaných programů: 9

Počet účastníků: 125

UKRAJINSKÁ POLE ORNÁ A VÁLEČNÁ

Obsah: Lektorský program vznikl v návaznosti na stejnojmennou výstavu „Ukrajinská pole orná a válečná“. Co spojuje Ukrajinu a Vítkovice? Na jakých ukrajinských komoditách jsou ostatní státy závislé? Proč je Ukrajina označována za „obilnici světa“? Na příkladu Ukrajiny program studentům přiblíží význam zemědělství pro nás všechny a nastíní dopady válečného konfliktu. Studenti na vlastní oči uvidí zničené ukrajinské stroje. Díky virtuální realitě se dostanou do centra dění a můžou tak pozorovat škody způsobené válkou.

Cílová skupina: 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, střední školy

Počet realizovaných programů: 0

Počet účastníků: 0

Vzdělávací programy pro veřejnost

PROHLÍDKA S LEKTOREM

Cílová skupina: veřejnost, organizované skupiny

Obsah: Zájemci se za doprovodu lektora seznámí s prostory muzea a jeho historií, expozicemi zemědělské techniky a potravinářstvím.

Počet realizovaných programů: 8

Počet účastníků: 173

ŘÍZENÁ DEGUSTACE MARMELÁD

Cílová skupina: veřejnost, organizované skupiny

Obsah: Pro zájemce o zahrádkářství a zpracování plodin jsme připravili řízenou degustaci marmelád. Za odborného výkladu a ochutnávky osmi vzorků se účastníci dozvědí potřebné indicie k rozuzlení hádanky, které plodiny byly na dané marmelády využity. Celý program je veden interaktivní formou, kdy jsou v průběhu zaznamenávány informace do karty.

Počet realizovaných programů: 1

Počet účastníků: 10

4.4.6 NZM Valtice

Během roku 2023 navštívilo lektorské programy v NZM Valtice celkem 514 účastníků z mateřských, základních i středních škol z okolí. Školy měly na výběr ze tří stálých lektorských programů Krajina Lednicko-valtického areálu, Tajemný život v půdě a Réva vinná v kraji vína. K těmto programům na podzim přibyl nový program Proč jíst tykev, který se spolu s Krajinou Lednicko-valtického areálu stal nejoblíbenějším programem roku 2023. Celkem se uskutečnilo 28 lektorských programů.

KRAJINA LEDNICKO-VALTICKÉHO AREÁLU

Obsah: Nejoblíbenější lektorský program NZM Valtice. Dětem představujeme celkem šest biotopů, se kterými se mohou setkat v Lednicko-valtickém areálu. Rybníky, louky, pole, lesy, sad a hlavně mokřady, které jsou velkým hnízdištěm vodních ptáků v Národní přírodní rezervaci Lednické rybníky. Jako první děti nahlédnou pod hladinu rybníků, kde mají ve velkoobjemových akváriích možnost zhlédnout různé druhy ryb. V ostatních biotopech si prostřednictvím vizuálního a poslechového zážitku přiblíží nejtypičtější zástupce živočichů významných pro tuto oblast. Pomocí úkolů a her se dozvedí o naší krajině spoustu nových informací, které si díky interaktivitě lépe zapamatují. Neopomeneme ani krásu architektonických památek tohoto jedinečného komplexu, který je také na světovém seznamu UNESCO. Celý program probíhá formou soutěže, na jeho konci děti čeká její vyhodnocení a malá odměna pro všechny.

Cílová skupina: 1.–2. ročník ZŠ, 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, střední školy

Počet realizovaných programů: 17

Počet účastníků: 296

TAJEMNÝ ŽIVOT V PŮDĚ

Obsah: Lektorský program ke stejnojmenné expozici. Dětem prezentujeme typy našich půd, které mají možnost si také osahat. Seznamujeme je s půdním edafonem a z čeho všeho se skládá půda. Na interaktivních modelech mohou děti zhlédnout působení větrné a vodní eroze. Program je upravován na míru věkové kategorii dětí pomocí didaktických prvků.

Cílová skupina: 1.–2. ročník ZŠ, 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, střední školy

Počet realizovaných programů: 0

Počet účastníků: 0

RÉVA VINNÁ V KRAJI VÍNA

Obsah: Program navazující na Národní expozici vinařství představí jednoduchou formou historii a základy vinohradnictví a vinařství. Necháme děti se zamyslet nad použitím nejrůznějšího náradí vinaře a nad prací, kterou vinař vykonává během celého roku. Děti také čeká degustace, avšak ne hotového vína, nýbrž pomocí čichových smyslů ochutnají základní vůně a vady ve víně. Prodiskutujeme také další využití révy vinné třeba v potravinářství, kosmetice a farmacii. Program zakončuje drobná rukodělná činnost.

Cílová skupina: 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, střední školy

Počet realizovaných programů: 6

Počet účastníků: 115

PROČ JÍST TYKEV?

Obsah: Nově vytvořený lektorský program navazoval na sezonní výstavu „Dýně, cukety, patisony a cibuloviny“. Dětem jsme představili tykvovité plodiny, jejich jednotlivé druhy a vymezili jsme jejich místo mezi ostatními druhy zeleniny. Měly možnost si naživo prohlédnout různé druhy tykvovitých plodin jako dýně, cukety a patisony spolu s cibulovinami. Děti se především dozveděly o zdravotních benefitech, které jim konzumace dýně může přinést, a také jsme jim vyprávěli o rekordmanech mezi dýněmi. Na konci programu si děti vytvořily na památku svou vlastní dýni z papíru.

Cílová skupina: 1.–2. ročník ZŠ, 3.–4. ročník ZŠ, 5.–6. ročník ZŠ, 7.–9. ročník ZŠ, střední školy

Počet realizovaných programů: 5

Počet účastníků: 103

Veřejnost měla v letních měsících možnost zapojit se do celorepublikové hry Technikiáda. Návštěvníci se v NZM Valtice dozvěděli zajímavosti hned o 13 řemeslech spojených s vinařstvím a díky QR kódům si mohli nasbírat body do hry. Pro veřejnost byla také v roce 2023 přístupná lektorská místnost, kde mají návštěvníci možnost si vždy něco vytvořit, vzít si omalovánku nebo vyzkoušet nejrůznější hlavolamy a skládačky.

Tab. 4: Počet lektorských programů pro školní skupiny v roce 2023

	Počet realizovaných nabízených lektorských programů pro školy	Počet účastníků lektorských programů pro školy
PRAHA	436	8 147
ČÁSLAV	90	2 153
KAČINA	171	4 054
OHRADA	73	2 075
OSTRAVA	34	465
VALTICE	28	514
	832	17 408

4.4.7 Speciální prohlídky s průvodci

NZM si klade za cíl, aby všechny jeho nové expozice i tematické výstavy byly vytvářeny zážitkově, tak aby byl návštěvník v interakci s exponáty, mohl si sám zkoušet, „bádat“, objevovat a učit se. Tato snaha se odráží ve všech nových expozicích, které byly v NZM od roku 2015 otevřeny. Výstavy a expozice muzea doplňují také zážitkové prohlídky. Jde například o prohlídku s kurátorem, které dle předchozího zájmu nabízí např. v Ostravě, na Ohradě i na Kačině, nebo o tzv. vyprávění průvodce – vypravěče, který na základě zážitkové interakce s návštěvníky postupně odhaluje nové souvislosti vybraného tématu a interpretuje odborné poznatky. Takto pracuje například NZM Praha nebo NZM Ohrada. NZM Kačina nabízí v létě tzv. oživené prohlídky, kdy jsou návštěvníci prostřednictvím krátkých hraných scének vtahováni do historických událostí, noční prohlídky a prohlídky se zámeckým duchem Rudolfem. NZM Praha pořádá při Letenském muzejním dni speciální prohlídky s generálním ředitelem, v rámci Noci vědců provázejí jednotlivými expozicemi kurátoři muzea.

4.4.8 Přednášky a semináře

NZM Praha

Přednáškový cyklus Nový pohled na dějiny zahradního umění, přednášející Zdeněk Novák (leden–březen 2023)

- Zahrada a její nesmrtelní obyvatelé
- Ráj a zahrady související
- Italské zahrady humanismu a renesance
- Francouzské zahrady absolutismu I.
- Francouzské zahrady absolutismu II.

- Zahrada anglická, čínská a japonská
- Zahrada rokoková a anglo-čínská
- Zahrada malířsko-krajinářská
- Zahrady 20. století

O vodě a počasí 23. 3.2023

- G. J. Mendel a meteorologie

RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., Český hydrometeorologický ústav, Brno

Ejhle Slunce 1. 4. 2023

- Po astronomických a vulkanologických zajímavostech Kanárských ostrovů
Přednášejí členové expedice na Kanárské ostrovy z pražské pobočky České astronomické společnosti
- Technické novinky v Planetum – novinky v Planetáriu Praha a na Štefánikově hvězdárně na Petříně
Přednáší Martin Fuchs, Planetárium Praha

Bylinkový den 22. 4. 2023

- Babiččiny bylinky
Ing. Kateřina Smékalová, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Návrat ke kořenům
Ing. Katarína Kaffková, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Byliny pro náš imunitní systém i radost ze života
Doc. Ing. Roman Pavela, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Noc vědců 6. 10. 2023

- Zmrzlina. Historicko-antropologické souvislosti mražené pochoutky.
Antropoložka jídla PhDr. Eva Ferrarová, Ph.D.
- Tajemství dějin – příroda proti řiši
Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc., Česká akademie zemědělských věd
- Zázrak početí
Ing. Josef Fulka, DrSc., Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
- Genetika ve šlechtění hospodářských zvířat
Ing. Ludmila Zavadilová, CSc., Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
- Tajemství interakcí mezi bezobratlými a rostlinami
Ing. Hana Vašková, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Tajemství genetických zdrojů rostlin
Petr Lenocho, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Tajemství skrytá v mapách
Ing. Jan Lukáš, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Skrytý svět hub v rostlinách
RNDr. David Novotný, Ph.D., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

- Bude mít lidstvo po roce 2123 co jíst?
Ing. Jiří Zámečník, CSc., Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
- Věda pro všechny
Nela Gloríková, Mgr. Hana Platková, Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Záznamy přednášek jsou ke zhlédnutí na YouTube kanálu NZM.

NZM Ostrava

Ostrava žije vínem

- Průvodce světem šumivých vín
- Bio víno a bio kosmetický hroznový olej
- Degustace – jediná cesta k vínu
- Gruzie – kolébka vinařství
- Řízená degustace vína: Ryzlink vlašský a Pálava – Budoucnost mikulovské podoblasti?

Ostravská muzejní noc

- Z kuchyně našich předků: zbytkové vaření

Komponovaná přednáška s ochutnávkou a prezentací encyklopedie kulinárního dědictví. Irena Korbelářová, Slezská univerzita v Opavě.

4.4.9 Resortní dny

Projekt resortních dnů pokračoval v NZM i v roce 2023 na všech pracovištích muzea. V rámci resortních dnů získávají partneři muzea první neděli v měsíci možnost vstupu zdarma do expozic muzea, a to v hodnotě rodinné vstupenky. Resortní dny probíhají od roku 2016 v Praze, od roku 2017 na ostatních pracovištích pod záštitou ministra zemědělství.

4.5 Akce v roce 2023

Významnou aktivitou muzea jsou popularizační akce pro veřejnost, kterých NZM pořádá každoročně několik desítek. Stěžejní osu tvoří akce mapující významné události zemědělského roku, například zabijačky, masopust nebo dožínky. Každoročně jsou doplňovány a rozšiřovány například o tematické dny, jako je lesnický nebo bylinkový, a další akce s návštěvnickým potenciálem. NZM se účastní celorepublikových akcí, jako je Festival muzejních nocí a Pražská muzejní noc, Brány památek dokořán, Noc vědců a podobně. V rámci akcí pro veřejnost pořádá muzeum přednášky, workshopy, dílničky, hudební či divadelní vystoupení. Program doplňují i trhy s možností koupit si sezonní či regionální potraviny a produkty. V rámci akcí mají návštěvníci v ceně vstupenky i prohlídku expozic muzea.

4.5.1 NZM Praha

Letenské prase, 21. 1. 2023

Ukázky tradičních postupů zpracování vepřového masa s komentářem mistra řezníka, výstava řeznického náčiní ze sbírek NZM a komentované prohlídky s kurátorem, gastronomické workshopy a ochutnávky, masopustní masky, divadelní a hudební vystoupení, výtvarné dílny pro děti, prodej zabijačkových specialit.

Praha ledová, 3.–5. 2. 2023

Partnerská akce ve spolupráci s organizací Pionýr. Zahrnutí NZM do programu akce. Komunitní aktivita.

Víkendová dílna – výroba masopustních masek, 11. 2. 2023

Výtvarná dílna pro děti zaměřená na sezonní zemědělská témata.

Letenský masopust v muzeu, 18. 2. 2023

Akce pořádaná v součinnosti s letenským masopustním průvodem, (pořádá Scarabeus, městská část Praha 7). Masopustní průvod s divadlem pro děti. Podpora komunitních aktivit.

Zemědílina O vodní kapce, 5. 3. 2023

Divadelní představení a zážitkové aktivity na dané zemědělské téma.

O vodě a počasí, 23. 3. 2023

Odpolední program pro návštěvníky muzea věnovaný G. J. Mendelovi a jeho meteorologickým bádáním a přednáška J. Rožnovského u příležitosti Světového dne vody. Akce v rámci doprovodného programu výstavy „Mendel Nekonečný příběh“.

Ejhle Slunce, 1. 4. 2023

Pozorování Slunce ze střechy ve spolupráci s Českou astronomickou společností. Partnerská akce.

Zemědílina A ta kráva mléko dává, 2. 4. 2023

Divadelní představení a zážitkové aktivity na dané zemědělské téma.

Bylinkový den, 22. 4. 2023

Prodej sazenic a semen bylin, čajů a rostlinné kosmetiky, přednášky, bylinková gastronomie a workshopy v gastrostudiu, dílny pro děti, prezentace pěstitelů, přednášky v Objevovně, prezentace vybraných sbírkových předmětů.

Plevel Fest, 10.–11. 5. 2023

Popularizační akce. Význam a role plevelů v zemědělské krajině, vlastnosti, životní strategie i proměny, kterými díky nim zemědělství prošlo. Program ve formě stanovišť, praktické ukázky, povídání s výzkumníky i vysokoškolskými pedagogy i vědomostní kvíz. Dopolední program je určen pro školní skupiny, odpolední pro veřejnost. Program ve spolupráci s ČZU, Českou herbologickou společností, VÚRV, ÚKZÚZ, ÚZEI a European Weed Research Society.

Zdravé rostliny – Zdravý život, 12. 5. 2023

Partnerská akce u příležitosti Mezinárodního dne zdraví rostlin ve spolupráci s ÚKZÚZ. Určeno návštěvníkům muzea.

Zemědílina O luštěninách, 13. 5. 2023

Divadelní představení a zážitkové aktivity na dané zemědělské téma.

Letenský muzejní den, 18. 5. 2023

Vstup zdarma v rámci Mezinárodního dne muzeí, komentovaná prohlídka muzea s generálním ředitelem.

Máme otevřeno, 21. 5. 2023

Partnerská akce ve spolupráci s městskou částí Praha 7. Komentovaná prohlídka výstavy „Agrikultura lásky“.

Jedu v medu, 10. 6. 2023

Program pro veřejnost se zaměřením na téma včel a včelích produktů, prodejní a vzdělávací aktivity na muzejním dvoře i v budově.

Muzejní noc, 10. 6. 2023

Vstup zdarma v rámci celopražské akce, hudební a divadelní představení, kurz vaření v gastrostudiu.

Dožínky na Letné, 2. 9. 2023

Akce organizovaná MZE na Letenské pláni. Vstup do muzea v rámci akce zdarma.

Noc vědců, 6. 10. 2023

Popularizační akce se zaměřením na prezentaci zemědělského výzkumu v rámci celorepublikové akce Noc vědců. Ve spolupráci s resortními výzkumnými organizacemi.

Za tajemstvím potravin aneb Víš, co jíš? 7. 10. 2023

Zábavná soutěžní hra zaměřená na zdravou výživu a správné zacházení s potravinami. Partnerská akce ve spolupráci s MZE. Akci předchází 6. 10. stejnojmenná akce pro školní skupiny.

Biojarmark, 7. 10. 2023

Prodejní trh, kulturní program, přednášky, workshopy v gastrostudiu. Partnerská akce ve spolupráci s Lovíme bio a AMPI. Prodejní trh, kulturní program, přednášky, workshopy v gastrostudiu.

Zemědílna O jabloni a sadaři, 15. 10. 2023

Divadelní představení a zážitkové aktivity na dané zemědělské téma.

Myslivecký den, 21. 10. 2023

Sokolníci, lovečtí psi, lesní a myslivecká pedagogika, prezentace vybraných sbírkových předmětů, gastronomie.

Zemědílna O sedlákovi a bramboře, 4. 11. 2023

Divadelní představení a zážitkové aktivity na dané zemědělské téma.

Letenská husa a Košť svatomartinského vína, 11. 11. 2023

Slavnosti spojené s řízenou degustací svatomartinských a mladých vín předních moravských a českých producentů, Program pro nejmenší a prezentace sbírkových předmětů.

Český kapr, 22.–23. 11. 2023

Partnerská akce ve spolupráci s Asociací kuchařů a cukrářů ČR. Gastronomická soutěž.

Zemědílna O čokoládě, 2. 12. 2023

Divadelní představení a zážitkové aktivity na dané zemědělské téma.

Divadlo dětí, 21. 3., 7.–9. 6., 29. 6., 4.–8. 12.

Divadelní představení pro školy a veřejnost.

Workshopy Hydroponické pěstování, 23. 9., 22. 10., 17. 12.

Workshopy pro děti od pěti let na téma hydroponického pěstování rostlin.

Advent v muzeu, 16. 12. 2023

Adventní a vánoční tradice, programy pro školy, výtvarné dílny pro děti a veřejnost.

4.5.2 NZM Čáslav

Zahájení návštěvnické sezony, 1. 4. 2023

Přivítání prvního návštěvníka s předáním drobného dárku a soutěže pro nejmenší návštěvníky.

Den bezpečnosti, 18. 4. 2023

Tradiční akce především pro žáky základních škol s praktickými ukázkami jednotlivých složek IZS a BESIP.

Den otevřeného depozitáře, 14. 5. 2023

Prohlídka budovy centrálního nízkonákladového depozitáře s komentářem způsobu ochrany sbírek a nahlédnutím do vybraných depozitářů jednotlivých podsbírek.

Pradědečkův traktor, 3.–4. 6. 2023

Tradiční předváděcí akce, která prezentuje podsbíрку Zemědělské techniky a Rostlinné výroby II. S doprovodným programem.

Dožínky – Pivní slavnosti, 19. 8. 2023

Tradiční slavnostní ukončení žní a poděkování za úrodu s prezentací sbírek NZM, spojená s ochutnávkou piv a soutěžemi pro návštěvníky.

Muzejní noc – noční jízda, 23. 9. 2023

Muzeum ponořené do šera, prezentace netradičně nasvětlených expozic, noční jízdy světélkujícími vozy a doprovodný kulturní program.

Advent mezi traktory, 25. 11. 2023

Předvádění tradičních řemesel, vánočně nazdobené muzeum, koledy, zvyky a výtvarné dílny.

4.5.3 NZM Kačina

10 slohů architektury, 26. 1. 2023

Zahájení návštěvnické sezony, 25. 3. 2023

Přivítání prvního návštěvníka, speciální komentovaná prohlídka se zámeckým zahradníkem.

Velikonoce na Kačině, 6.–10. 4. 2023

Výstava velikonočních symbolů v zámeckých interiérech, velikonoční prohlídka zámku.

BĚHEJ PODĚBRADY z. s., orientační běh klubu, 13. 4. 2023

Partnerská sportovní akce.

Velikonoční zvyky na Kačině, 15.–16. 4. 2023

Výstava velikonočních symbolů v zámeckých interiérech, velikonoční prohlídka zámku, rodinná hra v zámeckém parku – hledání obřích vajíček.

Kačina dokořán – Krása zámeckých interiérů, 15. 4. 2023

Velikonoční příběh + Velikonoční výstava v parku, 6.–16. 4. 2023

Výstava velikonočních symbolů v zámeckých interiérech, velikonoční prohlídka zámku, rodinná hra v zámeckém parku – hledání obřích vajíček.

Kačinské hry, 22. 4. 2023

Akce pro veřejnost. Den plný dobových her a zábavy. Historické hry, při kterých se kdysi bavila šlechta i chudý lid, a různé další netradiční hry a aktivity v zámeckém parku.

Výstava Whippet klubu, 1. 5. 2023

Partnerská akce – výstava psů.

Terénní běh ZŠ Nové Dvory, 10. 5. 2023

Partnerská sportovní akce.

Noc literatury, 13. 5. 2023

Akce pro veřejnost. Noc v zámecké knihovně představila rodovou knihovnu Chotků ve zcela jedinečném světle. Návštěvníci si užili netradiční prohlídku kačinského „rodinného stříbra“ a stali se svědky historicky prvního veřejného čtení ze soukromých deníků hraběnky Marie Sidonie Chotkové.

Oblastní výstava loveckých psů, 20. 5. 2023

Tradiční partnerská akce. Výstava loveckých psů je s Kačinou úzce spojena, pořádá se již od roku 1972.

Jarní putování se svatým Jakubem, 20. 5. 2023**World orienteering day, orientační běh, 21. 5. 2023**

Partnerská sportovní akce.

Lukostřelci na Kačině, 26.–28. 5. 2023

Partnerská sportovní akce – lukostřelecká soutěž pod hlavičkou České 3D lukostřelby a Českého lukostřeleckého svazu.

Noční Kačina, 27. 5. 2023

Akce pro veřejnost. Hra světla a stínů na Kačině ukazuje návštěvníkům zámek ve zcela jiném světle. Program Noční Kačina je připraven pro jedince i pro rodiny s dětmi. Výjimečnou večerní atmosféru dotváří tradičně videomapping.

Za hledáním kačinských strašidel, 27. 5. 2023**Poznej svého farmáře, 3. 6. 2023**

Farmářský trh – nabídka a vaření z regionálních potravin, zemědělský program a workshopy pro děti.

Ameriky na Kačině, 4. 6. 2023

Setkání vozů amerických aut všech ročníků a kategorií.

Řetězové provázení ZŠ Žehušice – Ze života služebnictva, 5. 6. 2023

Netradiční komentované prohlídky hospodářského zázemí zámku ve spolupráci se žáky ZŠ Žehušice.

Slavnostní setkání rodičů a dětí ZŠ Žehušice, 9. 6. 2023

Slavnostní zakončení projektu řetězového provázení.

Makačino – S Mrakem na Kačině, 5. 6. 2023

Akce pro veřejnost, kdy mají návštěvníci možnost nahlédnout do běžně nepřístupných prostor „Života pod schody“, jako jsou například hraběcí lázně, čeledník či kuchyně sloužících. Návštěvníci se dále seznámí se členy hraběcí rodiny Chotků a s jejich životními osudy. Jednou

z velkých zálib hraběcí rodiny bylo i zámecké divadlo. Součástí akce je také prezentace různých divadelních kostýmů, divadelních loutek a kulis a nechybí divadelní představení Divadla Mrak.

Makačino – hlavní víkendový program, 10.–11. 6. 2023

Festival zámeckého divadla.

Víkend otevřených zahrad, 10.–11. 6. 2023

Komentované procházky zámeckým parkem a zajímavé přednášky s nejrůznějšími odborníky.

Makačino – S Mrakem na Kačině, 12. 6. 2023

Akce pro veřejnost, kdy mají návštěvníci možnost nahlédnout do běžně nepřístupných prostor „Života pod schody“, jako jsou například hraběcí lázně, čeledník či kuchyně sloužících. Návštěvníci se dále seznámí se členy hraběcí rodiny Chotků a s jejich životními osudy. Jednou z velkých zálib hraběcí rodiny bylo i zámecké divadlo. Součástí akce je také prezentace různých divadelních kostýmů, divadelních loutek a kulis a nechybí divadelní představení Divadla Mrak.

Slavnostní přivítání občánků Svatého Mikuláše, 17. 6. 2023

Partnerská akce s obcí Svatý Mikuláš.

Kačina pro všechny – s MěÚ Kolín, návštěva imobilních seniorů, 20. 6. 2023

Partnerská akce s městem Kolín.

Kačina 200, 22. 6. 2023

Slavnostní setkání a konference ke dvoustému výročí Kačiny.

Koncert kapely Kryštof, 23. 6. 2023

Koncert.

Dobré jídlo světa – street food festival na Kačině, 16. 7. 2023

Street food festival – úžasné pokrmy, doprovodný program.

Kočovná a jiná zapomenutá řemesla, přadleny na Kačině, 29. 7. 2023

Tradiční akce pro veřejnost, která návštěvníkům připomíná řemesla, jež se z našich pamětí pomalu vytrácejí nebo jsou již zcela zapomenuta. Součástí akce je setkání přadlen z různých koutů naší republiky.

Den seniorů na Kačině (spolupráce Foxconn CZ a Charita KH), 9. 8. 2023

Partnerská akce ve spolupráci se společností Foxconn CZ a Charita Kutná Hora.

Výstava psů: pudlové, 19. 8. 2023

Partnerská akce – výstava.

Kačina nespí, 19. 8. 2023

Akce pro veřejnost. Koncerty, program v zámecké kuchyni, prohlídky zámeckých interiérů za svitu baterek.

Strašidelná stezka parkem, 19. 8. 2023

Akce pro veřejnost. Noční stezka plná strašidelných pohádkových bytostí.

Výtvarné sympozium na Kačině, 21.–25. 8. 2023

Výtvarné sympozium hostí na Kačině každoročně české i zahraniční umělce. Sympozium se

zaměřuje na témata z různých oborů. Návštěvníci mohou přímo na zámku sledovat práci umělců a výtvarníků.

Slavnostní přivítání prvňáčků (Svatý Mikuláš a okolní obce), 1. 9. 2023

Partnerská akce s obcí Svatý Mikuláš.

Sraz vozidel Aero, 2. 9. 2023

Setkání vozů Aero.

Koncert Jany Veberové, 2. 9. 2023

Koncert.

Vinobraní na Kačíně, 9. 9. 2023

Tradiční akce pro veřejnost, krajské vinobraní a dožínky. Prezentace a prodej českých, moravských i zahraničních vín, burčáku, čerstvě lisovaných vinných moštů a dalších vinařských doplňků.

Mezinárodní sraz vozidel Volkswagen Beetle, 16. 9. 2023

Mezinárodní setkání „brouků“ v areálu zámku Kačina.

Naučná vzdělávací stezka kačinským parkem (MŠ Nové Dvory), 22. 9. 2023

Partnerská akce s MŠ Nové Dvory.

Poznej různé profese na zámku Kačina – projekt MAS, 29. 9. 2023

Vzdělávací akce pro školy a veřejnost.

Koně na Kačíně, 7. 10. 2023

Akce pro veřejnost – jezdecké slavnosti, prezentace různých plemen koní, včetně starokladrubských koní a koní Kinských. Ukázky práce v zápřahu a tahu i přehlídky jezdeckého umění. Vyvrcholením slavností je již tradičně Huberova jízda zámeckým parkem, která jako připomínka parforsních honů tradičně ukončuje jezdeckou sezonu.

Setkání historických automobilů, Veteran Car Club Kolín, 7. 10. 2023

Setkání historických automobilů.

Zámecké čajování, 21. 10. 2023

Akce pro veřejnost. Krásu empírové architektury si mohou návštěvníci vychutnat se šálkem dobrého čaje z kačinské bylinkové zahrádky. Součástí akce je vždy doprovodný program, dílničky pro děti či ochutnávka dobrot ze zámecké kuchyně.

Mistři s klikou na Kačíně, třetí setkání flašinetářů na Kačíně, 21. 10. 2023

Setkání flašinetářů z různých koutů republiky, součástí setkání je koncert a odborná přednáška pro veřejnost.

Slavnostní ukončení návštěvnické sezony 2023, 31. 10. 2023

Slavnostní ukončení návštěvnické sezony.

Rozsvícení vánočního stromu a vánoční hvězdy, 24. 11. 2023

Akce pro veřejnost.

Adventní setkání a rozsvícení první adventní svíce na velkém věnci, 3. 12. 2023

Komorní akce pro veřejnost.

Advent na Kačině, 10. 12. 2023

Akce pro veřejnost. V jedinečných prostorách zámeckých sklepů je již tradičně pro návštěvníky připraven adventní trh plný vánočních lákadel, ručních výrobků a tvořivých dílniček. Součástí programu jsou oživené prohlídky vyzdobených interiérů, prohlídky s duchem Rudolfem, koncerty a divadelní představení.

Adventní setkání a rozsvícení druhé adventní svíce na velkém věnci, 10. 12. 2023

Komorní akce pro veřejnost.

Adventní setkání a rozsvícení třetí adventní svíce na velkém věnci, 17. 12. 2023

Komorní akce pro veřejnost.

Adventní setkání a rozsvícení čtvrté adventní svíce na velkém věnci, 24. 12. 2023

Komorní akce pro veřejnost.

Loučení s rokem 2023, 31. 12. 2023

Akce pro veřejnost, rozloučení s rokem 2023.

Divadelní a hudební představení

- 22. 4. Kubula, kouzelnická show
- 22. 4. Divadlo na chůdách, představení na chůdách
- 27. 5. Prohlídka s duchem Rudym na Noční Kačině
- 27. 5. Za hledáním kačinských strašidel
- 27. 5. K Vaším službám
- 1. 6. Divadlo dětí, Pohádka o Balynce, dobrém štěněti
- 2. 6. Divadlo dětí, Pohádka o Balynce, dobrém štěněti
- 30. 6. Poprask na Kačině, Malá Divadelní Kumpanie z Kraje Kouřimského, noční prohlídka
- 1. 7. Prohlídky s duchem Rudym
- 9. 7. Talkshow 7 pádů Honzy Dědka opět na Kačině
- 10. 7. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 13. 7. Na Kačině opět straší, divadélko Kůzle
- 14. 7. Poprask na Kačině, Malá Divadelní Kumpanie z Kraje Kouřimského, noční prohlídka
- 15. 7. Prohlídky s duchem Rudym
- 15. 7. Strašidlo cantervillské
- 16. 7. Zdravé tělo, zdravý duch, soubor Salome a Tempus Fugit, oživené prohlídky
- 17. 7. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 20. 7. Na Kačině opět straší, divadélko Kůzle
- 23. 7. Zdravé tělo, zdravý duch, soubor Salome a Tempus Fugit, oživené prohlídky
- 24. 7. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 27. 7. Na Kačině opět straší, divadélko Kůzle
- 28. 7. Poprask na Kačině, Malá Divadelní Kumpanie z Kraje Kouřimského, noční prohlídka
- 31. 7. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 3. 8. Na Kačině opět straší, divadélko Kůzle
- 7. 8. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 10. 8. Na Kačině opět straší, divadélko Kůzle
- 13. 8. Zdravé tělo, zdravý duch, soubor Salome a Tempus Fugit, oživené prohlídky
- 17. 8. Na Kačině opět straší, divadélko Kůzle
- 18. 8. Poprask na Kačině, Malá Divadelní Kumpanie z Kraje Kouřimského, noční prohlídka
- 19. 8. Prohlídka s duchem Rudym
- 19. 8. O kominíku Kryštofovi, divadlo Úsměv

- 20. 8. Zdravé tělo, zdravý duch, soubor Salome a Tempus Fugit, oživené prohlídky
- 21. 8. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 28. 8. O začarovaném mlýně, divadýlko Mrak
- 1. 9. Poprask na Kačině, Malá Divadelní Kumpanie z Kraje Kouřimského, noční prohlídky
- 2. 9. Prohlídky s duchem Rudym
- 15. 9. Poprask na Kačině, Malá Divadelní Kumpanie z Kraje Kouřimského, noční prohlídky
- 16. 9. Prohlídky s duchem Rudym
- 7. 10. Zoubková víla, divadelní spolek Oříšek
- 7. 10. Vystoupení o pštrosech, divadlo Emilion
- 21. 10. Příběh o čaji (Salome a Tempus Fugit, oživené kostýmované prohlídky
- 10. 12. prohlídky s vánočně naladěným zámeckým duchem Rudym
- 10. 12. O Vánocích a vánočních zvycích za Chotků, soubor Salome a Tempus Fugit, oživené prohlídky

Koncerty, muzikály

- 1. 7. Noc na Karlštejně
- 2. 7. Noc na Karlštejně
- 3. 7. Noc na Karlštejně
- 4. 7. Noc na Karlštejně
- 5. 7. Noc na Karlštejně
- 6. 7. Noc na Karlštejně
- 10. 8. Kleopatra
- 11. 8. Děti ráje
- 12. 8. Mlčeti zlato
- 12. 8. Rusalka
- 13. 8. Procházka slavnými muzikály
- 13. 8. Drákula
- 19. 8. Kytarový koncert 4 interpretů, Bohemian Guitars Fingers
- 19. 8. Koncert slavných melodií, Velký Černokostelecký orchestr
- 19. 8. Koncert kapely Monika SONK TRIO
- 9. 9. Koncert – orchestr Jaroslava Ježka
- 9. 9. Koncert kapely VLTAVA
- 9. 9. Koncert kapely MŇÁGA A ŽĎORP
- 9. 9. Koncert kapely ŠVIHADLO
- 9. 9. Koncert kapely HUDCI Z KYJOVA
- 7. 10. Koncert lesních rohů Corni Boemi
- 7. 10. Koncert kapely Ahoj moře
- 21. 10. Koncert písničkáře a autora Slávka Maděry
- 21. 10. Koncert Mistrů s klikou na nádvoří zámku
- 22. 10. Benefiční koncert smyčcového orchestru Archi
- 31. 10. Koncert sopranistky Markéty Fassati
- 17. 12. Vánoční koncert houslového virtuosa Michaela Hejče

4.5.4 NZM Ohrada Kinský

Mezinárodní myslivecký seminář Způsoby mysliveckého hospodaření se zvěří v Rakousku a Německu – možnosti inspirace pro českou myslivost? 4. 5. 2023

Koncert Zaprešič Boys (Chorvatsko), 20. 5. 2023

Muzejní noc na téma šumavské s připomínkou života a díla Karla Klostermanna, **3. 6. 2023**

Národní myslivecké slavnosti, 24. 6. 2023

Tradiční setkání myslivců a milovníků myslivosti v Česku. Akce probíhá ve spolupráci s ČMMJ a časopisem Myslivost.

Dětský myslivecký den, 25. 6. 2023

Doplňkový program k Národním mysliveckým slavnostem.

Poznej svého farmáře, 1. 7. 2023

Akce Ministerstva zemědělství, popularizace zemědělství.

Vorařský den, 9. 9. 2023

Ukázky výroby vorů, historie vorařství.

Lesnický den, 7. 10. 2023

Ukázky z práce lesníků, lesní pedagogika, dílničky pro děti.

Odborné muzeologické kolokvium „Role odborného muzea“, spojené s poradou kurátorů NZM, **19.–20. 10. 2023**

Rybářský den, 28. 10. 2023

Jak probíhá výlov rybníka, rybářské dovednosti, historie, komentovaná prohlídka.

Muzejní advent na Ohradě, 10. 12. 2023

Společné zakončení sezony.

4.5.5 NZM Ostrava

Velikonoce v muzeu, 27.–31. 3. 2023

Již tradiční dopolední program pro žáky mateřských a základních škol, při kterém si děti připomínají velikonoční tradice a vyrábějí velikonoční ozdoby. Pod odborným vedením si děti ozdobily kraslici ubrouskovou technikou, vytvořily marcipánové zvířátko, jarní věneček na zavěšení či zasadily zelené osení. Jako doprovodný program jsme připravili velikonoční lidové tradice i popis velikonočních svátků.

Země plná křídlení, 21. 4. 2023

U příležitosti oslav Dne Země jsme připravili dopolední tvoření pro žáky základních a mateřských škol. Do realizace workshopů byly zapojené také neziskové organizace, a děti se tak interaktivní a dostupnou formou mohly dozvědět o jejich činnosti. Celá akce tak získala nejen environmentální, ale i sociální přesah. Děti se mohly těšit na kovařinu, sázení rostlin, práci se dřevem či bylinkami. Odpoledne probíhal festival na téma trvale udržitelného života na zemi s koncertem zpěvačky Kaczi a vystoupením hostů. Součástí odpoledního programu bylo také otevření nové sady Galerie českých potravin.

Lopni becšku – Ale fest, 28.–29. 4. 2023

Během dvoudenního festivalu svrchně kvašených piv mohli návštěvníci vyzkoušet desítky

druhů pivních speciálů, které čepovali zástupci toho nejlepšího na české pivní scéně. Čepovalo se více než 100 druhů „svrchňáků“ do festivalového skla 0,3 l. Zajímavé byly také bloky debat s pivovarníky, sládky a hospodskými, kteří mají návštěvníkům co předat.

Ostravská muzejní noc, 20. 5. 2023

Festival muzejních nocí nabídl zajímavý program na téma recyklace. NZM připravilo pro návštěvníky workshopy, přednášky a volnou prohlídku expozic a výstav. Komponovanou přednášku s ochutnávkou a prezentací encyklopedie kulinárního dědictví – Z kuchyně našich předků: zbytkové vaření, workshopy nazvané Potraviny bez obalu a Myslí globálně, jedne lokálně na téma plýtvání potravinami. Návštěvníci si mohli vyrobit originální peněženku ze staré banneroviny, která by byla jinak nevyužita.

Ostrava žije vínem, 27. 5. 2023

Na vinařský festival v Ostravě přijeli svá vína představit vinařství z Moravy, Rakouska, Španělska i Gruzie. Nechyběl hudební program po celé odpoledne a večer, workshopy o víně a třeba také hodnocení vín účastníky i profesionálním degustátorem.

Divadlo dětí, 29.–31. 5. 2023

Inscenace O Balynce, dobrém štěněti, a třídě nízkých kamarádů je určena dětem mateřských škol a žákům 1. stupně škol základních (ideálně pro 1.–3. ročníky).

Koncerty v NZM Ostrava, MF Leoše Janáčka, 13. 6. 2023

Mezinárodní hudební festival Leoše Janáčka zařadil kromě klasické hudby na program také zajímavé přesahy do jiných žánrů. Ve Skladové hale Národního zemědělského muzea představil hudebně-taneční performance „Vrány“ s uskupením Holektiv a hudebníci, skladatelkou a modelkou Terezií Kovalovou.

Trhy, co se hledají (místo Moravskoslezský jarmark), 24. 6. 2023

Kvalitní potraviny z ověřených zdrojů, z farmy rovnou do kuchyně. Prodávající jsou většinou lokální, s úctou k přírodě. Součástí trhů bývá i street food.

Colours of Ostrava 2023, 19.–22. 7. 2023

Dolní oblast Vítkovice se v červenci pravidelně proměňuje v dějiště hudebního festivalu Colours of Ostrava. Skladová hala NZM se vždy na pár dní stane Radegastovnou, která nabízí několikrát denně show mistra výčepního, školu čepování a doprovodný program.

Fajne léto, 16. 9. 2023

Akci zaštiťoval projekt Technotrasa prezentující technické atraktivity v Moravskoslezském kraji. Ukázky zpracování ovčí vlny, kovářského řemesla, dřevěné dílny i zážitkové jízdy na vlečce. Součástí programu byla i kovářská dílna, dřevěná dílna a workshopy pro děti – malování na kamínky, výroba pavučiny a pavouka na ruce, skákací hrad, dočasné tetování nebo zážitkové jízdy na vlečce motorbotu PF-62 a vlečce domada. Současně probíhaly trhy, co se hledají s tradiční místní nabídkou potravin a občerstvení.

Krajská zahrádkářská výstava, 22.–23. 9. 2023

Krajskou zahrádkářskou výstavu připravuje šest územních rad ČZS z Moravskoslezského kraje. Na výstavě mohli návštěvníci vidět nejen krásné výpěstky zahrádkářů, ale mohli také navštívit odbornou pěstitelskou poradnu, mykologickou poradnu, řadu zajímavých přednášek, soutěžít o nejhezčí jablko a nejkrásnější zahrádkářskou expozici. Nechyběl ani prodej zahrádkářských přebytků, rostlin, kaktusů, moštů, košíkářského zboží, koláčů, občerstvení a ostatního zboží.

Noc vědců, 6. 10. 2023

Již třetím rokem se NZM Ostrava zapojilo do programu Noci vědců. Přímo v muzeu se malí i velcí návštěvníci účastnili workshopů, přednášek i komentované prohlídky.

FolklorOVA, 8.–12. 11. 2023

Festival Ostravské dny folkloru probíhal od 8. do 12. 11. 2023 po celé Ostravě. Nabídl řadu hudebních představení, workshopů, ale také třeba tematickou výstavu. Zahájení, výstava i jedna z festivalových přednášek se odehrály právě v Národním zemědělském muzeu Ostrava.

Advent v muzeu, 11.–14. 12. 2023

Pod odborným vedením si děti z mateřských škol i žáci škol základních vyrobily vánoční ozdoby z přírodnin, z vlny nebo si ozdobily vánoční perníček.

Vánoční trhy, co se hledají, 16. 12. 2023

Šedesát stánků s tím nejlepším, co se týká lokální produkce či autorského designu. Nabídka českých tradičních specialit, tentokrát ve vánočním hávu, jako je starý dobrý kapr nebo poctivá kvasová vánočka. Součástí vánočních trhů, co se hledají, byly Adventní dílny ve 3. NP, na kterých si zájemci mohli vyrobit vánoční ozdoby, svíčky, věnce, ozdobit perníčky nebo připravit vánoční čaj.

4.5.6 NZM Valtice

Zahájení sezony 2023, 12. 4. 2023

Touto akcí muzeum slavnostně vstoupilo do návštěvnické sezony 2023. Návštěvníkům bylo umožněno nahlédnout do veřejnosti nepřístupných depozitářů, mohli si poslechnout zajímavé vyprávění o nejcennějších a nejstarších exponátech muzea – vinařských lisech a v neposlední řadě také zhlédnout ukázkou originálu listiny zapsání Lednicko-valtického areálu na Seznam světového dědictví UNESCO.

Muzejní noc, 2. 6. 2023

Muzejní noc přinesla také letos svým „nočním“ návštěvníkům netradiční setkání s kulturou a historií ve zcela novém světle. Večerní prostředí muzea tvořilo jedinečnou atmosféru a vykouzlilo nezapomenutelný zážitek. Muzejní noc nabídla vstup do stálých expozic a výstav, zajímavé doprovodné programy a aktivity pro všechny věkové skupiny.

Muzejní dýňobraní, 16.–17. 9. 2023

V těchto dnech mohli návštěvníci v pavilonu na nádvoří muzea zhlédnout přehlídku podzimní úrody dýní, cuket a patisonů v nejrůznějších barvách, nevšedních tvarech i velikostech. Akce byla protkána spoustou doprovodných činností pro všechny věkové kategorie. Na děti čekala řada tematických her i zábavné vyrábění. Dospělí si mohli odnést spoustu zajímavých kuchařských receptů a netradičních nápadů, jak pomoci dýně zkrášlit podzimní balkon či terasu.

Vinobraní v muzeu, 7. 10. 2023

Valtice jsou městem vína a každoročně se tu odehrává spousta oslav tohoto oblíbeného nápoje. Mezi jednu z nich patří Valtické vinobraní, kterého se tradičně účastnilo také NZM Valtice jako partner a připravilo pro návštěvníky zajímavý program, například ochutnávku plodů révy vinné od místních vinařů a tvořivou dílničku pro děti.

4.6 Muzeum online

S využitím aktuálních možností – redakčního programu webových stránek, YouTube kanálu, sociálních sítí, Indihu – a ve spolupráci s kurátory a lektory muzea postupně vzniká skládačka prezentací, krátkých filmů, online kvízů, receptů, článků, fotogalerií či online prohlídek jednotlivých objektů, které přibližují sbírku muzea i zemědělskou tematiku. Přístup k těmto informacím je pro návštěvníky přímo na webových stránkách muzea, prostřednictvím QR kódů současně v našich expozicích či návštěvnickém informačním systému. V rámci online obsahu muzea zůstávají návštěvníkům virtuálně přístupné již ukončené výstavy Lékaři rostlin, Radegast a Nekonečný příběh a také prohlídky objektů v Praze, Ostravě, Valticích, Čáslavi a na Kačíně.

4.7 Partnerství – příklady spolupráce v roce 2023

Asociace kuchařů a cukrářů ČR

Kurzy vaření a Dynamická expozice v gastrostudiu

V profesionálně vybaveném gastrostudiu Národního zemědělského muzea v NZM Praha probíhají ve spolupráci s Asociací kuchařů a cukrářů kurzy vaření pro veřejnost. AKC také prostřednictvím tréninků juniorských a seniorských národních týmů, které se připravují na tuzemská i mezinárodní klání, nabízí návštěvníkům muzea možnost zhlédnout práci špičkových kuchařů. Členové týmu AKC se účastní coby lektori workshopů vaření na vybraných akcích pořádaných NZM.

Asociace místních potravinových iniciativ o.p.s. (AMPI)

V rámci dlouhodobé spolupráce organizuje každoročně AMPI ve spolupráci s NZM Praha Biojarmark, farmářský trh zaměřený na biopotraviny, a mezinárodní kongres Živé symposium. V oblasti vzdělávání byl v letošním roce realizován projekt víkendových Zemědílén (divadlo a workshopy na vybraná zemědělská témata), který rozšiřuje v NZM Praha vzdělávací aktivity pro běžné návštěvníky muzea. AMPI se zapojuje do rozšířené nabídky vzdělávacích programů pro střední školy se zaměřením na komunitní zemědělství – nabídka exkurzí pro střední školy na farmy zapojené do systému komunitou podporovaného zemědělství pro školní projekty ERASMUS.

ČAZV

Systematická činnost Odboru agrárních dějin.

Česká zemědělská univerzita – Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů Plevel Fest a výstava Plevel

Ve spolupráci s Centrem precizního zemědělství a VÚRV byl v NZM Praha zorganizován celodenní vzdělávací festival pro střední školy Plevel Fest. Akce uspořádaná u příležitosti Mezinárodního dne zdraví rostlin nabízela studentům tematická stanoviště, praktické ukázky, povídání s výzkumníky i vysokoškolskými pedagogy, přednášky, vědomostní kvíz i kurz vaření z plevele. Na akci tematicky navazovala výstava Plevel se zvětšeninami ilustrací O. Zejbrlíka.

Českomoravská myslivecká jednota, z. s.

- Myslivecký den v NZM Praha, spoluorganizátor, realizátor tematického dopoledne pro školní skupiny
- Národní myslivecké slavnosti a Dětský myslivecký den v NZM Ohrada
Organizace popularizačních akcí pro odbornou i laickou veřejnost.

EKO-KOM, a.s.

Recyklační koutek – vzdělávací programy z oblasti ekologické výchovy v NZM Praha.

Ve spolupráci se společností EKO-KOM, a.s., vznikly v NZM Praha speciální vzdělávací lektorské programy zaměřené na funkci obalů a správné třídění obalových odpadů. Pracovníci EKO-KOM poskytli lektorům NZM Praha na výše uvedená témata odborné školení a zároveň dodali kvalitní tematické interaktivní pomůcky. V roce 2023 byly pro školy a veřejnost nabízeny tyto programy: Příběh obalu se třemi věkovými mutacemi (MŠ, I. a II. stupeň ZŠ), tematické dopoledne pro ZŠ Den recyklace, Recyklační čtvrtky a kvízová hra po muzeu Druhý život obalů (oboje pro veřejnost).

FolklorOVA z. s.

Podpora kulturních tradic, umění a řemesel.

Prezentace kulturní činnosti regionu.

Spolupráce na pořádání Ostravských dnů folklóru.

Fakulta životního prostředí ČZU

Spolupráce na akcích Jedu v medu a Bylinkový den

Greentech s.r.o.

Ve spolupráci s firmou Greentech byla v NZM Praha rozšířena expozice Gastronomie o hydroponickou pěstírnu bylin. Společnost ve spolupráci s NZM pravidelně zajišťuje vzdělávací workshopy Hydroponické sázení pro děti. Programy probíhají v rámci víkendových programů pro běžné návštěvníky muzea.

Janáčkův máj, o.p.s.

Spolupráce na pořádání koncertu v NZM Ostrava.

Knihovna Antonína Švehly, UZEI

Spolupráce na akcích Jedu v medu a Bylinkový den

Mendelianum MZM Brno

Spolupráce při realizaci výstavy k 200. výročí narození G. J. Mendela – zápůjčka faksimilií do NZM Valtice.

Město Valtice

Smlouva o spolupráci na akci Valtické vinobraní mezi městem a NZM Valtice.

Město Znojmo

Smlouva o spolupráci, provozování Expozice pivovarnictví.

Mikrobiologický ústav AV ČR

Zapůjčení exponátu, fotobioreaktoru, pro expozici Zemědělství 4.0.

MoraviaLab s.r.o.

Věda a výzkum a popularizace jejich výsledků v oblasti moderních přístupů v zemědělství jako je hydroponické pěstování rostlin, microgreens.

Národní muzeum v přírodě

Věda a výzkum a popularizace jejich výsledků v oblasti dějin lidové kultury, národopisu,

řemesel, zemědělství, lidového stavitelství a nehmotného kulturního dědictví.
Ochrana, péče a prezentace kulturního hmotného a nehmotného dědictví a živých sbírek.
Vzájemná propagace aktivit obou muzeí.

NPÚ – smlouva o spolupráci

Společná vstupenka Valtice.

Sládkova akademie

Kurzy vaření piva

Jednodenní kurz vaření piva pro veřejnost.

SOFTech spol. s r.o.

Včely na střeších a vzdělávací program Včely všemi smysly

Společnost, která na střeše NZM Praha v rámci projektu „Včely na střeších“ zajišťuje péči o včely včetně online živého sledování z vnitřku úlu, v roce 2023 připravila ve spolupráci s NZM a nevládní organizací SONS cyklus vzdělávacích programů „Včely všemi smysly“ určený pro zrakově znevýhodněné návštěvníky.

Ústřední a kontrolní zkušební ústav zemědělský

Zdravé rostliny – zdravý život

U příležitosti Mezinárodního dne zdraví rostlin uspořádal ÚKZÚZ pro veřejnost a školní skupiny akci „Zdravé rostliny – zdravý život“, které byly zdarma přístupné návštěvníkům muzea a školním skupinám.

Včelařský spolek pro Prahu 6 a 7

Jedu v medu

Aktivní spolupráce v rámci popularizačních akcí na téma včel a divokých opylovačů v rámci vybraných akcí. Účast na tematických dopoledních pro školní skupiny.

Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava, Centrum energetických a environmentálních technologií

Věda a výzkum a popularizace jejich výsledků.

Vzdělávání všech věkových skupin.

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Projekt nazvaný „Co roste na poli“ v NZM Praha.

Realizace ukázkového pole na střešní terase, které přibližuje návštěvníkům rozmanitou škálu starých i vysoce moderních zemědělských plodin. Pole slouží jako doplňkový prostor pro komentované přednášky a lektorské programy. Pracovníci VÚRV v rámci projektu poskytují odborné konzultace, výběr a dodávku vhodných osiv a dohled nad prosperitou pěstovaných rostlin. V rámci vzdělávacích aktivit se VÚRV zapojuje do rozšířené nabídky vzdělávacích programů se zaměřením na zemědělskou biodiverzitu (Národní program pro genetické zdroje) pro školní projekty ERASMUS.

Společné projekty

Noc vědců

Každoroční prezentace zemědělské vědy a výzkumu v rámci celorepublikové akce Noc vědců. V roce 2023 akce proběhla dne 6. 10. s podnázvem Tajemství a zapojila se do ní pražská a

ostravská pobočka NZM. V Praze se akce zúčastnilo 17 institucí (včetně NZM) s 26 stanovišti a 10 přednáškami. Účast návštěvníků byla 814, z toho 512 dospělých a 302 dětí. Do ostravského muzea dorazilo 289 návštěvníků a z toho bylo 123 dětí.

Účastníci:

Agritec Plant Research s.r.o.

Česká akademie zemědělských věd

Čmeláci PLUS z. s.

GreenTech, s.r.o.

NZM, s. p. o.

Ústav experimentální botaniky AV ČR, v. v. i.

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Včelařský spolek pro Prahu 6 a 7

Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s. r. o.

Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.

Výzkumný ústav potravinářský Praha, v. v. i.

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.

Zemědělský výzkum, spol. s r. o. Troubsko

4.7.1 Síť zemědělských muzeí

Projekt Síť zemědělských muzeí sdružuje zemědělská muzea či provozovatele expozic se zemědělskou tematikou, a to i ta bez řádného statusu muzea. Síť zemědělských muzeí podporuje vzájemnou spolupráci mezi muzejními odborníky, provozovateli zemědělských expozic a muzeí a lidmi, kteří se zabývají popularizací fenoménu zemědělství a venkovské krajiny. Členství je bezplatné pro každého bez ohledu na právní formu organizace. Iniciátorem a garantem projektu je NZM, s. p. o., koordinátorem Sítě zemědělských muzeí je Jihočeské zemědělské muzeum, o. p. s. Muzea zapojená v této síti jsou představena na společném webu www.zemedelskamuzea.cz.

4.7.2 Děti a mládež do NZM zdarma

Ve snaze o zpřístupnění muzea široké veřejnosti i školním skupinám zachovalo NZM jakožto vzdělávací instituce vstupné do muzejních expozic pro děti a mládež do 18 let zdarma i v roce 2023, pouze s výjimkou Expozice pivovarnictví ve Znojmě, kde je provozovatelem muzea Znojemská beseda. Zpoplatněny byly také prohlídky s průvodci v zámeckých okruzích zámku Kačina. V rámci školních skupin platí zvýhodněné vstupné i pro středoškoláky starší 18 let. Muzeum se snaží být otevřenou institucí, která usiluje o to oslovit všechny generace a vychovat si a vzdělávat svého návštěvníka od těch nejmenších dětí.

4.7.3 Mimomuzejní prezentace

Kromě prezentační činnosti probíhající na jednotlivých pobočkách se NZM věnuje i prezentaci muzea mimo své výstavní objekty. NZM využívá pro tyto příležitosti tematicky vhodné veletrhy,

slavnosti, akce pro děti atd. Mimomuzejní prezentace nemá přímý vliv na hodnotící parametry muzea, kterými jsou zejména návštěvnost na jednotlivých pobočkách a příjmy ze vstupného, představuje tedy spíše práci navíc. NZM Ohrada se například prezentuje vlastním stánkem a lektorskými programy při zahájení turistické sezony v Hluboké nad Vltavou na Karlově Hrádku či na lesnických akcích, jako je Den pro obnovu lesa Lesů ČR, s. p., a Lesnický den lesů města Písku. NZM Ostrava se v roce 2023 prezentovalo tradičně na akci Venkovské trojhalí v Trojhalí Karolina, v květnu se účastní akce Den s Technotrasou. NZM Praha je zapojeno do Dožínek Ministerstva zemědělství, které pořádá Zařízení služeb. NZM Čáslav se účastnilo Polního dne pořádaného nakladatelstvím ProfiPress.

Výstava v Senátu PČR, 26. 10. 2023 až 7. 1. 2024

Starokladrubský kůň – národní poklad

Výstava byla instalována v Astronomické chodbě Valdštejnského paláce, sídle Senátu Parlamentu ČR a konala se u příležitosti pátého výročí zapsání Krajiny pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem na Seznam světového dědictví (UNESCO). Výstava představuje jedinečné starokladrubské koně, historii císařského dvorního hřebčína a unikátní krajinu.

4.8 Mezinárodní spolupráce

AIMA

NZM je od roku 2018 členem mezinárodního sdružení AIMA – mezinárodní asociace zemědělských muzeí, jejíž činnost začala v roce 1966 na konferenci pracovníků zemědělských muzeí, která se konala v Zemědělském muzeu v Praze. Cílem sdružení je vzdělávání veřejnosti o přínosu zemědělství pro lidskou společnost a usnadnění dialogu mezi zemědělskými muzei po celém světě o aktuálních zemědělských tématech a objevech. AIMA propaguje zemědělská muzea po celém světě. AIMA je přidruženým členem ICOM.

4.9 Medializace a mediální spolupráce

V rámci popularizace muzea i zemědělských témat obecně pokračovalo NZM i v roce 2023 ve spolupráci s médii. Kromě tradiční velmi dobré spolupráce s veřejnoprávní Českou televizí a Českým rozhlasem se podařilo rozšířit i spolupráci s komerčními médii, a to v rámci populárně vzdělávacích pořadů s velkou sledovaností. Příklady konkrétní spolupráce: ČT – pořady Černé ovce, Co naše babičky uměly a my jsme zapomněli, zpravodajství a publicistika (voda, sucho, asijská sršeň), regionální zpravodajství (zprávy z jednotlivých poboček), Toulky Českem budoucnosti; Český rozhlas – zpravodajství; TV Nova – Rady ptáka Loskutáka (technika, voda, obaly); TV Noe, Respekt, Rádio Zet atd. NZM má tradičně velmi dobrou spolupráci s kanálem ČT Děčko a jeho pořady pro malé (Zprávičky) i větší (Wifina) diváky.

V rámci ustanovení o bezúplatně odvysílaných oznámeních učiněných ve veřejném zájmu se v roce 2023 podařilo vyjednat s Českou televizí vysílání nekomerčního spotu na výstavu „Nekonečný příběh aneb odkaz G. J. Mendela v zemědělství“ a s Českým rozhlasem tři spoty, a to pro výstavy „Zemědělství 4.0“, „Putinův hlad“ a na letní oslavy 200. výročí zámku Kačina. Tyto spoty jsou vždy vysílány po dobu minimálně 14 dnů na všech stanicích ČT i ČRo v různých vysílacích časech.

Internet a sociální sítě

V roce 2023 prošly rozsáhlou rekonstrukcí webové stránky NZM. Jejím účelem bylo zjednodušení struktury a dostupnosti informací, snadnější napojení na rezervační a prodejní vstupenkový systém, zpřesnění propagace témat jednotlivým cílovým skupinám (veřejnost, školy, odborní spolupracovníci, online obsah). Webové stránky NZM navštívilo v roce 2023 240 000 uživatelů (v průměru 300 až 1 000 lidí denně), kteří uskutečnili 398 000 návštěv. Kromě toho NZM spravuje profily jednotlivých poboček na síti Meta, společný účet na Instagramu a účet na síti X. NZM spravuje také vlastní YouTube kanál a profil na LinkedIn (National Museum of Agriculture).

5. PROVOZNĚ-EKONOMICKÁ AGENDA

5.1 Organizační struktura

Popis organizační struktury a vedoucí zaměstnanci

NZM se primárně člení na sekce a pobočky. V čele každé pobočky stojí ředitel. Kromě hlavní výstavní a správní budovy v Praze 7 na Letné má muzeum pět poboček – Čáslav, zámek Kačina, zámek Ohrada, Valtice, Ostrava.

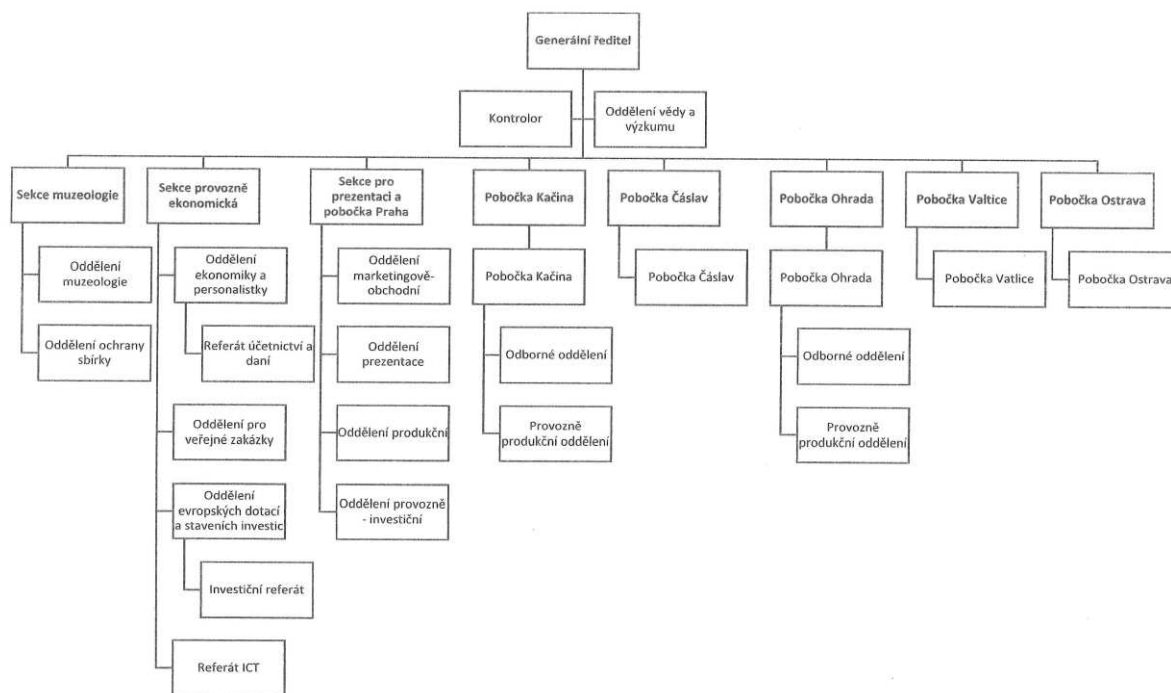
Vedoucí zaměstnanci (ředitelé, náměstkové) k 31. 12. 2023

Ing. Zdeněk Novák	generální ředitel (statutární orgán)
Ing. Josef Praks	náměstek pro řízení sekce prezentace a ředitel pobočky Praha (pověřen řízením)
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.	náměstek pro řízení sekce muzeologie
Ing. Dita Drozdová	náměstek pro řízení sekce provozně-ekonomické
Ing. Vladimír Michálek	ředitel NZM Čáslav
PhDr. Pavel Douša, Ph.D.	ředitel NZM Kačina
Ing. Václav Kinský	ředitel NZM Ohrada
Mgr. Ivan Berger	ředitel NZM Ostrava
Ing. Vilém Křeček	ředitel NZM Valtice

Organizační schéma

Základními organizačními útvary NZM jsou sekce a pobočky, dalšími organizačními útvary NZM jsou oddělení, v jejichž čele stojí jmenovaný vedoucí zaměstnanec. V rámci organizační struktury mohou být zřízeny referáty, v čele referátu není jmenovaný vedoucí zaměstnanec, referát je řízen nadřízeným jmenovaným vedoucím zaměstnancem.

Organizační schéma platné k 31. 12. 2023

5.2 Pracoviště

5.2.1 NZM Praha

Sekce provozně-ekonomická, sekce muzeologie, vědy a výzkumu, sekce prezentace a pobočka Praha

Kostelní 1300/44, Praha 7

Expozice: Zemědělství, Rybářství, Myslivost, Voda v krajině, Jede traktor, Laboratoř ticha, Objevovna, Gastronomie (gastrostudio, dětská gastronomie), Selský dvorek, Zahrada První republiky, Živá zahrada výhledů

Návštěvnost v roce 2023: 143 888

Situace v roce 2023

Aktivity Národního zemědělského muzea Praha se v roce 2023 kromě nabídky stálých expozic, které návštěvníkům přibližují nejrůznější odvětví zemědělství a české tradice, soustředily na rozšíření vzdělávacích programů pro školní skupiny a širokou veřejnost. Vedle významného nárůstu počtu dětí a studentů, absolvujících některé z našich standardních lektorských programů, byla muzejní edukační činnost rozšířena o nové formáty pro školní skupiny i širokou veřejnost. V loňském roce úspěšně zavedená tematická dopoledne pro školy byla letos rozšířena o další témata, přičemž většina těchto akcí probíhala ve spolupráci s odbornými garanty z řad oborových organizací, výzkumných organizací či dalších resortních organizací. Široká veřejnost byla pravidelně oslovována nejen v rámci již tradičních „velkých akcí“, ale také rozšířenou nabídkou víkendových programů. V nich se mohli návštěvníci účastnit různých sezonních rukodělných dílen či absolvovat jarní a podzimní cyklus Zemědělny, divadelní představení spojené s tematickými workshopy zaměřenými na vybraná zemědělská témata

(realizace ve spolupráci s Asociací místních potravinových iniciativ). Mezi úspěšné formáty pro veřejnost patřily také muzejní kvízové hry, nově realizované Recyklační čtvrtky (ve spolupráci se společností EKO-KOM) či cyklus lektorských programů „Včely všemi smysly“, který vznikl ve spolupráci s projektem „Včely na střeších“ a neziskovou organizací SONS, a byl koncipován pro osoby se zrakovým postižením. Výčet popularizačních výstav, které návštěvníkům muzea nabídly škálu jak výtvarných, tak environmentálních či zemědělství blízkých témat, byl v letošním roce realizován ve spolupráci se zahraničními i tuzemskými partnery a zaznamenal výraznou mediální odezvu. V rámci běžného vstupného měli návštěvníci možnost pod vedením lektorů GreenTech ve vybraných víkendech zkusit hydroponické pěstování. Rozšířeny byly také aktivity směřující ke specifickým cílovým skupinám – ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou a Výzkumným ústavem rostlinné výroby vznikl dvoudenní Plevel Fest primárně určený středním zemědělským školám a výstava „Co bys bylo, kdybys tady žilo“, na jejímž vzniku se společně podílely seniorské (Elpida) a dětské výtvarné skupiny (Mám umělecké střevo) pod vedením konceptuální výtvarnice Evy Jiříčky. Za zmínku stojí také netradiční výstavní koncept „Agrikultura lásky: Příroda a zemědělství z perspektivy současného vizuálního umění“ v podobě intervenčních vstupů výtvarného umění do stálých expozic, který byl připraven ve spolupráci s organizací Na mysl a kurátorkami pražské galerie Entrance. I v roce 2023 se konal hojně navštěvovaný cyklus přednášek Nový pohled na dějiny zahradního umění. V deseti přednáškách přiblížil zájemcům z řad veřejnosti dějiny zahradního umění generální ředitel Národního zemědělského muzea Ing. Zdeněk Novák. V létě proběhly dva turnusy vzdělávacího příměstského tábora Kam zmizelo Fabergého vejce. V pětidenním programu s detektivní zápletkou se děti dozvěděly zajímavosti z oblasti umění, zemědělství a přírody, které se týkají zázraku zrození, stavby hnízda a pocitu bezpečí.

5.2.2 NZM Čáslav

Čáslav, muzeum zemědělské techniky

Jeníkovská 1762, Čáslav

Expozice: Dřinu strojům? Dřinu strojům!

Návštěvnost v roce 2023: 22 857

Situace v roce 2023

V roce 2023 pokračovalo ošetření sbírkových předmětů a jejich ukládání do nového provozně nízkonákladového depozitáře. V dubnu byl tradičně zahájen provoz návštěvnické sezony.

V areálu muzea se opět konaly tradiční akce, v čele s nejoblíbenější prezentací historických zemědělských strojů – „Pradědečkův traktor“. Dále proběhly třetí ročníky dvou novějších akcí: „Dožínky – pivní slavnosti“ a „Muzejní noc – noční jízda“. Proběhla také další úspěšná akce „Den otevřeného depozitáře“ s komentovaným výkladem, kdy byl v tento den veřejnosti zpřístupněn náš jediný nízkonákladový depozitář. Návštěvníci měli možnost zhlédnout podsíрку Zemědělské techniky, Rostlinné výroby 2 a zázemí depozitáře, které slouží k ošetření a dlouhodobému uložení sbírkových předmětů. Kromě tradičních akcí, jako jsou Den bezpečnosti či Pradědečkův traktor, proběhly letos v muzeu zemědělské techniky v Čáslavi další drobnější výstavy a akce. V roce 2023 měla premiéru akce „Advent mezi traktory“, která se setkala s velkým zájmem veřejnosti. Na novou akci byl pozitivní ohlas.

V rámci revitalizace našeho areálu začala rekonstrukce přístupových prostor do areálu muzea, počínající hlavní bránou a souvisejícího oplocení vstupního prostoru novými informačními panely. Pro přehlednější a příjemnější pohyb návštěvníků byl vytvořen nový orientační systém

a rekonstruováno vnitřní členění areálu. Vznikla nová odpočinková zóna s interaktivními prvky, oddělující předváděcí plochu od komunikací. V rámci modernizace areálu proběhla i první etapa rekonstrukce vnitřního a venkovního osvětlení s použitím moderních úsporných svítidel. Náplní činnosti Muzea zemědělské techniky Čáslav nejsou pouze akce, ale v neposlední řadě ochrana, prezentace a rozšiřování sbírkového fondu. I v tomto ohledu byla pro nás letošní sezona úspěšná. Nejen že jsme zaznamenali vysokou návštěvnost, ale do depozitářů a expozic jsme umístili nové traktory, secí stroje, sekačky a další akvizice spadající do kategorie historických zemědělských strojů.

5.2.3 NZM Kačina

Areál Kačina, zámek, muzeum a park

Svatý Mikuláš 51, Kutná Hora

Expozice: Život pod schody – zázemí služebnictva, O lnu, vlně, konopí... Zámecká truhlárna, Zámecká chladírna, Zámecká konírna, Mlýny na Novodvorském panství, 13 chotkovských komnat, Chotkovská knihovna, zámecké divadlo a kaple, Příběh dřeva, Kačina na dotek, Království včel, Modely venkovských staveb, Zahrady a parky hraběcího rodu Chotků, Jak se stavěl zámek, Novodvorské panství.

Exteriérové expozice: Ze života hmyzu, Naučná stezka zámeckým parkem. Součástí parku je i Zámecký skleník a Zahrada léčivých rostlin.

Návštěvnost v roce 2023: 95 524

Areál Kačina je národní kulturní památkou a Evropsky významnou lokalitou soustavy NATURA.

Situace v roce 2023

V roce 2023 se NZM Kačina podařilo již potřetí ve své „muzejní“ historii prolomit stotisícovou hranici návštěvníků. V loňském roce NZM Kačina navštívilo rekordních 130 522 osob (tedy téměř o 18 000 více než v roce 2022). Mezi hlavními návštěvnickými taháky již tradičně bezesporu patřila unikátní Chotkovská knihovna, netradiční expozice Život pod schody – zázemí služebnictva, ale také zámecký skleník, bylinková zahrada a zámecký park a jeho venkovní expozice a aktivity.

V sezoně 2023 byl pro návštěvníky areálu Kačina připraven bohatý program. Za rekordní návštěvností stojí přes 70 nejrůznějších akcí, divadel, přednášek, seminářů, konferencí, workshopů a dalších aktivit. Mezi návštěvnickými nejoblíbenějšími akce již dlouhodobě patří Kačinské hry, Noční Kačina, Vinobraní či Koně na Kačině. Nechyběl divadelní festival Makačino, Víkend otevřených zahrad a velmi oblíbený muzikálový týden Kačina pod hvězdami. Léto na Kačině nabídlo návštěvníkům v červenci i srpnu desítky pohádek, speciálních a nočních prohlídek. Návštěvníky také lákaly naučné stezky v parku, různé outdoorové hry a aktivity a v neposlední řadě nové výstavy a stávající expozice.

V průběhu roku jsme realizovali nové výstavy, například Zimní příběh Aneb jak se žilo na zámku bez ledniček, Současná česká astronomická fotografie, Proso, mana nebeská a jiné. Upravili jsme stávající expozice. Již tradičně jsme se zaměřili i na dětské návštěvníky, kteří u nás najdou rozmanité vyžití, včetně několika interaktivních koutků a expozice Kačina na dotek. S cílem oslovit širokou veřejnost jsme se i v roce 2023 snažili zprostředkovat aktivity pro rodiny s dětmi, seniory i milovníky kulturních představení, gastronomických zážitků, historických automobilů či psů a koní.

Návštěvníci hojně využívali i naše venkovní expozice, aktivity a hry, které jsou pro ně připraveny v zámeckém parku. Velké oblibě se opakovaně těšila i naše půjčovna kostýmů a vozíčků pro děti, kterými si rodiče i děti mohou zpříjemnit procházku po zámeckém parku.

Nemalým přínosem pro návštěvnost byla v roce 2023 již tradičně filmová turistika. Kačina je oblíbenou destinací českých a zahraničních filmových štábů. Areál poskytl zázemí pro natáčení několika historických a dokumentárních projektů a již tradičně tam Česká televize natáčela několik dílů pořadu „Co naše babičky uměly a na co my jsme zapoměli“. Návštěvníkům areálu je nabízena speciální komentovaná prohlídka Filmová Kačina, která představuje nejzajímavější filmové projekty natáčené na Kačině. Velmi populární zůstávají v areálu zámku také svatby a již čtvrtou sezonu nabízí muzeum možnost ubytování ve zrekonstruovaných apartmánech v prostorách bývalé kočárovny.

Mezi další aktivity, které pomohly významně rozšířit návštěvnickou základnu, patří kromě divadelního festivalu Makačino i letní muzikálový týden Kačina pod hvězdami či pestrá nabídka divadelních představení o víkendových akcích. O prázdninách proběhlo v zámeckém areálu osm turnusů příměstských táborů. V roce 2023 bylo realizováno 173 lektorských výukových programů a workshopů pro školy, kterých se účastnilo 4 107 žáků mateřských, základních a středních škol. Hlavní osu tvořil program Příběh dřeva, Poznej zámek trochu jinak a velikonoční a vánoční lektorské programy. Jako přínosnou hodnotíme rovněž úzkou spolupráci s turistickou oblastí Kutnohorsko-Kolínsko. Již několik let měli zájemci o kulturní výlety možnost zakoupit si společnou vstupenku na Kačinu, do Národního zemědělského muzea v Čáslavi a Národního hřebčína Kladruby nad Labem.

Nad rámec běžné údržby 20 hektarů trvalých travních porostů a péče o parkové dřeviny a záhony proběhla obnova vinice u viničního altánu v prostorách arboreta. Vysázeno bylo po třech odrůdách 12 kusů révy vinné. Započala realizace venkovní živé expozice – výsadby šeříků. Pěstování šeříků má na Kačině víceletou tradici a do expozice je plánováno shromáždit pestrý sortiment různých druhů a kultivarů šeříku. Ze stavebních a rekonstrukčních prací je důležité zmínit započatou rekonstrukci toalet pro invalidy, realizaci oprav havarijního stavu hlavy Apollona na tympanonu zámecké knihovny, pokračující opravné práce na kapliče. Dalším významným stavebním počinem byla oprava dveří hlavního vstupu do zámecké knihovny a pokračující opravné práce horkovzdušného vytápění původní divadelní kotelny, s cílem zpřístupnit tyto historické prostory našim návštěvníkům. Nelze také opomenout započetí první etapy oprav historické ledárny a chladírny v provozním zázemí zámku. Důležitým krokem roku 2023 bylo také vypracování projektové dokumentace na opravu platanového mostku, který je dlouhodobě v havarijním stavu. Po odstěhování dalších částí sbírek do centrálního depozitáře v Čáslavi mohly být návštěvníkům zpřístupněny nové prostory.

5.2.4 NZM Ohrada

Zámek Ohrada, muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství

Ohrada 17, Hluboká nad Vltavou

Expozice: Myslivost, Sallačova sbírka paroží, Sokolnictví, Rybářství, Sladkovodní akvária

Návštěvnost v roce 2023: 32 716

Zámek Ohrada je národní kulturní památkou.

Situace v roce 2023

Rok 2023 byl pro NZM Ohrada ve znamení výročí 100 let trvání ČMMJ a shodného výročí úmrtí spisovatele Karla Klostermanna – k těmto dvěma výročí se odkazovala témata většiny výstav

a odborných akcí. Rok 2023 byl ovšem také ve znamení intenzivní konzervace a restaurování sbírkových předmětů, zejména z podsbírky Lesnictví a Myslivost. Po investici zřizovatele z programu SMVS do zařízení a vybavení restaurátorské dílny a depozitářů se podařilo od března 2023 zapojit do výše uvedených činností restaurátora Ing. Jiřího Stýbla, což je jeden z nejvýznamnějších a nejzkušenějších restaurátorů dřevěných předmětů v Česku. Restaurátorská dílna na Ohradě zahájila svou činnost a výsledky jsou markantní: od dubna 2023 bylo kompletně restaurováno 14 ks těžkých saní na odvoz dřeva, 2 ks vozů – bryček, 2 ks vozíků, 12 ks modelů saní, 8 ks dřevěných předmětů (kolovraty, motovidla, lisy, paraván, 10 ks měřících předmětů včetně dřevěných kazet a obalů a 2 ks xylotek). Díky zakoupenému regálovému systému a vysokozdvížnému vozíku jsou postupně těžké saně a vozy ukládány do tří skladových úrovní. Kromě úspory místa je tak umožněn snadný přístup k paletám, na kterých je pevně uložen předmět, připravený na přepravu a případnou zápůjčku či vystavení. V této souvislosti byly také dokončeny úpravy uložení kolekce motorových pil (podsbírka Lesnictví) na novém regále, včetně plastových záchytných van. Zahájena byla v depozitářích také výměna zářivkových těles a trubic za úsporné a bezpečnější LED zářivky (I. fáze 2023). V roce 2023 byly dokončeny také úpravy vstupu muzea: v nové miniexpozici Lovecký kočár byly na míru zhotoveny dřevěné prvky mobiliáře (uložení koles a zábrany vstupu) a pracuje se na figurínách kočího a lovce. Figuríny včetně dobového loveckého oblečení budou zobrazovat zakladatele muzea Václava Špatného a Jana Adolfa Schwarzenberga. Na sklonku roku byla dokončena unikátní zážitková expozice Pohádkové muzejní sklepy, která je věnována, kromě tradičních pohádkových postav z lesů a hájů, bájnému světovému stromu, světu hub a kořenů. Tato expozice bude zpřístupněna veřejnosti po zkušebním provozu v sezoně roku 2024 a navážou na ni dva nové lektorské programy. V Hodovním sále byly dokončeny a instalovány malé výstavní vitríny na míru, které vhodně doplňují zbraňové vitríny, instalované v roce 2022. Malé výstavní vitríny jsou určeny na dočasné a obměňované výstavy – hned byly například využity v sezoně 2023 výstavou Krátké palné a chladné zbraně ze sbírek NZM Ohrada a další vzácné sbírkové předměty podsbírky Myslivost. Z důvodu úspor energií a služeb byla v roce 2023 upravena v měsících dubnu a říjnu provozní doba pobočky – pro veřejnost pouze víkendy, pro objednané komentované prohlídky a lektorské programy naopak byla nabídka rozšířena po celý rok.

5.2.5 NZM Ostrava

Muzeum potravin a zemědělských strojů

Vítkovice 3033, 703 00 Ostrava-Vítkovice

Expozice: depozitáře zemědělské techniky, Galerie českých potravin, Depozitář potravin

Návštěvnost v roce 2023: 26 886

Situace v roce 2023

Rok 2023 byl druhou kompletní sezonou Národního zemědělského muzea Ostrava. Dokonce pobočka nemusela omezovat provoz pro návštěvníky z důvodu oprav. Pouze v listopadu a prosinci byla dočasně nepřístupná hala Veronikárna, protože bylo předlážděno kolejiště do bezprašné verze. Na podzim také došlo k opravě poškozeného 18metrového pásového okna v kancelářích ve 3. NP, které se odtrhlo od nosné konstrukce kvůli vichřici na konci srpna. Pojišťovna opravu oken a fasády uhradila. Z pohledu akvizic se podařilo získat několik zajímavých exponátů. V první řadě šlo o tzv. mechanické cepy výrobce z Velké Štáhle z okresu Bruntál, které nám darovala obec Dolní Lutyně. Koncem roku jsme také pořídili unikátní stroj

na očkování námelu. ZD Kylešovice u Opavy prodalo NZM takto upravený traktor Zetor 3011. V současné době existuje v České republice pouze sedm zemědělských podniků, které se pěstováním námelu zabývají, na Opavsku je tato tradice živá díky blízkosti farmaceutického gigantu Teva. V rámci péče o sbírkové předměty došlo opět k výměně několika pláštů a duší kolové techniky umístěné v hale Veronikárně. Hlavní pozornost byla ale věnována restaurování vinařského kládového lisu ze Slupy (místní část Oleksovičky). Ošetření probíhalo kvůli velikosti přímo na místě v expozici, a tak se i návštěvníci mohli naživo podívat, jak se restaurují sbírkové předměty. Jedním z návštěvníků byl i ministr zemědělství Marek Výborný. Hlavním výstavním projektem zůstala výstava „Zemědělství 4.0“, ale i ta doznala podstatných změn. Tou hlavní bylo doplnění o exkluzivní exponát – interaktivní model fotobioreaktoru Alga Oasis ve vlastnictví Mikrobiologického ústavu AV ČR, který byl součástí prezentace Česka na EXPO v Dubaji. Dále byla výstava doplněna například o robotickou plečku firmy Ullmanna nebo sklízecí robot na jahody s názvem Fravebot, využívající umělou inteligenci. Nejvýznamnější výstavou roku 2023 se bezesporu stal výstavní projekt „Ukrajinská pole orná a válečná“, který byl součástí aktivity Ministerstva vnitra „Putinův hlad“. Ojedinělý projekt představil vraky třech kusů zemědělské techniky z Ukrajiny, byl doplněn o umělecké interaktivní instalace, rozšířenou realitu, virtuální realitu a také panelovou fotografickou výstavu. Na tomto unikátním projektu se finančně podílelo Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo vnitra a Moravskoslezský kraj. Dále byla realizována výstava zemědělského plakátu a od České zemědělské univerzity v Praze převzatá výstava o plužinách. V listopadu byla v nově připraveném výstavním prostoru na podestě 2. NP realizována kolektivní výstava „Folklor je LAJF“ v rámci festivalu Ostravské dny folkloru. Díky spolupráci s destinačním managementem kraje jsme se prezentovali při několika aktivitách (Pojez festy) a připravili jsme projekt interaktivního prvku ODÉR – Olfaktorický dynamický environmentální reaktor – laboratoř pachů a vůní ze zemědělství a potravinářství. Z významných akcí stojí za to zmínit akci Ostrava žije vínem, Lopni bezčku – Ale fest, Krajskou zahrádkářskou výstavu, jarní akci ke Dni Země – Země plná křídlení a Vánoční trhy spojené s vánočními dílnami. Celkově expozice, výstavy a akce muzea navštívilo 77 136 lidí z toho 26 886 v rámci standardního vstupného, což představuje více než 30% meziroční nárůst návštěvnosti. V roce 2023 byla zadána a zpracovávána architektonická studie na rozšíření expozic v interiéru a exteriéru z výzvy IROP ITI. Byly také pořízeny pozemky v bezprostředním sousedství muzea v rozsahu 1 113 m². Po celou dobu byla monitorována spotřeba energií a bylo pokračováno v úspoře energií.

5.2.6 NZM Valtice (zahrnuje i referát Znojmo)

Muzeum vinařství, zahradnictví a krajiny

Náměstí Svobody 8, Valtice

Expozice: Národní expozice vinařství, Krajina Lednicko-valtického areálu, Tajemný život v půdě

Návštěvnost v roce 2023: 73 763

Expozice: Znojmo – Expozice pivovarnictví

Návštěvnost v roce 2023: 6 156

Situace v roce 2023

Kurátoři valtické pobočky se i v roce 2023 věnovali akviziční činnosti, jejímž cílem je posílit sbírkový fond. Nové sbírkové předměty získali především vlastním sběrem, ale zmínit je nutné i nově darované sbírkové předměty, jako byl trakařový postřikovač, jehož verzi získanou v roce

2023 muzeum zatím nevladilo. Pokračovala také digitalizace podsbírek. V listopadu 2023 byla pořízena digitální dokumentace sbírkových předmětů vztahujících se ke zpracování ovoce a zeleniny, která bude v budoucnosti využita také pro připravovaný kritický katalog těchto předmětů. V roce 2023 také vrcholila příprava kritického katalogu „Sklepní hospodářství“.

Vedení muzea také zajistilo další vzdělávání zaměstnanců. Například muzejní edukátorka v září 2023 navštívila kurz Muzejní propedeutiky a muzejní konzervátor a restaurátor se účastnil každoroční Konference konzervátorů a restaurátorů, která proběhla ve Zlíně.

Pod pobočku Valtice je organizačně začleněna Expozice pivovarnictví ve Znojmě. Ta je umístěna ve varně bývalého pivovaru, její technologické zařízení z roku 1930 bylo v roce 2010 prohlášeno za kulturní památku. Provozovatelem Expozice pivovarnictví je Znojmská beseda, příspěvková organizace města Znojma.

5.3 Ekonomická část

5.3.1 Příjmy ze vstupného

V roce 2023 činily příjmy ze vstupného na všech pobočkách NZM celkem 20 108 991 Kč. Oproti roku 2022 se zvýšily o 3 353 890 Kč.

Tab. 5: Přehled příjmů ze vstupného v roce 2023 podle poboček

Tržby za vstupné v Kč	Praha	Kačina	Ohrada	Čáslav	Valtice	Ostrava	Znojmo
leden	1 003 940	0	240	1 520	0	42 950	276
únor	1 473 090	0	0	0	0	84 969	457
březen	1 172 160	66 220	0	1 480	0	124 225	766
duben	1 333 520	635 240	73 770	59 190	35 480	251 770	762
květen	538 653	519 576	71 230	86 510	62 625	114 062	686
červen	418 255	431 981	74 520	411 630	76 710	32 076	1 063
červenec	764 790	922 940	209 940	161 270	138 850	91 870	2 113
srpen	1 451 450	841 960	222 120	191 810	205 505	99 620	3 726
září	471 610	477 484	86 710	118 390	102 045	57 852	1 217
říjen	689 410	603 200	32 730	44 610	308 445	49 680	1 408
listopad	949 980	46 320	0	182 150	32 955	49 284	1 005
prosinec	717 270	507 450	420	2 720	300	64 380	402
Celkem	10 984 128	5 052 371	771 680	1 261 280	962 915	1 062 738	13 879

Graf 3. Podíl na příjmu ze vstupného podle poboček v roce 2023.

5.3.2 Evropské fondy a rekonstrukce na pobočkách

Provozně nízkonákladový depozitář NZM v Čáslavi, registrační č. projektu: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_026/0001661, č. akce: 129V022002035, projekt přešel do fáze udržitelnosti, první zpráva o udržitelnosti byla podána k 28. 2. 2023.

Depozitárně-expoziční objekt NZM v Ostravě, registrační č. projektu: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_026/0001664, č. akce: 129V022002037, projekt přešel do fáze udržitelnosti, druhá zpráva o udržitelnosti byla podána k 30. 1. 2023. Dne 27. 8. 2018 uzavřelo NZM se společností STAMONT – POZEMNÍ STAVITELSTVÍ s.r.o. (dále jen „STAMONT“) smlouvu o dílo pro veřejnou zakázku pod názvem „Depozitárně expoziční objekt NZM v Ostravě – dodavatel stavebních prací“. V souladu se smlouvou, odst. XIII, čl. 118, byla sjednána STAMONTEM ve prospěch NZM záruka, a to s platností do 13. 3. 2025. Vzhledem k tomu, že STAMONT nesplnil závazky (povinnosti) vyplývající ze smlouvy a záruční podmínky týkající se odstranění vad díla během záruční doby, byla výše uvedená bankovní záruka čerpána v celé své výši za účelem odstranění vad díla.

Modernizace areálu a zefektivnění správy podsbírek NZM Valtice, registrační č. projektu: CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_026/0001560, č. akce: 129V022002036, projekt přešel do fáze udržitelnosti, třetí zpráva o udržitelnosti byla podána k 26. 4. 2023.

5.3.3 Přehled o čerpání investičních prostředků

5.3.3.1 Financování z fondu reprodukce majetku

NZM Kačina

- Stavební úpravy stávajícího WC, náklady 307 529,87 Kč. V rámci uvedené akce byla provedena úprava stávajícího WC, kterou došlo ke zlepšení přístupnosti osobám s omezenou schopností pohybu.
- Údržba platanového mostku – PD, náklady 169 400,00 Kč.
V rámci uvedené akce byla provedena projekční příprava na opravu platanového mostku.
- Pasportizace rozvodů SLN, náklady 350 900,00 Kč.
Byla zpracována pasportizace stávajících rozvodů elektrické energie. Zpracovaný pasport poskytuje komplexní náhled na stav elektroinstalace a bude využit pro následnou projekční činnost při rozvoji pobočky.

NZM Čáslav

- Stavební úpravy dělicí zídky, hlavní brány na vjezdu a oplocení v areálu NZM Čáslav, náklady 1 100 151,75 Kč.
V rámci uvedené akce byla v areálu pobočky Čáslav opravena vjezdová brána včetně části oplocení. Dále byla provedena přestavba vnitřní dělicí zídky, včetně instalace edukačních prvků a laviček. Uvedené úpravy zvýší atraktivitu muzea a komfort pro návštěvníky.
- Realizace INFO systému v NZM Čáslav, náklady 124 700,00 Kč.
Realizace „INFO systému“ v podobě informačních cedulí na příjezdu z cyklostezky a v areálu pobočky a grafického systému na komunikacích v areálu NZM Čáslav.

NZM Ohrada

- NZM Ohrada – nová čistička odpadních vod (dále ČOV) – PD, náklady 264 481,60 Kč.
V rámci uvedené akce byla zpracována PD a zajištěno stavební povolení na výměnu a rozšíření stávající čistírny odpadních vod.

Tabulky financování vybraných oprav a investic z FRM:

Opravy a udržování nad 300 000 Kč		
Název	Pobočka	V tis. Kč
Stavební úpravy stávajícího WC pro ZTP	Kačina	307,5
Stavební úpravy dělicí zídky, hlavní brány a oplocení	Čáslav	1 100,2

5.3.3.2 Evidenční dotační systém – Správa majetku ve vlastnictví státu

Pobočka Praha

PO NZM – Postupná obnova budovy NZM Praha 7 včetně vybavení, č. akce: 129V022002019, čerpání ve výši 18 804 216,50 Kč.

Realizace multifunkčního sálu:

Na základě výsledků zadávacího řízení pro veřejnou zakázku byla za zhotovitele díla určena společnost SP spol. s r.o., se kterou byla uzavřena smlouva o dílo č. SML 363/006/2022 s cenou díla 23 447 831,30 Kč bez DPH, tj. 28 371 875,87 Kč s DPH (dále SoD). Za pochybení, nedokončení a nepředání díla byly v souladu se SoD po zhotoviteli vymáhány veškeré oprávněné sankce:

1. Čerpání bankovní záruky ve výši 627 358 Kč, které bylo zasláno ručitelem (ČSOB) na účet NZM.
2. Smluvní sankce z důvodu nepředání díla do 18. 9. 2023 ve výši 552 798 Kč, která byla započtena s fakturou spol. SP s.r.o. za měsíc srpen 2023.
3. Smluvní sankce z důvodu nepředání díla do doby odstoupení od SoD ve výši 1 197 729 Kč, která byla započtena se závěrečnou fakturou za provedení díla (prosinec 2023).

Z důvodu zdárného dokončení investiční akce č. 129V022002019 požádalo NZM o prodloužení termínu realizace, a to do 31. 12. 2024.

Čerpané prostředky v roce 2023 na výše uvedenou akci:

Stavební práce		19 959 421,00 Kč
z toho	SMVS	18 208 894,00 Kč
	vlastní zdroje (sankce uplatněné na zhotoviteli)	1 750 527,00 Kč
výkon tech. dozoru investora a koord. BOZP		482 187,50 Kč
projektová příprava a autorský dozor		113 135,00 Kč

PO NZM – Postupná realizace expozic NZM Praha 7, č. akce: 129V022002017, čerpání ve výši 318 230 Kč

V roce 2023 byla provedena projekční příprava pro následnou realizaci stavebních prací za účelem snížení spotřeby energie a zlepšení vnitřního prostředí expozičních prostor v budově NZM Praha.

V rámci projekční přípravy úpravy otopné soustavy expozic NZM bylo na základě studie předložené společností Topservis s.r.o. vyhodnoceno, že předložený návrh úpravy otopné

soustavy za účelem snížení spotřeby energie objektu, spočívající v elektronickém ovládní otopných těles, negarantuje požadovanou úsporu energie, a uvedené realizační náklady na navrhované zařízení byly vyhodnoceny jako neúměrné. Smluvní vztah s výše uvedenou společností tak byl ukončen a PD pro provedení stavby nebyla požadována.

Na základě tohoto vyhodnocení byl navržen nový postup řešení úspory energie spočívající v:

- oddělení kanceláří NZM od prostor expozic s možností nastavení „útlumu“ otopné soustavy mimo otevírací dobu muzea (prostor nové trasy otopné soustavy pro kanceláře),
- doplnění vzduchotechnického zařízení k zajištění řádného větrání prostor expozic,
- nové měření a regulaci, jak otopné soustavy, tak systému větrání s využitím stávajícího „tepla“ z předstěn v expozicích.

Na základě žádosti z důvodu časové tísně pro realizaci a dokončení akce došlo k prodloužení realizace akce do 30. 6. 2024.

Čerpané prostředky v roce 2023 na výše uvedenou akci	
zpracování studie	157 300 Kč
zpracování prováděcí a zadávací dokumentace	160 930 Kč

5.3.4 Přehled o čerpání dotací

Dotace Ministerstva kultury z programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví II. v části D (dále jen ISO D) **PO NZM – Restaurování sbírkového předmětu: vinařský lis kládový z Jaroslavi (Oleksovičky), inv. č. 120029 – ISO II D, č. akce 129V022008099, čerpání ve výši 500 000 Kč.**

Šlo o restaurování dubového kládového vinařského listu z lokality Oleksovičky (součást obce Slup), lis je z roku 1841. Na druhém horním trámu je prosba Bůh žehnej vinařství (Gott Segne den Weinbau). Součástí lisu je kamenné závaží, druhé vřeteno, bílá plechová vana a lisovací kulaté koše. Tento vinařský lis je patrně jeden z posledních lisů, které se na území Česka nacházejí. NZM do pořízení tohoto lisu ve svých sbírkách takto velký kládový lis nemělo. Unikátní je profilace horních trámů i stav dochování, jež vděčí tomu, že lis byl uložen ve vinařském domku. Kvůli poškození některých dřevěných částí hnilobou (spodní konstrukce) a dřevokazným hmyzem bylo rozhodnuto o jeho konzervaci a restaurování do funkčního stavu. Komplexním zásahem konzervace a restaurování byly zastaveny negativní degradační procesy (hniloba dřeva, poškození dřevokazným hmyzem, koroze kovových částí a kamene). Během restaurování byla objevena původní výzdoba některých dřevěných prvků, která vynikla díky jiné nasákavosti laku. Došlo ke kompletnímu obnovení mechanické funkčnosti s tím, že je možné demonstrovat mechanický princip práce kládového lisu přímo v expozičním depozitáři ve Skladové hale. Celkové náklady na projekt činily 558 785 Kč.

Na projekt byla přidělena dotace Ministerstva kultury z programu D – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí, ve výši 500 000 Kč. Zbylých 58 785 Kč bylo hrazeno ze zdrojů NZM. Akce byla v roce 2023 ukončena.

Dotace z programu Veřejné informační služby knihoven (VISK 3)

Projekt „Modernizace knihovnického systému, rozvoj čtenářských služeb a webová publikace katalogu knihovny“ měl za cíl celkovou modernizaci databázového knihovnického systému a s tím související zajištění nových funkcí, služeb, celkové rozšíření potenciálu knihovny a zajištění lepšího přístupu pro čtenáře v souladu se současnými standardy. Řešení projektu spočívalo v převedení stávající databáze knihovny NZM do databáze vytvořené v novém knihovnickém systému, a to při maximálním zabezpečení převáděných dat proti ztrátě nebo poškození. Nový knihovní systém má implementovány všechny požadované funkce. Zároveň byl realizován převod stávající databáze. Samostatně je vyvěšen webový katalog knihovny přístupný pro všechny potenciální čtenáře a uživatele knihovny (<https://knihovna.nzm.cz/>). Projekt splnil všechny plánované cíle tak, jak byly popsány v projektové dokumentaci žádosti o dotaci Ministerstva kultury. Přechodem na nový systém NZM získalo webový katalog, možnost přístupu odkudkoli a z jakéhokoli výpočetního zařízení, možnost nákupu a výpůjček e-knih. Byl umožněn optimalizovaný přístup z mobilních zařízení, byla zajištěna možnost uživatelského hodnocení, přidávání komentářů k jednotlivým dokumentům a podpora sociálních sítí. Zároveň se zlepšilo zabezpečení dat knihovní databáze a samotných uživatelů (čtenářů). NZM získalo bezpečnostní webový certifikát (<https://knihovna.nzm.cz/>, v souladu s GDPR). V neposlední řadě, díky snížení náročnosti datového provozu a množství obligatorně ukládaných dat, NZM zajistilo energeticky méně náročné virtuální katalogizační zázemí. Katalogizace díky projektu pokračuje dle pravidel RDA, avšak v nejnovějším standardizovaném formátu zápisu MARC21 (mezinárodně uznávaný). Díky realizaci projektu NZM disponuje možností zapojit se do celorepublikových knihovnických a databázových projektů, jako jsou například knihovny.cz.

Celkové náklady projektu činily 229 787,71 Kč včetně DPH. Na projekt byla přidělena dotace Ministerstva kultury z programu Veřejné informační služby knihoven ve výši 160 000 Kč, z toho 127 000 Kč jako investiční podíl a 33 000 Kč jako neinvestiční podíl. Vlastní podíl NZM na financování projektu činil 69 787,71 Kč, z toho 55 371,20 Kč z FRM a 14 416,51 Kč z provozního příspěvku.

Akce byla v roce 2023 ukončena.

5.4 Hospodaření organizace

Provozní příspěvek zřizovatele pro rok 2023 byl stanoven na 110 179 249 Kč. NZM tento příspěvek považovalo za nedostatečný. Vycházeli jsme jednak ze skutečnosti, kdy zřizovatel dne 3. 10. 2022 zaslal pod č. j. MZE-57281/2022-11142 úpravu cen energií pro rok 2023 (navýšení cen), a dále z nařízení vlády č. 264/2022 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, kdy došlo k navýšení platových tarifů o 10 %. Navýšení objemu prostředků na platy a příslušenství na rok 2023 bylo však přiznáno pouze ve výši 6 %.

NZM v únoru roku 2023 předložilo svému zřizovateli přehled o rozpočtu nákladů a výnosů na rok 2023 i všechny doplňující údaje k tomu a odeslalo svoji první žádost o navýšení provozního rozpočtu. Této žádosti bylo ze strany zřizovatele vyhověno pouze částečně, kdy NZM obdrželo navýšení příspěvku na provoz o 4 155 536 Kč, účelově vázaného na energie. NZM následně opakovalo v listopadu svoji žádost o navýšení příspěvku na mzdy. Žádosti o navýšení nebylo vyhověno.

Další navýšení příspěvku zřizovatele ve výši 320 000 Kč bylo účelově vázáno na výstavu na pobočce Ostrava. Jak je výše uvedeno, šlo se o výstavní projekt „Ukrajinská pole orná a válečná“, který byl součástí aktivity Ministerstva vnitra „Putinův hlad“. Ojedinělý projekt představil vraky zemědělské techniky z Ukrajiny, byl doplněn o umělecké interaktivní instalace, rozšířenou realitu, virtuální realitu a také panelovou fotografickou výstavu. Na tomto unikátním projektu se finančně podílelo Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo vnitra a Moravskoslezský kraj.

NZM od začátku roku podnikalo veškeré úsporné kroky tak, aby výsledek hospodaření v hlavní činnosti neskončil záporně. I díky podpoře zřizovatele bylo dosaženo kladného výsledku ve výši 6 979,56 Kč. Celkové náklady v hlavní činnosti činily 167 702 794,08 Kč a celkové výnosy v hlavní činnosti činily 167 709 773,64 Kč.

NZM zavedlo množství úsporných opatření, v jejichž rámci připravilo pokyny k úspoře nákladů na energie, doporučení pro zaměstnance k topení, svícení, větrání a další. Byly prováděny revize ceníků, úpravy smluv se zohledněním nárůstu cen za energie. NZM se podařilo dosáhnout nárůstu tržeb za vstupné o více než 3 mil. Kč oproti roku 2022. Zřizovatel navýšil provozní příspěvek o 4 155 536 Kč na energie a o 320 000 Kč na výstavu pro pobočku Ostrava.

Výsledek hospodaření NZM (za hlavní a vedlejší činnost) je 1 957 282,15 Kč.

5.5 Personální údaje

V roce 2023 bylo v NZM 95,19 přepočtených úvazků v rámci hlavní činnosti včetně zaměstnanců v projektech výzkumu z Ministerstva kultury NAKI III.

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

pro zřizovatele státní příspěvkové organizace

Národní zemědělské muzeum, s. p. o.

Výrok auditora

Provedli jsme audit příložené účetní závěrky státní příspěvkové organizace **Národní zemědělské muzeum, s. p. o.** (dále také „Organizace“), sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31. 12. 2023, výkazu zisku a ztráty, přehledu o změnách vlastního kapitálu a přehledu o peněžních tocích za rok končící 31. 12. 2023, a přílohy této účetní závěrky, včetně významných (materiálních) informací o použitých účetních metodách. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v bodě 1 přílohy této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv státní příspěvkové organizace Národní zemědělské muzeum, s. p. o. k 31. 12. 2023 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření a peněžních toků za rok končící 31. 12. 2023 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Jiné skutečnosti

Účetní závěrku Organizace sestavenou k 31. 12. 2022 ověřoval jiný auditor, který ve své zprávě ze dne 20. 3. 2023 vydal k této účetní závěrce výrok bez výhrad.

Odpovědnost generálního ředitele Organizace za účetní závěrku

Generální ředitel Organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je generální ředitel Organizace povinen posoudit, zda je Organizace schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy generální ředitel plánuje zrušení Organizace nebo ukončení jeho činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti generální ředitel Organizace uvedl v příloze účetní závěrky.

- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky generálním ředitelem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizace nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat generálního ředitele Organizace mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Praze dne 2. 4. 2024

BENE FACTUM a.s.
Evidenční č. oprávnění KA ČR 480
Kodaňská 1441/46, Vršovice
101 00 Praha 10

Ing. Karel Hampl
Evidenční č. oprávnění KA ČR 0005

IČO: 75075741
Kapitola: 329
Právní forma: Příspěvková organizace
Okamžik sestavení: 20.02.2024 14:08:35
Předmět činnosti: 91020

VÝKAZNICTVÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ

MÚZO Praha s.r.o.

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

Sestavený k 31.12.2023

(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Národní zemědělské muzeum, s.p.o.

Kostelní 1300/44 , 17000 Praha 7 - Holešovice

Jméno a příjmení osoby odpovědné za sestavení: Dita Drozdová
E-mail osoby odpovědné za sestavení: dita.drozdova@nzm.cz
Telefon osoby odpovědné za sestavení: 607093334

			1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.	NÁKLADY CELKEM		167 702 794,08	6 356 741,39	169 462 477,02	6 571 483,46
A.I.	Náklady z činnosti		167 301 048,28	6 356 741,39	169 377 049,95	6 571 483,46
A.I.1.	Spotřeba materiálu	501	4 461 157,34	88 688,24	6 365 013,25	80 081,84
A.I.2.	Spotřeba energie	502	11 825 093,52	744 929,58	7 742 777,03	499 367,35
A.I.3.	Spotřeba jiných neskladovatelných dodávek	503	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.4.	Prodané zboží	504	390,56	712 245,91	0,00	656 189,39
A.I.5.	Aktivace dlouhodobého majetku	506	-849 000,46	0,00	0,00	0,00
A.I.6.	Aktivace oběžného majetku	507	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.7.	Změna stavu zásob vlastní výroby	508	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.8.	Opravy a udržování	511	12 876 400,33	129 396,90	13 654 758,72	143 088,96
A.I.9.	Cestovné	512	570 283,00	0,00	382 692,48	0,00
A.I.10.	Náklady na reprezentaci	513	143 780,65	0,00	98 509,36	0,00
A.I.11.	Aktivace vnitroorganizačních služeb	516	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.12.	Ostatní služby	518	29 947 685,65	526 301,20	33 889 778,87	537 184,56
A.I.13.	Mzdové náklady	521	55 837 428,50	3 051 977,50	51 441 295,00	3 465 592,00
A.I.14.	Zákonné sociální pojištění	524	18 099 553,60	1 006 161,40	16 439 277,50	1 113 588,50
A.I.15.	Jiné sociální pojištění	525	157 068,27	1 762,73	144 747,00	1 018,00
A.I.16.	Zákonné sociální náklady	527	1 261 412,38	0,00	1 088 285,60	0,00
A.I.17.	Jiné sociální náklady	528	1 205 646,00	0,00	1 315 587,00	0,00
A.I.18.	Daň silniční	531	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.19.	Daň z nemovitostí	532	57 421,00	0,00	57 422,00	0,00
A.I.20.	Jiné daně a poplatky	538	25 656,30	0,00	24 835,09	0,00

			1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
A.I.22.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	541	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.23.	Jiné pokuty a penále	542	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.24.	Dary a jiná bezúplatná předání	543	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.25.	Prodaný materiál	544	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.26.	Manka a škody	547	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.27.	Tvorba fondů	548	-300 781,50	0,00	0,00	0,00
A.I.28.	Odpisy dlouhodobého majetku	551	28 204 199,91	95 277,93	27 868 964,42	75 372,86
A.I.29.	Prodaný dlouhodobý nehmotný majetek	552	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.30.	Prodaný dlouhodobý hmotný majetek	553	6 501,00	0,00	0,00	0,00
A.I.31.	Prodané pozemky	554	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.32.	Tvorba a zúčtování rezerv	555	0,00	0,00	2 645 832,00	0,00
A.I.33.	Tvorba a zúčtování opravných položek	556	386 293,38	0,00	376 622,38	0,00
A.I.34.	Náklady z vyřazených pohledávek	557	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.35.	Náklady z drobného dlouhodobého majetku	558	2 743 098,34	0,00	5 192 252,03	0,00
A.I.36.	Ostatní náklady z činnosti	549	641 760,51	0,00	648 400,22	0,00
A.II.	Finanční náklady		401 745,80	0,00	85 427,07	0,00
A.II.1.	Prodané cenné papíry a podíly	561	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.2.	Úroky	562	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.3.	Kurzové ztráty	563	180,62	0,00	82,32	0,00
A.II.4.	Náklady z přecenění reálnou hodnotou	564	299 780,50	0,00	0,00	0,00
A.II.5.	Ostatní finanční náklady	569	101 784,68	0,00	85 344,75	0,00
A.III.	Náklady na transfery		0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.1.	Náklady vybraných ústředních vládních institucí na transfery	571	0,00	0,00	0,00	0,00
A.III.2.	Náklady vybraných místních vládních institucí na transfery	572	0,00	0,00	0,00	0,00
A.V.	Daň z příjmů		0,00	0,00	0,00	0,00
A.V.1.	Daň z příjmů	591	0,00	0,00	0,00	0,00
A.V.2.	Dodatečné odvody daně z příjmů	595	0,00	0,00	0,00	0,00

			1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
B.	VÝNOSY CELKEM		167 709 773,64	8 307 043,98	168 343 398,87	7 690 561,61
B.I.	Výnosy z činnosti		35 927 432,48	8 307 043,98	40 692 936,87	7 690 561,61
B.I.1.	Výnosy z prodeje vlastních výrobků	601	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.2.	Výnosy z prodeje služeb	602	20 656 826,96	391 401,42	17 532 496,19	98 925,62
B.I.3.	Výnosy z pronájmu	603	1 500,00	6 396 675,88	0,00	6 249 720,48
B.I.4.	Výnosy z prodaného zboží	604	234 367,00	776 152,21	38 828,76	862 229,23
B.I.8.	Jiné výnosy z vlastních výkonů	609	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.9.	Smluvní pokuty a úroky z prodlení	641	4 632,00	0,00	5 150 212,73	0,00
B.I.10.	Jiné pokuty a penále	642	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.11.	Výnosy z vyřazených pohledávek	643	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.12.	Výnosy z prodeje materiálu	644	439 118,78	0,00	171 720,46	0,00
B.I.13.	Výnosy z prodeje dlouhodobého nehmotného majetku	645	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.14.	Výnosy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku kromě pozemků	646	52 865,60	0,00	0,00	0,00
B.I.15.	Výnosy z prodeje pozemků	647	0,00	0,00	0,00	0,00
B.I.16.	Čerpání fondů	648	14 179 678,42	0,00	17 555 322,34	0,00
B.I.17.	Ostatní výnosy z činnosti	649	358 443,72	742 814,47	244 356,39	479 686,28
B.II.	Finanční výnosy		5 554,08	0,00	0,00	0,00
B.II.1.	Výnosy z prodeje cenných papírů a podílů	661	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.2.	Úroky	662	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.3.	Kurzové zisky	663	54,08	0,00	0,00	0,00
B.II.4.	Výnosy z přecenění reálnou hodnotou	664	5 500,00	0,00	0,00	0,00
B.II.6.	Ostatní finanční výnosy	669	0,00	0,00	0,00	0,00
B.IV.	Výnosy z transferů		131 776 787,08	0,00	127 650 462,00	0,00
B.IV.1.	Výnosy vybraných ústředních vládních institucí z transferů	671	131 776 787,08	0,00	127 650 462,00	0,00
B.IV.2.	Výnosy vybraných místních vládních institucí z transferů	672	0,00	0,00	0,00	0,00

			1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ		MINULÉ	
Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
C.	VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ					
C.1.	Výsledek hospodaření před zdaněním	-	6 979,56	1 950 302,59	-1 119 078,15	1 119 078,15
C.2.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	-	6 979,56	1 950 302,59	-1 119 078,15	1 119 078,15

IČO: 75075741
Kapitola: 329
Právní forma: Příspěvková organizace
Okamžik sestavení: 20.02.2024 14:12:12
Předmět činnosti: 91020

VÝKAZNICTVÍ PŘÍSPĚVKOVÝCH ORGANIZACÍ

MÚZO Praha s.r.o.

ROZVAHA

Sestavená k 31.12.2023

(v Kč, s přesností na dvě desetinná místa)

Národní zemědělské muzeum, s.p.o.
Kostelní 1300/44 , 17000 Praha 7 - Holešovice

Jméno a příjmení osoby odpovědné za sestavení: Dita Drozdová
E-mail osoby odpovědné za sestavení: dita.drozdova@nzm.cz
Telefon osoby odpovědné za sestavení: 607093334

			1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ (netto)
Položka	Název položky	Syntetický účet	BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
AKTIVA	AKTIVA CELKEM		1 355 982 671,00	270 366 838,71	1 085 615 832,29	1 077 776 690,64
A.	Stálá aktiva		1 191 031 842,42	268 058 336,04	922 973 506,38	915 762 402,10
A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek		14 934 854,15	10 932 424,53	4 002 429,62	3 394 246,31
A.I.1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	012	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.2.	Software	013	8 962 216,79	6 941 281,97	2 020 934,82	1 695 575,31
A.I.3.	Ocenitelná práva	014	2 856 745,00	1 667 118,00	1 189 627,00	1 465 491,00
A.I.4.	Povolenky na emise a preferenční limity	015	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	018	2 125 795,56	2 125 795,56	0,00	0,00
A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	019	474 465,60	198 229,00	276 236,60	149 180,00
A.I.7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	041	515 631,20	0,00	515 631,20	84 000,00
A.I.8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	051	0,00	0,00	0,00	0,00
A.I.9.	Dlouhodobý nehmotný majetek určený k prodeji	035	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek		1 176 096 988,27	257 125 911,51	918 971 076,76	912 368 155,79
A.II.1.	Pozemky	031	71 249 844,18	0,00	71 249 844,18	68 748 933,18
A.II.2.	Kulturní předměty	032	10 447 751,24	0,00	10 447 751,24	9 494 968,00
A.II.3.	Stavby	021	805 608 826,74	110 255 918,14	695 352 908,60	706 187 036,64
A.II.4.	Samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	022	220 017 708,61	115 330 858,61	104 686 850,00	114 099 217,14
A.II.5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	025	197 652,80	40 663,00	156 989,80	170 177,80
A.II.6.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	028	31 498 471,76	31 498 471,76	0,00	0,00
A.II.7.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	029	0,00	0,00	0,00	0,00
A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	042	37 007 912,94	0,00	37 007 912,94	13 667 823,03

			1	2	3	4	
			ÚČETNÍ OBDOBÍ				MINULÉ (netto)
			BĚŽNÉ				
Položka	Název položky	Syntetický účet	BRUTTO	KOREKCE	NETTO		
A.II.9.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	052	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.II.10.	Dlouhodobý hmotný majetek určený k prodeji	036	68 820,00	0,00	68 820,00	0,00	
A.III.	Dlouhodobý finanční majetek		0,00	0,00	0,00	0,00	
A.III.1.	Majetkové účasti v osobách s rozhodujícím vlivem	061	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.III.2.	Majetkové účasti v osobách s podstatným vlivem	062	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.III.3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	063	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.III.5.	Termínované vklady dlouhodobé	068	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	069	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.IV.	Dlouhodobé pohledávky		0,00	0,00	0,00	0,00	
A.IV.1.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	462	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.IV.2.	Dlouhodobé pohledávky z postoupených úvěrů	464	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.IV.3.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy	465	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.IV.5.	Ostatní dlouhodobé pohledávky	469	0,00	0,00	0,00	0,00	
A.IV.6.	Dlouhodobé poskytnuté zálohy na transfery	471	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.	Oběžná aktiva		164 950 828,58	2 308 502,67	162 642 325,91	162 014 288,54	
B.I.	Zásoby		571 596,66	0,00	571 596,66	566 212,30	
B.I.1.	Pořízení materiálu	111	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.2.	Materiál na skladě	112	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.3.	Materiál na cestě	119	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.4.	Nedokončená výroba	121	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.5.	Polotovary vlastní výroby	122	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.6.	Výrobky	123	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.7.	Pořízení zboží	131	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.8.	Zboží na skladě	132	561 596,66	0,00	561 596,66	556 212,30	
B.I.9.	Zboží na cestě	138	0,00	0,00	0,00	0,00	
B.I.10.	Ostatní zásoby	139	10 000,00	0,00	10 000,00	10 000,00	
B.II.	Krátkodobé pohledávky		130 917 986,39	2 308 502,67	128 609 483,72	127 649 094,33	
B.II.1.	Odeběratelé	311	466 706,02	62 184,00	404 522,02	255 500,05	
B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	314	2 388 638,77	0,00	2 388 638,77	1 283 345,07	
B.II.5.	Jiné pohledávky z hlavní činnosti	315	209,58	0,00	209,58	209,58	
B.II.6.	Poskytnuté návratné finanční výpomoci krátkodobé	316	0,00	0,00	0,00	0,00	

			1	2	3	4
			ÚČETNÍ OBDOBÍ			
			BĚŽNÉ			MINULÉ (netto)
Položka	Název položky	Syntetický účet	BRUTTO	KOREKCE	NETTO	
B.II.9.	Pohledávky za zaměstnanci	335	105 518,01	0,00	105 518,01	75 559,19
B.II.10.	Sociální zabezpečení	336	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.11.	Zdravotní pojištění	337	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.12.	Důchodové spoření	338	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.13.	Daň z příjmů	341	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.14.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.15.	Daň z přidané hodnoty	343	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.16.	Pohledávky za osobami mimo vybrané vládní instituce	344	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.17.	Pohledávky za vybranými ústředními vládními institucemi	346	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.18.	Pohledávky za vybranými místními vládními institucemi	348	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.28.	Krátkodobé poskytnuté zálohy na transfery	373	0,00	0,00	0,00	0,00
B.II.30.	Náklady příštích období	381	697 463,51	0,00	697 463,51	850 579,11
B.II.31.	Příjmy příštích období	385	48 600,00	0,00	48 600,00	49 293,06
B.II.32.	Dohadné účty aktivní	388	124 665 331,08	0,00	124 665 331,08	124 227 119,14
B.II.33.	Ostatní krátkodobé pohledávky	377	2 545 519,42	2 246 318,67	299 200,75	907 489,13
B.III.	Krátkodobý finanční majetek		33 461 245,53	0,00	33 461 245,53	33 798 981,91
B.III.1.	Majetkové cenné papíry k obchodování	251	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.2.	Dluhové cenné papíry k obchodování	253	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.3.	Jiné cenné papíry	256	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.4.	Termínované vklady krátkodobé	244	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.5.	Jiné běžné účty	245	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.9.	Běžný účet	241	32 042 854,49	0,00	32 042 854,49	31 712 794,87
B.III.10.	Běžný účet FKSP	243	1 133 750,04	0,00	1 133 750,04	1 726 667,04
B.III.15.	Ceniny	263	0,00	0,00	0,00	432,00
B.III.16.	Peníze na cestě	262	0,00	0,00	0,00	0,00
B.III.17.	Pokladna	261	284 641,00	0,00	284 641,00	359 088,00

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2
			ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
PASIVA	PASIVA CELKEM		1 085 615 832,29	1 077 776 690,64

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2
			ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
C.	Vlastní kapitál		944 347 239,70	939 200 694,18
C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky		923 714 994,88	916 804 672,10
C.I.1.	Jmění účetní jednotky	401	668 794 137,60	658 846 876,37
C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	403	255 076 333,28	257 957 795,73
C.I.4.	Kurzové rozdíly	405	0,00	0,00
C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	406	0,00	0,00
C.I.6.	Jiné oceňovací rozdíly	407	-155 476,00	0,00
C.I.7.	Opravy předcházejících účetních období	408	0,00	0,00
C.II.	Fondy účetní jednotky		18 674 962,67	22 396 022,08
C.II.1.	Fond odměn	411	1 403 695,24	2 256 656,34
C.II.2.	Fond kulturních a sociálních potřeb	412	778 344,04	911 386,04
C.II.3.	Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření	413	3 353 959,06	3 353 959,06
C.II.4.	Rezervní fond z ostatních titulů	414	0,00	0,00
C.II.5.	Fond reprodukce majetku, fond investic	416	13 138 964,33	15 874 020,64
C.III.	Výsledek hospodaření		1 957 282,15	0,00
C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období		1 957 282,15	0,00
C.III.2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	431	0,00	0,00
C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	432	0,00	0,00
D.	Cizí zdroje		141 268 592,59	138 575 996,46
D.I.	Rezervy		2 645 832,00	2 645 832,00
D.I.1.	Rezervy	441	2 645 832,00	2 645 832,00
D.II.	Dlouhodobé závazky		100 000,00	100 000,00
D.II.1.	Dlouhodobé úvěry	451	0,00	0,00
D.II.2.	Přijaté návratné finanční výpomoci dlouhodobé	452	0,00	0,00
D.II.4.	Dlouhodobé přijaté zálohy	455	100 000,00	100 000,00
D.II.7.	Ostatní dlouhodobé závazky	459	0,00	0,00
D.II.8.	Dlouhodobé přijaté zálohy na transfery	472	0,00	0,00
D.III.	Krátkodobé závazky		138 522 760,59	135 830 164,46
D.III.1.	Krátkodobé úvěry	281	0,00	0,00
D.III.4.	Jiné krátkodobé půjčky	289	0,00	0,00
D.III.5.	Dodavatelé	321	2 754 924,89	2 650 567,47
D.III.7.	Krátkodobé přijaté zálohy	324	689 093,79	56 257,36
D.III.9.	Přijaté návratné finanční výpomoci krátkodobé	326	0,00	0,00

Číslo položky	Název položky	Syntetický účet	1	2
			ÚČETNÍ OBDOBÍ	
			BĚŽNÉ	MINULÉ
D.III.10.	Zaměstnanci	331	3 800 789,00	3 891 326,00
D.III.11.	Jiné závazky vůči zaměstnancům	333	0,00	0,00
D.III.12.	Sociální zabezpečení	336	1 357 009,00	1 398 055,00
D.III.13.	Zdravotní pojištění	337	594 963,00	604 037,00
D.III.14.	Důchodové spoření	338	0,00	0,00
D.III.15.	Daň z příjmů	341	0,00	0,00
D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžitá plnění	342	361 096,00	373 384,00
D.III.17.	Daň z přidané hodnoty	343	173 172,00	61 469,00
D.III.18.	Závazky k osobám mimo vybrané vládní instituce	345	0,00	0,00
D.III.19.	Závazky k vybraným ústředním vládním institucím	347	0,00	0,00
D.III.20.	Závazky k vybraným místním vládním institucím	349	0,00	0,00
D.III.32.	Krátkodobé přijaté zálohy na transfery	374	124 869 785,00	124 248 986,00
D.III.35.	Výdaje příštích období	383	2 662 511,41	1 472 040,00
D.III.36.	Výnosy příštích období	384	130 301,90	183 374,99
D.III.37.	Dohadné účty pasivní	389	955 000,00	760 000,00
D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky	378	174 114,60	130 667,64

Příloha výroční zprávy 2023

Informace o kontrolách

Daňová kontrola z Finančního úřadu pro hlavní město Prahu byla zahájena 25. 7. 2022 na základě a v rozsahu podnětu Ministerstva zemědělství České republiky č.j.: MZE-35073/2022-10011 ze dne 6. 6. 2022. Kontrola za účelem zjištění skutečností rozhodných pro správné zjištění a případné stanovení odvodu za porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (dále také „rozpočtová pravidla“) v rozhodném znění při použití jiných peněžních prostředků státu poskytnutých Ministerstvem zemědělství České republiky za období roku 2021 při použití fondu odměn na ostatní osobní náklady. Kontrola byla ukončena 7. 2. 2023 a provedenou daňovou kontrolou **nebylo v rámci kontrolních zjištění, konstatováno porušení rozpočtové kázně** dle ust. §44 odst. 1 zákona o č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, které by vedlo k odvodové povinnosti za porušení rozpočtové kázně.

Daňová kontrola z Finančního úřadu pro hlavní město Prahu byla zahájena 6. 2. 2023 na základě a v rozsahu podnětu Ministerstva zemědělství České republiky č.j.: MZE-35073/2022-10011 ze dne 6. 6. 2022. Kontrola za účelem zjištění skutečností rozhodných pro správné zjištění a případné stanovení odvodu za porušení rozpočtové kázně dle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (dále také „rozpočtová pravidla“) v rozhodném znění při použití peněžních prostředků ze státního rozpočtu poskytnutých Ministerstvem zemědělství České republiky za období roku 2020 a 2021 ve snížení fondu reprodukce majetku. Kontrola byla ukončena 1. 3. 2023, při daňové kontrole **nebylo zjištěno pochybení při čerpání peněžních prostředků ze státního rozpočtu, nedošlo k porušení rozpočtové kázně** ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 218/2000Sb., o rozpočtových pravidlech o změně některých souvisejících zákonů ve znění účinném do 31. 12. 2021.

Kontrola ze strany Pražské správy sociálního zabezpečení oprávněna ke kontrole dle ustanovení § 6 odst. 4 písm. o), § 12, § 13 a § 15 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a ustanovením § 84 odst. 2 písm. i), § 89, § 90 a § 91 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ve znění pozdějších předpisů, ohledně plnění povinností zaměstnavatele v nemocenském pojištění, v důchodovém pojištění a při odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti probíhá v NZM od 21. 02. 2020, za období od 1. 1. 2016 do konce posledního zúčtovaného období přede dnem provedení kontroly. Kontrola nebyla ukončena.

Kontrola vodoprávního dozoru proběhla 2. 1. 2023 na rybník v areálu zámeckého parku NZM Kačina na pozemku parc. č. 1319 v k.ú. Nové Dvory; vlastník rybníku: Národní zemědělské muzeum. Předmětem kontroly byl úhyn rybí obsádky a obojživelníků - rybník v zámeckém parku zámku Kačina. Kontrolou **nebyly zjištěny nedostatky**.

Státní veterinární správa pro střeďočeský kraj provedla 7. 10. 2023 kontrolu welfare při svodu koní při akci: Koně na Kačině. Kontrolou **nebyly zjištěny nedostatky**.

V roce 2023 neodpovídalo NZM na žádný dotaz dle zákona č. 106/1999 Sb.

Možné použité zkratky

AIMA – Mezinárodní asociace zemědělských muzeí (International Association of Agricultural Museums)

AMG – Asociace muzeí a galerií České republiky, z. s.

AV ČR – Akademie věd České republiky

BIM – informační model budovy

BOZP – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

CES – Centrální evidence sbírek muzejní povahy

CMS – Systém správy sbírek (collection management system)

COVID-19 – koronavirové onemocnění 2019

ČAZV – Česká akademie zemědělských věd

ČOV – čistička odpadních vod

ČR – Česká republika

ČZU – Česká zemědělská univerzita

databáze BACH – on-line databáze podsbírek NZM

databáze EBSCO – zdroj vědeckých informací pro humanitní a společenské obory

DOV – Dolní oblast Vítkovice

DKRVO – Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace

EU – Evropská unie

FAO OSN – Organizace pro výživu a zemědělství Spojených národů

FSv ČVUT – Fakulta stavební Českého vysokého učení technického

GŘ – generální ředitel

EHMK – Evropské hlavní město kultury 2028

Erasmus + – program EU na podporu vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu v Evropě

EU – Evropská unie

EU Green deal – Zelená dohoda pro Evropu je balíček opatření Evropské komise který by měl občanům a společností v Evropské unii zajistit přechod na udržitelnější, ekologičtější hospodářství

EUR – euro – oficiální měna velké části evropských zemí

Horizon 2020 – rámcový program pro výzkum a inovace EU

ICOM – Mezinárodní rada muzeí (International Council Of Museums)

IROP – Integrovaný regionální operační program – Ministerstvo pro místní rozvoj

ITI – integrované územní investice (Integrated Territorial Investments)

ICT – informační a komunikační technologie (Information and communication Technology)

IoT - Internet of things, internet věcí

Kč – koruna česká (měna)

MAS – Místní akční skupiny

Metodika17+ – Metodika hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací

MK – ministerstvo kultury

MMR – ministerstvo pro místní rozvoj

MOOD – marketingově-obchodní oddělení NZM

MZE – Ministerstvo zemědělství

NAKI – Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity

NM – Národní muzeum

NMP – Národní muzeum v přírodě

NPÚ – Národní památkový ústav

NTM – Národní technické muzeum

NZM – Národní zemědělské muzeum, s. p. o.

OP IROP II – operační program Integrovaný regionální operační program

OP TAK – operační program Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost

OPŽP – Operační program Životní prostředí

PD – projektová dokumentace

program TPCA – Grantový program s cílem přispívat k rozvoji kolínského regionu

program ZEMĚ – Program aplikovaného výzkumu Ministerstva zemědělství na období 2017–2025

PR – Public relations, "vztahy s veřejností"

s. p. o. – státní příspěvková organizace

SARS-CoV-2 – RNA koronavirus, který způsobuje onemocnění COVID-19

Sb. – Sběrka zákonů

smart farming – chytré zemědělství

SZIF – Státní zemědělský a intervenční fond

Tab. – tabulka

UNESCO – organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

UK – Univerzita Karlova

VaV – výzkum a vývoj

VŠCHT – Vysoká škola chemicko-technologická

v. v. i. – veřejná výzkumná instituce

Zemědělství 4.0 – termín pro nové trendy zahrnující větší zájem o precizní zemědělství, internet věcí (IoT) a používání třídění velkých dat pro větší efektivnost výživy rostoucí populace a změny klimatu, aneb 4. zemědělská revoluce, "chytré zemědělství", digitalizace "tradičního" odvětví